TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ

ANABİLİM DALI

TÜRKİYE'DE HALK KÜTÜPHANELERİNİN SOSYAL YENİLİKÇİ GİRİŞİMLERİNDE İLERİ ADIM: İŞBİRLİĞİNİN ROLÜ

Yüksek Lisans Tezi

ESRA ÇALIŞ

ANKARA- 2019

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ

ANABİLİM DALI

TÜRKİYE'DE HALK KÜTÜPHANELERİNİN SOSYAL YENİLİKÇİ GİRİŞİMLERİNDE İLERİ ADIM: İŞBİRLİĞİNİN ROLÜ

Yüksek Lisans Tezi

ESRA ÇALIŞ

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Özlem GÖKKURT DEMİRTEL

ANKARA- 2019

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ

ANABİLİM DALI

TÜRKİYE'DE HALK KÜTÜPHANELERİNİN SOSYAL YENİLİKÇİ GİRİŞİMLERİNDE İLERİ ADIM: İŞBİRLİĞİNİN ROLÜ

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Özlem GÖKKURT DEMİRTEL

Tez Jürisi Üyeleri

Adı ve Soyadı	İmzası
Prof. Dr. Özlem GÖKKURT DEMİRTEL	.....
Prof. Dr. Fatih RUKANCI	.....
Doç. Dr. Esra İlkay KELOĞLU İŞLER	.....

Tez Sınavı Tarihi ..21/06/2019

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Prof. Dr. Özlem GÖKKURT DEMİRTEL danışmanlığında hazırladığım "Türkiye'de Halk Kütüphanelerinin Sosyal Yenilikçi Girişimlerinde İleri Adım: İşbirliğinin Rolü (Ankara 2019)" adlı yüksek lisans tezimdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallarına uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul edeceğimi beyan ederim.

(…./…../2019)

Esra ÇALIŞ

ÖNSÖZ

Toplumsal kalkınmanın en büyük destekçisi olan halk kütüphaneleri, sosyal yenilik yaklaşımı ve bu yaklaşım doğrultusunda paydaşlarca gerçekleştirilen işbirlikleri ile hizmet alanını genişletmiştir. Bu işbirlikleri bireylere katkı sağlamakla birlikte halk kütüphanelerinin de görünürlüğünü arttırarak, sunulan imkânlarla maddi manevi yükünü hafifletmiştir.

Bu çalışmada, sosyal yenilik hareketi çerçevesinde halk kütüphaneleri ile işbirliğinde bulunan uygulamacıların işbirliğine bakış açıları, işbirliği süreçleri ve işbirliklerinin sürdürülebilirlikleri ile ilgili tutumları hakkında bilgi edinme ele alınmıştır.

Araştırma konumun belirlenmesinde ve tezin ortaya çıkmasında çok büyük emeği olan, beni her zaman destekleyen, çok kıymetli danışmanım Sayın Prof. Dr. Özlem GÖKKURT DEMİRTEL'e tüm içtenliğimle teşekkür ederim.

Çalışma sürecinde işbirliğinde yer alan uygulamacılara erişmede desteklerini esirgemeyen Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Kütüphane Planlama Şube Müdürü Merve YAVUZDEMİR'e ve Reklam Uzmanı Hazal Betül YILMAZ'a teşekkürü borç bilirim.

Çalışmanın her safhasında her zaman yanımda olan eşim Hüseyin ÇALIŞ'a, arkadaşlarıma, sevgili aileme ve özellikle en zor anımda yanımda olan çok değerli kuzenim Ece TÜRKER'e sonsuz teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ I
İÇİNDEKİLER II
KISALTMALAR DİZİNİ V
TABLOLAR DİZİNİ VI
BİRİNCİ BÖLÜM 1
1. GİRİŞ 1
1.1. Konunun Önemi 1
1.2. Araştırmanın Amacı 2
1.3. Araştırma Problemi ve Hipotezler 3
1.4. Araştırmanın Kapsamı 4
1.5. Yöntem ve Veri Toplama Teknikleri 5
1.6. Araştırmanın Düzeni 6
1.7. Yararlanılan Kaynaklar 7
İKİNCİ BÖLÜM 9
2. SOSYAL YENİLİK VE İŞBİRLİĞİ 9
2.1. Sosyal Yenilik 9
2.2. Sosyal Yeniliğin Ortak Özellikleri, Süreçleri, Unsurları ve Amaçları 13
2.3. Sosyal Yenilik ile İlişkili Kavramlar 19
2.4. İşbirliği 21
2.5. İşbirliği Süreci 23
2.6. İşbirliğinde Sosyal Medyanın Etkisi 26
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 29
3. HALK KÜTÜPHANESİ 29
3.1. Tanım 29
3.2. Halk Kütüphanesinin Amaçları 30
3.3. Halk Kütüphanesinin İşlevleri 31
3.4. Halk Kütüphanesinin Görevleri 33
3.5. Halk Kütüphanelerinin Yapısal Unsurları 34
3.5.1. Kullanıcı 34
3.5.2. Derme 35
3.5.3. Personel 36
3.5.4. Bütçe 37
3.5.5. Bina 38

3.6. Halk Kütüphanelerinde Sunulan Hizmetler 39
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM 40
4. SOSYAL YENİLİK YAKLAŞIMININ HALK KÜTÜPHANESİNDEKİ YERİ VE İŞBİRLİĞİ 40
4.1. Neden Halk kütüphanesinde Sosyal Yenilikçi Yaklaşım? 41
4.2. Sosyal Yenilik Yaklaşımında İşbirliğinin Yeri 42
4.3. İşbirliğinin Halk Kütüphanesindeki Yeri ve Önemi 45
4.4. Kültür Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Önderliğinde Düzenlenen Sosyal Yenilik Etkinlikleri 49
BEŞİNCİ BÖLÜM 53
5. BULGULAR VE DEĞERLENDİRME 53
5.1. İstatiksel Analiz 53
5.2. Katılımcıların Özellikleri 54
5.3. Paydaşların (işbirliğinden önce ve halk kütüphanesi haricinde) Sosyal Yardım Amaçlı Ekinliklere Katılım Durumu 55
5.4. Paydaşlar ile Halk Kütüphanesinde Gerçekleştirilen Sosyal Etkinlik Sayısının İlişkisi 56
5.5. İşbirliği Sonrasında Katılımcıların Paydaşlara Sunduğu Geri Bildirim 57
5.6. Paydaşların Etkinlik Sonucunda Edindikleri Katkı 58
5.7. İşbirliği Profillerine Göre İşbirliği Kapsamları 58
5.8. İşbirliği Profillerine Göre Sosyal Yenilik Kavramının Ne İfade Ettiği 59
5.9. İşbirliği Profillerine Göre Halk Kütüphanelerinin Modern Toplumdaki Rolü 60
5.10. Paydaşları Halk Kütüphanesi ile İşbirliğine Teşvik Eden Faktörler 61
5.11. İşbirliği Profillerine Göre Halk Kütüphanesi ile İşbirliği Yapma Nedenleri 62
5.12. İşbirliği Profillerine Göre İşbirliği Sürecini Olumsuz Etkileyen Faktörler 63
5.13. İşbirliği Profillerine Göre İşbirliği Sonucunda Beklentiler 64
5.14. İşbirliği Profillerinin İşbirliği Sürecindeki Motivasyonları 65
5.15. İşbirliği Profillerine Göre Paydaşların Katılımcılardan Aldığı Geri Bildirim 66
5.16. İşbirliği Profillerine Göre Halk Kütüphanesi ile Gerçekleştirilen Etkinliğin Paydaşlara Ne Tür Bir Katkı Sağladığı 67
5.17. Likert Maddelerin Ortalama Standart Sapmaları 68
ALTINCI BÖLÜM 72
6. SONUÇ VE ÖNERİLER 72
KAYNAKÇA 81
EKLER 88

EK 1: Ankara Üniversitesi Etik Kurul Karar Örneği 88
EK 2: Anket 90
ÖZET 95
ABSTRACT 97
ÖZGEÇMİŞ 99

KISALTMALAR DİZİNİ

Çalışmada kullanılan kısaltmalar ve simgeler açıklamaları ile birlikte aşağıda yer almaktadır.

Kısaltmalar	Açıklama
ALA	American Library Association (Amerikan Kütüphane Derneği)
IFLA	International Federation of Library Associations and Institutions (Uluslararası Kütüphane Dernekleri ve Kurumları Federasyonu)
KTB	Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı
KYGM	Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü)
STK	Sivil Toplum Kuruluşları

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. Sosyal yeniliğin ortak özellikleri 13
Tablo 2. Toplumsal yeniliğin temel unsurları 17
Tablo 3. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Etkinlikleri 50
Tablo 4. Paydaşların İşbirliği Profillerinin Dağılımı 55
Tablo 5. İşbirliği Profili ile Bu Profillerin Daha Önce (Halk Kütüphanesi haricinde) Sosyal Yardım Amaçlı Ekinliklerine Katılım Durumu Arasındaki İlişki 56
Tablo 6. İşbirliği Profili ile Halk Kütüphanesinde Gerçekleştirilen Sosyal Etkinlik Sayısı Arasındaki İlişki 57
Tablo 7. İşbirliği Profilleri ile İşbirliği Sonrasında Katılımcılardan Geri Dönüş Alıp Almama Durumunun İlişkisi 57
Tablo 8. İşbirliğinde Yer Alan Profillerin Halk Kütüphanesinde Gerçekleştirdikleri Etkinliğin Kendilerine Katkı Sağlayıp Sağlamama Durumu Arasındaki İlişkisi 58
Tablo 9. İşbirliği Profillerine Göre İşbirliği Kapsamları 59
Tablo 10. İşbirliği Profillerine Göre Sosyal Yenilik Kavramının Ne İfade Ettiği 60
Tablo 11. İşbirliği Profillerine Göre Halk Kütüphanelerinin Modern Toplumdaki Rolü 61
Tablo 12. İşbirliği Profillerine Göre Halk Kütüphanesi ile İşbirliğine Teşvik Eden Faktörler 62
Tablo 13. İşbirliği Profillerine Göre İşbirliği Sürecini Olumsuz Etkileyen Faktörler 64
Tablo 14. İşbirliği Profillerine Göre İşbirliği Sonucunda Beklentiler 65
Tablo 15. İşbirliği Profillerine Göre İşbirliği Sürecinde Ankete Katılanları Motive Eden Faktörler 66
Tablo 16. İşbirliği Profillerine Göre Paydaşların Katılımcılardan Aldığı Geri Bildirim 67
Tablo 17. İşbirliği Profillerine Göre Halk Kütüphanesi ile Gerçekleştirilen Etkinliğin Paydaşlara Ne Tür Bir Katkı Sağladığı 68
Tablo 18. Likert Tipi Sorularının Ortalama ve Standart Sapmaları 69
Tablo 19. Halk Kütüphanesinde Gerçekleştirilen Sosyal Etkinlik Sayıları 70
Tablo 20. Halk Kütüphanesi ile Gerçekleştirilen Etkinlik Sayısı ile Etkinliğin Paydaşlara Sağladığı Katkı 71

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

1.1. Konunun Önemi

Toplumsal hizmet sektörü içerisinde yer alan halk kütüphaneleri, tarihsel süreci boyunca zihinlerde daha çok basılı kitapların kullanımı ve ders çalışma alanları olarak yer alsa da asli hizmetinin yanında yaşam boyu öğrenmenin desteklendiği, boş zamanların keyifle değerlendirildiği ve çeşitli etkinliklerin düzenlendiği alanlardır.

Halk kütüphaneleri bulunduğu çağa ayak uydurmaya çalışan sürekli değişim ve dönüşüm içerisinde olan bir yapıdır. Bu dönüşüm daha çok kütüphanecilerin kişisel çabaları doğrultusunda kütüphanelerin maddi-manevi imkânları ile gerçekleşmekte ve belli kamusal alana yayılarak belirli bir düzeyle sınırlı kalmaktadır. Özellikle ekonomik yetersizlikler kütüphanelerin motivasyonunu olumsuz etkilemektedir.

Kütüphanelerin sahip olduğu kısıtlı imkânların aşılması ve sunulan hizmetlerin toplumun her kesiminden bireylere hitap etmesi sosyal yenilik yaklaşımı ile gerçekleşebilir. Bu yaklaşım, toplumsal gelişime katkı sağlamak amacı ile farklı uzmanlık alanlarında yer alan birey veya kurumların birlikte çalışabilirliği ile sürdürülebilir. Kütüphanelerde sunulan hizmet sektörünün çeşitlenmesi ve çeşitli alanlarda yer alan bireylerin işbirliği, sosyal sorunlara daha etkin ve verimli çözümler sunulmasında, bireyler arası eşitliğin sağlanmasında, toplumdan dışlanmış veya ekonomik sebeplerden dolayı toplumda kabul görmeyen grupların topluma kazandırılmasında büyük etki ve öneme sahiptir.

Sosyal yenilik yaklaşımı ve işbirliği, halk kütüphanelerindeki yetersizliklerin önüne geçerek, her yaş grubundan bireylerin gerek zihinsel gerekse fiziksel gelişimine

yönelik herhangi bir maddi kaygı güdülmeksizin her yönden desteklenmesine katkı sağlamaktadır. Bu yaklaşıma yönelik etkinlikler kütüphaneciler tarafından talep edilebileceği gibi gereksinim doğrultusunda kullanıcılar tarafından da talep edilmektedir. Etkinliklerin alanında uzman bireyler tarafından gerçekleşmesi toplumda fırsat eşitliği yaratmaktadır. Bu atılım sosyal medyanın gücü ile daha fazla yayılarak farkındalığı artırabilir.

İşbirlikleri, toplumsal faydanın yanında yeni bir uygulama, ürün veya hizmet tanıtımı için de gerçekleşmekte ve böylelikle sınıfsal ayrım ortadan kalkarak kullanıcılar her türlü gelişimden haberdar olmaktadır. Aynı zamanda çeşitli içeriklerdeki etkinlikler kütüphanelerin de motivasyonunu arttırarak hizmet kalitesini yükseltmektedir.

Sosyal yenilik kapsamında gerçekleşen işbirlikleri, halk kütüphanelerinin görünürlüğünü arttırarak bireylerde ve uygulamacılarda (işbirliği yapan/yapmak isteyen) farkındalık yaratarak büyük ses getirebilir. İşbirliklerinin çeşitliği ve sürdürebilirliği sürekli hale geldiğinde toplumsal dönüşümün temelleri atılmış olacaktır. Bireyleri işbirliğine teşvik eden sebeplerin üzerine gidildiğinde daha fazla kurum ve birey sosyal yenilik kavramı içine çekilecek ve toplumsal sorunların veya eksiklerin giderilmesinde daha çok destek sağlanacaktır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Toplumda yer alan her türlü grubun toplumsal yaşama kazandırılması amacıyla halk kütüphanelerinde sosyal yenilik yaklaşımının benimsenmesi önemlidir. Bu doğrultuda halk kütüphanelerinde sosyal yenilikçi anlayışın hayata geçirilmesi için farklı stratejiler geliştirilebilir. Halk kütüphanelerinin sosyal kalkınma için toplumun bütün kesimlerini bir araya getirerek işbirliğine dayalı bir modelin izlenebileceğini ortaya koymak çalışmamızın temel amacını oluşturmaktadır. Konuyla yakından ilgili

paydaşların sosyal yenilik ve işbirliği ile ilgili tutum, eğilim ve farkındalıkları hakkında bilgi toplamak hedeflenmiştir. Bu doğrultuda, sosyal yenilik kavramının kapsamının ne olduğu, özellikleri, hangi süreçleri barındırdığı ve halk kütüphaneleri ile işbirliği kavramının sosyal yenilik hareketi açısından ne ifade ettiği ortaya konulmaya çalışılacaktır.

1.3. Araştırma Problemi ve Hipotezler

Toplumsal sorunlara destek sağlamak halk kütüphanelerinin tek başına üstesinden gelebileceği bir durum değildir. Halk kütüphanesinin amacı her yaş grubundaki bireyleri topluma kazandırmaktır. Toplumun veya kullanıcıların ihtiyaçları, istek ve gereksinimleri alanında uzman kişilerle veya kurumlarla işbirliğine gidilerek karşılanır ve belli bir uyum içindeki takım çalışması ile istenilen amaca ulaşılabilir. Fakat halk kütüphaneleri ile işbirliğinde bulunan uygulamacıların tam olarak hangi amaçla bu işbirliğinde yer aldığı, ne şekilde işbirliğinden haberdar olduğu ve işbirliğinin gerçekten gönüllük esasına dayanıp dayanmadığı veya uygulamacının herhangi bir beklentisinin olup olmadığı büyük önem taşımaktadır. Bu doğrultuda çalışmamızın temel hipotezleri;

- Halk kütüphanelerinin öncü rol üstelenebileceği sosyal dönüşüm hareketi, toplumun farklı kesimleri (STK'lar, üniversiteler, kamu kurum ve kuruluşları vs.) tarafından desteklenirse toplumun bütününü kapsayarak eş güdüm içinde yürütülecektir.
- Halk kütüphaneleri sosyal dönüşüm hareketinin temel aktörlerinden biridir. Bu dönüşüm sürecinde işbirliği toplumunun bütün kesimlerini kapsarsa daha yaygın, daha etkili ve daha sürdürülebilir nitelikte gerçekleşecektir.

- Sosyal medya, farklı kesimlerin birlikte çalışabilirliğine olanak sunarsa sosyal kalkınmanın desteklenmesinde halk kütüphanelerinin öncü rol üstlenmesine hizmet edecektir.

Bu bağlamda, çalışmada aşağıdaki sorulara yanıt aramaktadır:

- Sosyal yenilikçi yaklaşımın halk kütüphanesindeki yeri nedir?
- İşbirliği kavramının halk kütüphanelerindeki dönüşümü nedir?
- İşbirliğinin gerçekleşmesinde sosyal medyanın etkisi nedir?
- Uygulamacıları işbirliğine yönlendiren (teşvik eden) sebepler nelerdir?
- Uygulamacıların işbirliğinde bulunma amaçları nelerdir?
- Uygulamacıların işbirliğini sürdürmeleri konusundaki görüşleri nedir?
- Uygulamacıların işbirliği sonrasındaki beklentileri nelerdir?
- Uygulamacıların işbirliği sonucunda kullanıcılardan aldıkları geri bildirimler nelerdir?

1.4. Araştırmanın Kapsamı

Tezin kapsamında öncelikle sosyal yenilik kavramı ile ilgili literatürde yer alan tanımlar, bu tanımların ortak özellikleri ile hangi süreç ve unsurları barındırdığı ele alınmıştır. Halk kütüphanelerinin görev ve işleyişe yönelik kuramsal anlatımın yanı sıra işbirliği kavramının gelişimi, sosyal yenilik hareketi, sosyal medya ve halk kütüphanesi olguları arasında nasıl bir ilişkinin olduğu üzerinde durulmuştur. Bu etkileşim sürecinde işbirliğinin kütüphaneye sağladığı yarar; işbirliğinde yer alan bireyleri, kurumları veya kuruluşları işbirliğine yönlendiren sebepler araştırmanın çalışma konularını oluşturmaktadır. Bu nedenle Ankara ilindeki halk kütüphanelerinde sosyal yenilik hareketine ilişkin uygulamalar derinlemesine araştırılmak istenmiştir.

Halk kütüphanelerinde sosyal yenilik hareketliliği, 2018 yaz döneminde, 2-28 Temmuz 2018 tarihleri arasında, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü (KYGM) önderliğinde, Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesinde pilot proje olarak çeşitli işbirlikleri ile uygulanmaya başlanmıştır. Yoğun ilgi gören etkinlikler devam ederek kış döneminde (sömestr tatilinde) de gerçekleşmiş ve benzer tarihlerde diğer halk kütüphanelerine de yayılmıştır.

Bu kapsamda çalışmanın evrenini, iletişim ve erişebilirlik kolaylığı açısından KYGM'nin aracılığı ile Ankara'daki halk kütüphanelerinde en az bir sefer işbirliğinde bulunmuş bireyler ve kurumları temsil eden uygulamacıların tümü oluşturmaktadır. Ulaşılabilen tüm uygulamacılar örneklemi teşkil edecektir.

1.5. Yöntem ve Veri Toplama Teknikleri

Çalışmada kuramsal içeriği oluşturmak için betimleme yöntemi ve literatür taraması kullanılmıştır. Betimleme yöntemi, olayların, olguların, nesnelerin, grupların, varlıkların, kurumların veya çeşitli alanların ne olduğunu açıklamayı, mevcut durumları ile önceki durumları arasındaki ilişkiyi, etkileşimi sunmayı amaçlar (Kaptan, 1995, s. 59). Literatür taraması "problemi en uygun bilimsel yolla çözmek için gerekli bilgileri derleyip sunmak için yapılır ve en sağlıklı ispat yolunu göstermek amacı taşır. Böylece konuyu yeni öğrenen ve değerlendirenler problemin nasıl çözüleceğine ilişkin bilgileri elde etmiş olurlar." (İslamoğlu ve Alnıaçık, 2016, s. 95).

Katılımcıların halk kütüphanelerinde gerçekleşen sosyal yenilik ve işbirliği farkındalıkları hakkında bilgi toplamak için anket tekniği kullanılmış ve toplanan veriler SPSS programında analiz edilmiştir. Anket tekniği, bireylerin ya da grupların kendi

görüşleri ile ilgili bilgileri almak için elektronik veya basılı ortamda yer alan soruları cevapladıkları uygulamadır (Kaptan, 1995, s. 138).

Çalışmada uygulanan anket aracılığıyla araştırma problemi ve hipotezler bölümünde yer alan sorulara ek olarak aşağıdaki sorulara da yanıt aranmıştır:

- Etkinliklerde yer alan uygulamacıların toplumun farklı kesimine göre dağılımı nedir?
- Etkinliklerde yer alan uygulamacıların işbirliği sürecine ilişkin görüşleri nedir?
- Daha önce işbirliğinde bulunan uygulamacıların yeniden etkinlik düzenlemeye yönelik motivasyonları nedir?

1.6. Araştırmanın Düzeni

Çalışma altı bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde, konunun önemi, araştırmanın amacı, araştırma problemleri ve hipotezleri, araştırmanın kapsamı, yöntem ve veri toplama teknikleri, araştırmanın düzeni ve yararlanılan kaynaklara ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

İkinci bölümde, sosyal yenilik ve işbirliği kavramları ele alınmıştır. Sosyal yenilik kavramının tanımından ve tanımlarının ortak özelliklerinden, barındırdığı süreçlerden, unsurlardan, amaçlarından ve ilişkili olduğu kavramlardan; işbirliği kavramının tanımından, içerdiği süreçlerden ve sosyal medyanın işbirliği üzerindeki etkisinden bahsedilmiştir.

Üçüncü bölümde, halk kütüphanelerinin genel tanımı, amaçları, işlevleri, görevleri, sahip olduğu yapısal unsurları (kullanıcı, derme, personel, bütçe, bina) ve sunduğu hizmetlerden bahsedilmiştir.

Dördüncü bölümde, sosyal yenilik yaklaşımının halk kütüphanelerindeki yeri ve işbirliğinin bu etkileşimdeki önemi ele alınmıştır. Bu doğrultuda sosyal yenilik yaklaşımının neden halk kütüphanelerinde yer alması gerektiği, bu yaklaşımın işbirliğindeki yeri, işbirliğinin halk kütüphanesindeki önemi ve bu kapsamda KYGM tarafından başlatılan sosyal yenilik hareketliliğine yer verilmiştir.

Beşinci bölümde, KYGM tarafından başlatılan sosyal yenilik hareketliliği çerçevesinde gerçekleşen etkinliklerde uygulamacı olarak işbirliğinde yer alan paydaşlara yönelik düzenlenen anketin sonuçları ortaya konarak bulgular değerlendirilmiştir.

Altıncı bölümde, araştırmamızdan çıkan sonuçlar değerlendirilerek önerilere yer verilmiştir.

1.7. Yararlanılan Kaynaklar

Araştırma kapsamında gerekli bilgileri edinmek için YÖK Tez Merkezi başta olmak üzere çeşitli basılı/elektronik süreli yayınlardan ve kitaplardan, bloglardan ve web sitelerinden yararlanılmıştır. Ek olarak aşağıda yer alan çeşitli veri tabanlarından kaynak taraması yapılmıştır;

EBSCOHost Research Databases

Elsevier ScienceDirect

Emerald Insight

JSTOR

Oxford University Press

ProQuest Dissertations & Theses Global

ResearchGate

Springer Link

Taylor & Francis Online

Web of Science

Wiley Online Library

Türkçe literatürde sosyal yenilik kavramının ele alındığı ilk bilimsel çalışma 2010 yılında Hakan Eren tarafından doktora tezi olarak yayımlanmıştır. Bununla beraber yabancı dildeki literatürde ise konuyu en detaylı şekilde ele alan iki kaynak tespit edilmiştir. Bu kaynaklar 2006 yılında G. Mulgan, ve Young Foundation ekibi tarafından yayımlanan kitap ile J. Caulier-Grice, A. Devis, R. Patrick ve W. Norman tarafından 2012 yılında yayımlanan çalışmadır. Tez kapsamında bahsi geçen kaynaklardan, diğer kaynaklara göre daha sık yararlanılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. SOSYAL YENİLİK VE İŞBİRLİĞİ

Toplumun her kesiminde yer alan gruplara ulaşarak sosyal dışlanma sorunlarının üstesinden gelmek, bireylerin becerilerini ve yeteneklerini geliştirmek, özgüven ve motivasyonlarını arttırmak, farklı işbirlikleriyle planlanarak, topluma mal edilen sosyal yenilikçi hareketler aracılığı ile sağlanır. İşbirlikçiler, kâr amacı gütmeyen, gönüllü, hayırsever, sivil toplum kurum ve kuruluşları, kamu kurumları, üniversiteler veya bireylerden oluşabilir. Genel olarak ortak özellikleri, gönüllülük esasına dayalı, devletten bağımsız olarak, kamuoyunda bir amacı yerine getirmek, toplumsal bir ihtiyaca cevap vermek ve üyelere hizmet sunmaktır.

Her işbirliği yeni bir süreci, oluşumu ve çıktıyı sunar. İşbirliği doğrultusunda gerçekleşen etkinliğin ne olduğunun yanı sıra kim tarafından, hangi amaçla organize edildiği ve hitap ettiği kesime sağladığı katkı dikkate alınır. Ağırlıklı olarak hedef kitle, sosyo-ekonomik güçlük çeken birey ve toplumlardır. Bu hareket, toplumda yer alan bütün kesimlerin katkı ve destekleriyle sağlanır.

2.1. Sosyal Yenilik

1960'larda sosyal ve beşeri bilimler içindeki deneysel araştırmalara atıfta bulunmak için kullanılan sosyal yenilikçilik, son yıllarda teknolojinin gelişimi, rekabet gücünün artmasıyla birlikte sosyal, çevresel ve demografik zorlukların üstesinden gelmede bir çözüm olarak ortaya çıkmıştır (Caulier-Grice, Davies, Patrick ve Norman, 2012, s. 5). Sosyal yenilik kavramının tam olarak net bir tanımı yapılamasa da literatürde yer alan bazı tanımlamalara aşağıda yer verilmiştir. Sosyal yenilik;

İnsanların bir veya daha fazla ortak hedefe ulaşmak için kişiler arası faaliyetleri veya sosyal etkileşimleri nasıl organize etmeleri gerektiği konusunda yeni fikirlerin üretilmesi ve uygulanmasını ifade eder (Mumford, 2002, s. 253).

Bireylerin ve toplulukların karşılaştığı sosyal ve ekonomik zorlukların üstesinden gelmek için tasarlanan yeni veya iyileştirilmiş faaliyetlerin, girişimlerin, hizmetlerin, süreçlerin veya ürünlerin geliştirilerek uygulanmasıdır (Goldenberg, 2004, s. 4)

Tanimato ve Doi'ye (2007) göre refah, eğitim, çevre ve gelişmekte olan ülkelere yönelik destek gibi sosyal konulara yönelik yeni sosyal mal ve hizmetlerin geliştirilmesidir. Joseph Schumpeter, bir yenilik analizi ve farklı yenilik biçimlerinin tipolojisini sunan ilk kişidir (Eren, 2010, s.22). Burada vurgulanmak istenen Schumpeter'in (1934) belirttiği gibi, inovasyonun, önceki herhangi bir ekonomik sistemden farklı olarak yeni unsurlar birleşimi olduğunun düşünülmesi ve inovasyonun rollerinden biri, problem çözme yaklaşımının benimsenmesidir (aktaran Tanimato ve Doi, 2007, s. 2). Ekonomik kaygıdan ziyade toplumsal sorunu çözmek hedeflenmektedir.

Bir durumu iyileştirmek veya bir sosyal sorunu çözmek için oluşturulan ve kurumlar, kuruluşlar veya topluluklar tarafından ele alınan yeni bir yaklaşım, uygulama, müdahale veya yeni bir ürün yaratmadır (Organization for Economic Cooperation and Development [OECD], 2003, s. 234).

İnsanların kendileri veya birbirleriyle olan ilişkilerini bireysel veya toplu olarak değiştiren yeni bir yasa, organizasyon veya prosedürdür (Conger, 2002, s. 3). Her yenilik birbirini etkiyerek yeni yeniliklere yol açar ve her kurum birbiri ile belli bir etkileşim içindedir.

Zapf'a (1989) göre, mevcut yöntemlere nazaran daha etkin problem çözen yeni örgüt yapılarının sosyal değişime yön veren amaçlara ulaşmasında yeni yöntemleri ve hayatı düzenleyen kurallar bütünüdür (aktaran Halaç, Eren ve Bulut, 2014, s. 169).

İnsanların yaşamlarını iyileştirmek ve karşılanamayan ihtiyaçlarını gidermek amacı ile motive edilen ve birincil amaçları toplumsal hizmet olan kuruluşlar aracılığıyla sağlanan yenilikçi faaliyetler ve hizmetlerdir (Mulgan, Tucker, Wilkie, Ali, Davis ve Liptrot, 2006, s. 7).

İnsan kaynakları yönetiminde planlanan iyileştirmelerle, küçük ve orta ölçekli şirketlerde geçici iş gücü yerine kalıcı istihdam sağlanarak sosyal sorumluluk farkındalığının gösterilmesidir (Thom, 1990, s. 183).

Bireylerin refah seviyesini ve verimliliğini arttırmaya yönelik, endüstriyel ilişkilerin ve insan kaynağının modernizasyonunu içeren süreç ve ürün inovasyonunun bir parçasıdır (Pot ve Vaas, 2008, s. 468).

Bireylerden ziyade topluma yarar sağlamak amacıyla sosyal soruna, mevcut çözümlerin ötesinde daha etkili, verimli, sürdürülebilir bir çözüm sunarak müşterek etki yaratmaktır (Phills, Deiglmeier ve Miller, 2008, s. 39).

Ağırlıklı olarak dezavantajlı kesimin sorunlarına yönelik (istihdam, kültür, barınma, sağlık eğitim gibi alanlarda) yeni hizmetler geliştirilerek, onlara ekonomik katkı sağlayacak faaliyetlerin uygulanması ve bu yönde teşvik edilmesidir (Haugh, 2005, s. 5-9).

Herhangi bir sosyal sistemin (birey, kuruluş, mahalle vs.) temel rutinleri, kaynağı ve otorite akışlarını ya da inançlarını derinden etkileyerek değiştiren bir girişim, ürün, süreç veya programdır (Cahill, 2010, s. 259).

Toplumsal gelişim sürecinde her türlü sosyal ihtiyaçları gidermek için sivil toplum hareketliliğini genişleten ve kuvvetlendiren kavramları, fikirleri, kuralları, ilişkileri, stratejileri ve kuruluşları ifade eder (Vitulli ve Montemurro, 2013, s. 241).

Toplumsal bir ihtiyacı karşılayan (mevcut çözümlerden daha etkili), yeni veya geliştirilmiş yetenekler ve ilişkiler ile varlıkların ve kaynakların daha iyi kullanılmasına yol açan yeni ürünler, hizmetler, modeller, pazarlar gibi çözümleri içerir (Caulier-Grice ve diğerleri, 2012, s. 18).

Rekabetçi, karmaşık, teknolojik ve dinamik bir ortamda ekonomik ve sosyal performansın iyileştirilmesi için toplumun kültürel, kuralcı veya düzenleyici yapılarının değişimine odaklanmasıdır (Heiskala ve Hämäläinen, 2007, s. 88-89).

Tanımlar genel olarak değerlendirildiğinde sosyal yenilik, bireyden sivil toplum kuruluşuna kadar tüm fertlerin, örgütlerin işbirliği içinde olduğu, bir gereksinim sonucu ortaya çıktığı, bir süreç içerdiği, özellikle toplumun dezavantajlı gruplarının kazanılmak istenildiği, mevcut soruna yenilikçi bir çözüm arandığı, uygulanan çözüm sonucunda kişilere ekonomik veya kültürel her türlü kazanımın sağlandığı ve sürdürülebilirliğin beklenildiği bir hareketlilik olarak ifade edilebilir.

Kavramın temel tanımları göz önüne alındığında, sosyal yeniliğin iki yaklaşımı vardır:

> "- İlk yaklaşım, sosyolojiktir. Sosyal ihtiyaçlar, bireyler, kurumlar ve diğer aktörler arasındaki sosyal ilişkilerde değişikliklere yol açtığı için toplumun belirli kesimlerinin durumu bir iyileştirme kaynağı olarak görmesi ve sosyal taleplerle sürecin başlaması.
> - İkinci yaklaşım, sistemiktir. Sosyal yenilikler, teknolojik ve ekonomik yeniliklerle birlikte, sosyal değişimin unsurları olarak anlaşılabilir. Sistemik yaklaşımın odağı kurumu oluşturan bireydir. Sosyal yenilikler, yeni rutinlerin (geleneklerin) veya uygulamaların ortaya çıkmasına yol açan kurumsal değişiklikler olarak düşünülmektedir. Bu değişikliklerin sistemik bir karakter sağlamak için düzenleyici, normatif ve kültürel olmak üzere çeşitli yönleri kapsaması gerekir." (Vasin, Gamidullaeva ve Rostovskaya, 2017, s. 33)

Mulgan ve diğerlerine göre (2006, s. 20), sosyal yenilikler "S eğrisi" içinde, yavaş büyüme ile başlayarak hızlı bir kalkışa geçer ve belli bir doygunluğa ulaşarak olgunluk aşamasıyla biraz yavaşlayarak yayılır. Fakat asla sonlanmaz. Sürekli olarak yeni fikirlerle nasıl farklı ve daha iyi olunabileceğine yönelik çözümler üretilir. Her yenilik bir fikrin tohumlarını oluşturur. Uzun vadede fikirler hayat bulduğunda, sosyal faydanın yaratılması sürecinde, sunduğu etki ile bireylerden veya kurumlardan daha güçlü bir yapıya sahiptir (Eren, 2010, s. 30).

Bu bağlamda Koç'a göre sosyal yeniliklerin genel nitelikleri:

"- Uzun ömürlü ve dayanıklıdır.
- Toplumun çok çeşitli unsurlarını aynı çatı altında buluşturabilir.
- Sosyal girişimci ve girişimlerini gerekli kılar.
- Negatif veya pozitif sonuçları itibariyle geniş toplumsal kesimleri etkileme gücüne sahiptir.
- Sosyal problemlerin uzun süreli analizini gerektirir.
- Sosyal farkındalık ve desteğe gereksinir.
- Teknoloji, medya gibi bir takım alt yapı faktörleriyle desteklenmeyi gerektirir." (Koç, 2010, s. 211).

2.2. Sosyal Yeniliğin Ortak Özellikleri, Süreçleri, Unsurları ve Amaçları

Toplumsal problemlere çözüm üretmek amacıyla kitlesel duyarlılığı arttırarak farklı kültür, inanç ve görüşlere sahip kişilerin, aynı amaç doğrultusunda tek bir çatı altında toplanmasını sağlayan sosyal yenilikler, kitle, içerik, yöntem, süreç, amaç ve hedef olarak birbirlerinden tamamen farklı da olsa bazı ortak özelliklere sahiptir.

Tablo 1. Sosyal yeniliğin ortak özellikleri (Caulier-Grice ve diğerleri, 2012, s. 23-24)

Ortak Özellikler	**İçerik**
Sektörler arası	Sektörler arasındaki arayüzlerde meydana gelir ve sektörlerden aktörleri içerir.
Yeni sosyal ilişkiler ve yetenekler	Sosyal yenilikler "kullanıcılarla birlikte" ve "kullanıcılar" tarafından geliştirilir. Katkıda bulunanlar ve yararlananlar arasında ortaya

	çıkan bir ilişkilerin türü olarak tanımlanabilirler.
Açık, işbirlikçi ve deneysel	Kitleler tarafından üretilen (normal piyasa yapıları ve mekanizmaları olmaksızın) toplu projeler üzerinde bağımsız çalışan bireyleri kapsar.
Varsayım ve ortak üretim	Üretici ve tüketici olmak için sınır yoktur; herkes üretici ve tüketici olmaya adaydır.
Kökleşmiş, aşağıdan yukarıya yapı	Yenilik ve girişimin çevreye yayıldığı ve ağlarla birbirine bağlandığı dağıtılmış sistemler bütünüdür.
Karşılıklı fayda	Bireysel ve toplu refahın ancak birliktelikle sağlanabileceği kanısına dayanır.
Varlıkların ve kaynakların daha iyi kullanılması	Gizli sosyal varlıkların tanınması, kullanılması ve koordinasyonundan oluşur.
Yeteneklerin ve varlıkların geliştirilmesi	Uzun vadede ihtiyaçların karşılamasını sağlayan katılımcı bir yaklaşım vardır.

Sosyal yenilikler, bir öncekinin eklentisi, devamı niteliğinde olabileceği gibi tamamen bağımsız bir şekilde üretilebilirler. Farklı yenilik türlerini de ayırt etmenin bir yolu, onların formuna bakmaktır. Bir yenilik "yeni bir malın veya yeni bir malın kalitesinin tanıtılması, yeni bir üretim yönteminin tanıtımı, yeni bir pazarın açılışı, yeni bir hammadde veya yarı mamul tedarik kaynağını, endüstri, tekel konumunun yaratılması ya da tekel konumun dağılması gibi" unsurlardan oluşmalıdır (Caulier-Grice ve diğerleri, 2012, s. 24).

Bir yeniliğin son kullanımı, başlangıçta öngörülenden çok farklı olabilir; bazen eylem, anlayıştan önce gelir ve eyleme geçme fikrini belirginleştirir (The Young Foundation, 2010, s. 27). Mulgan ve diğerleri (2006, s. 21-26) sosyal yeniliğin süreçlerini dört başlık altında incelemiştir. Birbirini takip eden sürece ilişkin eylemleri aşağıdaki gibi özetleyebiliriz:

- *İhtiyaçları anlayarak fikir üretmek ve potansiyel çözümleri tanımlamak (Generating ideas by understanding needs and identifying potential solutions)*; toplumsal problemler bazen çok açık olsa da her zaman aynı netlikte değildir, gözlem gerektirir. Bireyin eksiklikleri empati doğrultusunda ortaya çıkacağı gibi yaygın toplumsal hareketler, dini hareketler, mevcut gönüllü kuruluşlar, bireysel sosyal girişimciler, vatandaş beklentileri veya demografik değişimle de ortaya çıkabilir. Bu eksiklikler veya sıkıntılar göz önünde bulundurulduğunda, bireysel olarak veya paydaşlarla iletişime geçilerek her türlü teknik ve sosyal imkânlar kullanılarak yenilikçi yaklaşımla en uygun çözüm üretilmeye çalışılır.
- *Fikir geliştirme, prototip oluşturma ve pilot uygulama (Developing, prototyping and piloting ideas),* ümit vaat eden bir fikrin alınması ve pratikte test edilmesidir. Sosyal yeniliklerde fikrin bir prototip veya pilot haline getirilmesi ve uygulanarak ilerlemesi genellikle daha hızlı bir şekilde sağlanır. Çoğunlukla test aşamasında daha gerçekçi sonuçlar elde etmek için sosyal bir ortam tercih edilir. Bu süreçte sonucun daha verimli, yararlı ve etkili olması için uygulamadaki eksiklikler, fazlalıklar, sıkıntılar belirlenerek geliştirme veya düzenleme yoluna gidilir.
- *Ölçeklenmenin değerlendirilerek iyi olanın genele yayılması (Assessing then scaling up and diffusing the good ones);* bir düşüncenin etkisi pratik uygulamada kendini kanıtladığında ortaya çıkar ve daha sonra potansiyel olarak geliştirme, çoğaltma, adaptasyon veya özerklik ile büyütülebilir. Ölçeklendirmede iyi bir fikir edinmek, kaynakların ve desteğin belirlenmesinde ustalıklı bir stratejiyi ve tutarlı vizyonu gerektirir. Ölçeklendirme, beklenen cevabı karşıladığında uygulama faklı alanlara da yayılabilir.

- *Öğrenme ve değişim (Learning and evolving),* bu aşamada yenilikler değişmeye devam eder. Öğrenme ve adaptasyon, fikirleri öncülerin beklentilerinden çok farklı olabilecek formlara dönüştürebilmektedir. Deneyim istenmeyen sonuçları veya beklenmedik uygulamaları gösterebilir. Öğrenme türleri ve yaklaşımı her sektörde farklı yapıya sahiptir. Genel olarak, daha büyük kuruluşlar öğrenmek ve gelişmek için daha fazla "özümseme kapasitesine" sahiptir. Ancak küçük kuruluşlar bu yeteneklerinin bir kısmını çalışanlarının becerileri vasıtasıyla ve doğru türdeki ağlara katılarak kazanabilirler. Öğrenmenin sonucundaki çıktının bireyde ya da toplumda ne tür etki, değişim yarattığına bakılarak aradaki fark değerlendirilir. Gerektiğinde süreç yeniden gözden geçirilir.

Caulier-Grice ve diğerleri, (2012, s. 35-41) ve The Young Foundation (2010, s. 27-30) ise sosyal yenilik sürecini altı aşama olarak belirtmiştir:

- *İstem (Prompts),* problemi sadece teşhis etmek değildir aynı zamanda kökenine inerek ihtiyaçları anlamayı ve hizmeti buna göre daha iyi uyarlamayı amaçlar.
- *Plan/tasarı (Proposals),* fikir üretme aşamasıdır. Tasarım, yaratıcılık yöntemleri içerebilir. Her türlü kaynaktan gelen fikirlere açıktır. Çeşitli yollarla çözümler tasarlanıp geliştirilir.
- *Prototip (Prototyping),* fikirlerin pratikte test edildiği aşamadır.
- *Sürdürülebilirlik (Sustaining),* gündelik uygulama halidir. İleriye dönük sürdürebilirliğin test edilmesidir. İnovasyonu ileriye götürecek firma, sosyal girişim veya yardım kuruluşunun uzun vadeli finansal sürdürülebilirliğini

sağlamak için gelir akışlarının belirlenmesini içerir. Kamu sektöründe bu, bütçeleri, ekipleri ve mevzuat gibi diğer kaynakları belirlemek anlamına gelir.

- *Ölçeklendirme (Scaling),* bir inovasyonu büyütmek ve yaymak için (örgütsel büyümeden lisanslamaya ve özerkleşmeye, yayılmaya kadar) bir dizi strateji vardır. İlham olma veya bir fikri uygulamayı yaymada kritik bir rol oynar.
- *Sistemik değişim (Systemic change),* sosyal yeniliğin son amacıdır. Sistemik bir değişim içerir.

Benzer şekillerde Vasin ve diğerlerine göre sosyal yenilik sürecinin kilit yönleri şunlardır:

> "-İnovasyon sürecinin organizasyonu;
> -Sosyal inovasyonun sonuçları;
> -Yapılan sosyal değişimlerin sürdürülebilirliği;
> -Sosyal inovasyonun uygulanmasındaki ana aktörlerin rolü;
> -Sosyal inovasyonu uygulamak için ana mekanizmalar olarak öğrenme ve işbirliği;
> -Sosyal etkileşim ve ilişkilerin yanı sıra ana aktörlerin uygulamalarında değişiklikler." (Vasin ve diğerleri, 2017, s. 34).

Her üç süreç yaklaşımı da "sorunun teşhisi, soruna çözüm üretme, uygulama, yayma ve sonuca odaklanma" olarak birbirine yakın aşamaları ifade etmektedir.

Sosyal yenilik, "yenilik, fikirlerin uygulamaya dönüşmesi, toplumsal ihtiyacın giderilmesi, etkililik ve toplumun eylem kapasitesinin arttırılması" gibi beş temel unsuru barındırmaktadır (Caulier-Grice ve diğerleri, 2012, s. 18). Bu unsurların açılımı aşağıdaki tabloda verilmektedir:

Tablo 2. Toplumsal yeniliğin temel unsurları (Caulier-Grice ve diğerleri, 2012, s. 20-21)

Temel unsurlar	**Açıklama**
1) Yenilik	Sosyal yenilikler piyasa, sektör, bölge, alan, kullanıcı için yenidir veya yeni bir şekilde uygulanmalıdır.

2) Fikirlerden uygulamaya	Buluş (fikir geliştirme) ve yenilik (fikirleri uygulama ve yerine getirme) arasında bir ayrım vardır.
3) Toplumsal bir ihtiyacı karşılar	Toplumsal yenilikler açıkça kabul görmüş bir toplumsal ihtiyacı karşılayacak şekilde tasarlanmıştır.
4) Etki	Toplumsal yenilikler mevcut çözümlerden daha etkilidir, sonuçlar açısından ölçülebilir bir gelişme sağlar.
5) Toplumun eyleme geçme kapasitesini arttırır	Yeni roller ve ilişkiler yaratarak, varlıkları ve yetenekleri geliştirerek veya varlıkların ve kaynakların daha iyi kullanımını sağlayarak yararlanıcıları güçlendirir.

Sosyal yenilik, bireylerin gereksinimlerini karşılayarak veya ekonomik ve sosyal hayatta katılmasını sağlayarak toplumda güven duygusunu uyandırır ve yalnız olmadıkları hissini yaratır. Bu bağlamda insanları güçlendirmek, sosyal uyum yaratmak ve ekonomik dinamizme katkıda bulunarak sosyal değişimde kalıcılığı ve sürekliliği sağlar (Eren, 2010, s.33). Aynı zamanda sosyal dışlanma sorunlarının üstesinden gelmek için bireyin kendi becerilerini ve yeteneklerini ortaya çıkararak onu geliştirmesine olanak sunarak özgüven, motivasyon ve haysiyetini güçlendirmede katkıda bulunur. Kendi ihtiyaçları üzerine insanların kendi kapasitesinin önceliğini vurgulamaktadır. Buraya kadar literatürde yer verilen sosyal yenilikçi yaklaşımın temel amaçları şöyle sıralanabilir:

- Toplumsal sorunlara yeni ve alternatif çözümler üretmek.
- Bireylerin/toplumun refah seviyesini arttırmak.
- Yaşam kalitesini yükseltmek.
- Bireylere farklı bakış açısı kazandırarak onların yaratıcılıklarını geliştirmek.
- Eşit imkanlar sunarak hayatlarında olumlu etkiler yaratmak.
- Mutlu bireyler/toplum yaratmak.

- Sosyal dışlanmanın önüne geçmek.
- Kalıcı istihdamla veya yeni fikir ve önerilerle bireylere beceri kazandırarak ekonomik katkı sağlamak.
- Sosyal hizmet ve ürün geliştirerek toplumsal gelişmeyi sürdürebilir kılmak.
- Bireyleri topluma kazandırıp toplumda aktif rol almaları için teşvik etmek.

Sosyal yenilikçiliğin değeri, insanların ve toplulukların yeteneklerini veya yaratıcılıklarını kullanarak, kişisel ve sosyal sorunların çözümünde öneriler sunulan, fikir paylaşılan, sürdürülebilir, tekrarlanabilir, yöntem ve projelerle ortaya çıkar (Vitulli ve Montemurro, 2013, s. 241). Sosyal gelişim ve değişim ne kadar etkili olursa toplumun kapasitesi ve yetenekleri de aynı ölçüde gelişir.

Sosyal yenilik, kültürel yapı ile yakından ilişkilidir ve toplumda dışlanma, kızgınlık, fakirlik, eşitsizlik duygularına karşı çözüm olarak küçük ve kararlı destek grupları ile ortaya çıkar. Amaç, var olan sosyo-ekonomik yapının değişimi ve sürdürülebilirliğidir. Bu değişim, katkı sağlamak isteyen birçok kuruluşunun mevcut kurallarının, yapılarının dışına çıkarak işbirliği yapma gönüllülüğü ile ortaya çıkmaktadır.

2.3. Sosyal Yenilik ile İlişkili Kavramlar

Sosyal yeniliğin oluşumu, gelişimi ve uygulanması sırasından ondan bağımsız gibi görünen fakat aralarında ilişki bulunan dört kavram vardır (Andrew ve Klein, 2010, s. 17-20). Bu kavramları Andrew ve Klein'in belirlediği temel ifadeler çerçevesinde şöyle geliştirebiliriz:

- *Yaratıcılık,* bireysel yaratıcılık her ne kadar doğuştan gelen bir özellik olsa da bireyin sosyal-kültürel ortamı (iş, çevre, değerleri, inançları vs.) ile yakından ilişkilidir. Bulunduğu ortam bireyin yaratıcılığını olumlu veya olumsuz etkileyebilir. Sosyal uyum ile yaratıcılık arasında bir bağ vardır. Yaratıcılık

yeniliğin başlangıcıdır ve bu yeniliğin geliştirilmesi, uygulamaya konması ve sürdürülmesi için şarttır.

- *Sosyal sermaye ve sosyal girişimcilik,* sosyal sermaye, bireysel boyuttan farklı olarak toplumun birbiri ile olan ilişkisinin kalitesi ve aralarındaki yapısal ilişkidir. Ağlar, normlar ve güven sosyal sermayenin temel bileşenleridir. Sosyal sermaye toplumsal bir üründür ve girişimlerle üretkenliği artmaktadır. Girişimcilerin veya sosyal girişimlerin yetkinlikleri bir sosyal yenilik aracıdır. Yenilikler toplumdaki değişimi dinamik tutarak verimliliği sağlar.
- *Sosyal ekonomi,* sosyal yeniliğin bir etkenidir. Piyasaların başarısızlığını, politik zorlukları ve refah devletlerinin yoksulluk ve dışlanma ile mücadeledeki zorluklarını hafifletmek gibi sosyal sorunların önlenmesi veya çözülmesi için gerçek bir araçtır.
- *Toplumsal gelişim ve sosyal yeniliğin bölgesel boyutu,* sosyal yenilik, ekonomik, sosyolojik, siyasi ve kültürel sınırlar içinde çerçevelenebilecek bölgesel ifadelere sahiptir. Yeniliğin bölgesel boyutu (mevcut bir sosyal yeniliği istenen bir bölgede, bölgesel yenilik olarak kurumsallaştırmak mümkün olduğu için) toplumsal kalkınmanın gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır.

Sosyal yeniliği bir değer yaratma süreci olarak anlamak, toplumsal değişimlerin olumlu doğasından sorumlu mekanizmaları göz önünde bulundurma gereğini belirler. Phills ve diğerlerine (2008, s. 38) göre sosyal inovasyon mekanizmaları şunlardır:

- Fikir, değer ve fayda alışverişi
- Roller ve ilişkilerdeki etkileşim, değişim
- İşbirliğinde bulunan paydaşların desteği ve uyum
- Toplumsal katkının gözlenmesi

Sosyal yenilik mekanizmaları tüm paydaşlar arasında karşılıklı işbirliğini teşvik eden önemli unsurlardır ve temel bir etkileşim veya eylem dizisi olarak toplumu değiştirir ve kurumlarını geliştirir (Eren, 2010, s. 100).

Sosyal yenilik, içerisinde gereksinim, empati, anlayış, işbirliği, kazanım, maddi-manevi değer üretimi, bireysel (toplumsal) katkı her şeyden önemlisi farkındalığı içeren birlikteliği oluşturan bir bütündür. Bütün bunlar bir arada olduğu zaman bilinç oluşur ve değişim başlar.

2.4. İşbirliği

Siyasi ve ekonomik değişimler, kaynakların azalması ve sınıf ayrımının belirginleşmesi toplumsal bütünlüğe zarar vermekte ve her bireyin eşit imkâna sahip olamaması gibi birbiri ile ilişkili birtakım sosyal sorunları da beraberinde getirmektedir. Kurumların veya bireylerin tek başlarına bu tür karmaşık sorunların üstesinden gelmesi oldukça zor bir iştir. Bu karmaşa ancak farklı disiplinlerin, farklı yapıların ve örgütlerin birlikte çalışabilirliği ile giderilebilir.

Kâr amacı gütmeyen kuruluşlar daha önce kâr amacı gütmeyen sektör tarafından ele alınan sorunlarla mücadele etmeye başladıkları için bu ortaklıklar küreselleşmiştir. Diğer yandan, topluluklara sürdürülebilir çözümler ve hizmetler sunmada hükümet, sivil toplum ve özel kuruluşlar arasındaki ilişki kilit bir rol üstlenmektedir (Garcia ve Dorothy, 2014, s. 15).

Birbirinden farklı çalışan yapılar, problemin sadece tek bir parçasını görürken aynı problemi işbirliği içerisinde bir grup olarak incelediklerinde farklı bakış açıları ortaya çıkar ve daha bütünsel bir yapıda ele alabilirler. Farklı bakış açılarının bir araya gelerek daha etkin, hızlı ve akılcı çözümler üretmesi işbirliğinin en büyük avantajıdır. Bu nedenle ulaşılan sonuç motivasyonu arttırarak teşvik edici güç yaratır.

İşbirliği, iki veya daha fazla sosyal kuruluşun aktif ve karşılıklı olarak en az bir ortak hedefe ulaşmak için ortak faaliyetlerde bulunmalarını sağlayan ve gelişen bir süreçtir (Bedwell, Wildman, Diazgranados, Salazar, Kramer ve Salas, 2012, s. 130; Thomson ve Perry, 2006, s. 23). Aynı zamanda, birden fazla sorunun kesiştiği yeri tanımlayarak ve kapsamlı düşünme yoluyla sorunların ve fırsatların daha geniş bir analizini teşvik ederek çözümlerin kalitesini artırır (Lasker, Weiss ve Miller, 2001, s.184). Organizasyonun her alanında gerçek fikir birliği, sahiplik ve uyum oluşturarak güven, bütünlük ve birliktelik içinde sonuçlar üreten ilke bazlı bir süreci barındırır (Marshall, 1995, s. 15). Bu doğrultuda işbirliği, bünyesinde beş unsur barındırmaktadır (Bedwell ve diğerleri, 2012, s. 130):

- İşbirliği gelişen bir süreçtir.
- İki veya daha fazla sosyal varlık gerektirir.
- Karşılıklıdır.
- Ortak faaliyetlere katılım gerektirir.
- Ortak bir hedefe ulaşmaya çalışır.

Disiplinler arası unsurları içeren işbirliği kavramı, sosyal yenilik hareketlerini ayağa kaldıran bir yapıya sahiptir. Sosyal yenilik kavramı farklı bilim ve meslek alanlarının katkılarıyla en etkin biçimde gerçekleştirilir. Lasker ve diğerlerine göre (2001, s. 184-185) işbirliği yaratıcılığı geliştiren, farklı anlayışları anlaşmaya teşvik eden ve dönüştürücü unsurları içerir.

Ekip çalışması (*teamwork*), koordinasyon (c*oordination*) ve dayanışma (*cooperation*) zaman zaman işbirliği anlamı ile karıştırılmakta onun yerine kullanılmaktadır. Kısaca aradaki farkı açıklamak gerekirse (Bedwell ve diğerleri, 2012, s. 135-136):

- *Ekip çalışması* sadece bir takım içindeki kişileri içerir. Oysa işbirliği bireyleri, kuruluşları veya herhangi bir seviye içi birleşimi içerebilir. Ekip çalışması işbirliğinin bir örneğidir. Fakat işbirliği takımın ötesinde bir seviyeyi temsil ettiği için ekip çalışması olarak sınıflandırılamaz.
- *Koordinasyon,* işbirliğini tanımlamak için sıklıkla kullanılan (genellikle takım düzeyinde), iş görevlerini en verimli şekilde gerçekleştirmek için bağımlılıkların sıralamasını sağlar. İşbirliğine benzer şekilde, iki veya daha fazla varlık içerebilir, ancak paydaşlar tarafından aktif ve karşılıklı katılım talep etmez.
- *Dayanışma*, bir çeşit karşılıklı etkileşim anlamına gelir. İşbirliğine göre daha kişisel ve bağımsız hareket ederek herhangi bir risk almaz.

Tanımlamalardan da anlaşılacağı gibi işbirliği, üç kavramı da içine alan karşılıklı hoşgörü, anlayış ve güven doğrultusunda, belli bir süreç boyunca ortak hedefine ulaşmayı amaçlayan daha geniş ve profesyonel bir çerçevede tutum sergilemektedir. Farklı insanların ve organizasyonların, bir araya gelmesini sağlayarak, tamamlayıcı ve güçlü yeteneklerinden yararlanarak birbirlerini desteklemeye olanak tanır (Lasker ve diğerleri, 2001, s. 180).

2.5. İşbirliği Süreci

İşbirliğinin etkinliğini ve canlılığını, paydaşların oluşumu, işleyişi, aralarındaki dayanışması, uyumu, anlayışı ve iletişim süreçleri belirler. Ilgen, Hollenbeck, Johnson ve Jundt (2005, s. 519-520) teorik olarak işbirliği çerçevesini önce girdi (input), süreç (process) ve çıktı (output) olarak değerlendirirken daha sonra bunu yetersiz görerek çerçeveye alternatif olarak "girdi (input), aracı (mediator), çıktı (output) ve girdi (input)" olarak ele almıştır. Girdi, fayda sağlayabilecek her şeydir; işbirlikçiler konuyla en ilgili

olanları seçerek gerekli düzenlemeyi yaparlar. Aracılar, işbirliği sürecinde destek sağlayarak sürece canlılık katarlar ve daha sonra bu sürecin içine dâhil olurlar. Çıktı, işbirlikçi girişimi motive eden ortak bir hedefin başarısıdır. Bu aşamadan sonraki Girdi, ise çıktıları işbirlikçi döngüye dâhil eden bir geri bildirim döngüsü oluşturur (Bedwell ve diğerleri, 2012, s. 136).

İşbirliği, paydaşları belli bir vizyon ve misyon doğrultusunda, amaçlarına ulaşmak için bir araya getirerek ortak paydada buluşturur. Toplumsal sorunların giderilmesinde işbirliği bir araç olarak görülebilir. Birliktelik her zaman ses getiren etkiler yaratır. Bireysel bakış açıları, kaynakları ve becerileri birleştirerek, birlikte yeni, değerli ve çözüm niteliğinde bir sonuç üretilir.

Hogue, Iyechad, Bergstrom ve Clark'a göre (2014) işbirliği süreci altı aşamadan oluşur:

- *Toplumu anlamak;* topluluğa yakından bakarak, halkın değer ve alışkanlıklarını anlamak.
- *Toplumsal gelişme;* işbirliği sürecinin toplumun, yapısı, inanç ve tutumları doğrultusunda başlatılarak toplumda olumlu değişim için belli bir güven duygusu yaratmaktır. Toplumun güçlü yönleriyle toplumsal sorunları ele almak ve toplulukları harekete geçirmektir.
- *Liderlik;* işbirliği için uygun varlıkları belirleyip aradaki süreci kontrol etmedir. Geniş bakış açısına sahip olmalı, ekip oluşturmayı kolaylaştırmalı ve desteklemeli, çeşitlilik sağlamalı ve bireysel, grup ve örgütsel güçlerden yararlanmalıdır.
- *İletişim;* gerekli empatinin, anlayışın sağlanması işbirliğinin başarılı olması için çok önemlidir. Çeşitli iletişim kuralları veya kanallarından oluşan tüm varlıklar tarafından kabul edilen ortak bir anlayışı ifade eder.

- *Araştırma ve değerlendirme;* işbirliği sürecinde varlıkların amaç ve hedefleriyle ilgili gerekli incelemeleri yapmak, ilerlemeyi izlemek ve gerektiğinde değişiklik yapmak için bilgi edinmek ve kullanmak gerekliliktir. İşbirliğinin değerlendirmesinin temel amacı, istenen sonuçlara ulaşmaktır.
- *Sürdürülebilirlik;* çabaların sürdürebilir olması için hem kısa hem de uzun vadeli planlama olmalıdır. Herhangi bir sorun olduğunda ya da eklenmesi gereken bir şey olduğunda müdahale edilmeli, belli bir strateji ile ilgili düzenlemeler yapılabilmelidir.

Her süreç, birbiri ile ilişkili ve etkileşimlidir. Dinamik bir etkileşim işbirliğinde başarı sağlar. Kişilerarası etkileşimler ve zamanla değişen ilişkiler aktif bir süreci barındırır. Bireylerin birbirlerine olan saygısı etkileşimi kuvvetlendirir.

Birlikte çalışabilirlik topluma katkı sağladığı gibi işbirlikçilerin de ufkunu ve bakış açısını genişleten, gerektiğinde çalışma yöntemlerini değiştirten, daha sabırlı, üretken ve verimli bir yapı sunar.

Her süreç işbirliğinin bir adımıdır. İşbirliği adımlar bütünüdür ve hedefe odaklanır. Bu bağlamda Garcia ve Dorothy (2014, s. 20-21) işbirliği sürecinin çerçevesini dört aşama olarak ele almıştır:

- *Müzakere aşaması (Negotiation stage),* belli bir güven içinde olası işbirliğinin olup olmayacağı kararının alındığı, işbirliği şartlarının görüşüldüğü, kabaca rollerin tanımlandığı süreçtir.
- *Taahhüt aşaması (Commitment Stage),* işbirliğinde yer alan varlıkların karşılıklı çalışmayı kabul ettiği yasal ya da yasal olmayan anlaşma yöntemidir.
- *Yürütme aşaması (Execution stage),* gerekli anlaşma yapıldıktan sonra iş tanımlarının uygulandığı ve karşılıklı etkileşim olduğu süreçtir.

- *Değerlendirme (Assessments),* bütün belirtilen süreçlerin gözden geçirilerek hedefe ulaşıp ulaşılmadığının kontrol edilmesidir.

Aktif süreç içeren işbirliği, planlanan çıktıya ulaşmak için her türlü ekip çalışması, dayanışma, koordinasyon, müzakere, hoşgörü, empati gibi karşılıklı etki ve etkileşim içeren gerektiğinde yeniden düzeltmeler içeren varlıklar bütünüdür.

2.6. İşbirliğinde Sosyal Medyanın Etkisi

İnternetin sağladığı akış alanı, fikirlerin, düşüncelerin ve bilgilerin daha geniş ve daha kolay bir şekilde dağıtılmasını sağlar. Bilgi temelli kaynaklar aracılığıyla bireyleri ve grupları güçlendirerek kişisel veya grup oluşumunu, gösterimini ve etkileşimi sağlar. İnternet, çok sayıda yansıma ve düşüncenin dolaştığı, iç içe geçtiği ve ifade edildiği uluslararası, çok katmanlı ve çok seviyeli bir kamusal alanın bel kemiğidir (Pavan, Diani ve Padovani, 2011, s. 28).

Sosyal medya, Web 2.0'ın ideolojik ve teknolojik temelleri üzerine inşa edilen, içeriğin oluşum ve değişiminin kullanıcı tarafından gerçekleşmesini sağlayan bir grup internet tabanlı uygulamadır (Kaplan ve Haenlein, 2010, s. 61). Teknolojik gelişme ve kullanıcı ihtiyaçlarına göre değişen medya ortamları, sosyal ağ siteleri (Facebook, LinkedIn, Myspace, Twitter), bloglar, içerik paylaşım siteleri (Youtube, Flickr), iç ağ araçları (Yammer) ve uygulama toplulukları (CoP) gibi çevrimiçi iletişim kanallarını içermektedir (Naim ve Lenka, 2017, s. 290).

Sosyal medyadaki yenilikler ve sosyal medya kullanımı iç içe geçmiştir. Sosyal medyanın sağladığı iletişim ve koordinasyon olanakları, farklı disiplinleri bir araya getirerek siyasi, eğlence ve tüketim ekonomisinin çok daha ötesine geçen toplumsal bir gelişim için işbirliği aracıdır. Aynı zamanda etkileşimli yapısı, gizli güven duygusu

yaratması, geri bildirim imkânı sunması ve belli bir takipçi ağını oluşturması da bireyleri işbirliğine teşvik edici unsurlardır.

Sosyal medyanın etkinlik uygulamalarının görünürlüğünün artmasında oldukça önemli ve eğlenceli bir mecra haline gelmesi (Akay, 2014, s. 55) paydaşları ve kütüphanecileri düzenlenen etkinliklere daha stratejik ve özenli bir şekilde yaklaşmasını sağlamıştır. Bu yaklaşım etkinlik yönetimi ile daha profesyonel bir hale getirilebilir. Halkla ilişkilerin uygulama alanlarından biri olan etkinlik yönetimi, sosyal veya kültürel bütünleşmeyi sağlamak ya da kurumun benimsediği toplumsal sorumluluğu yerine getirmek amacıyla farklı grupların bir araya gelmesi için düzenlenecek kutlamalar, tanıtımlar ya da toplantılar gibi faaliyetlerin en ince ayrıntılarıyla planlanarak (Peltekoğlu, 2012, s. 331) ilgili sürecin yönetilmesini ve sonrasında gerekli değerlendirmelerin gerçekleştirilmesini kapsayan süreçler bütünüdür.

Etkinlik yönetimi, kendine özgü yöntemler ve aşamaları içeren disiplinli bir çalışma ve emek birliğini ifade etmektedir (Ünlü Kurt, 2018, s. 17). Aynı zamanda hedef kitle ile iletişime geçmek için kullanılan etkili bir araçtır. Sosyal yenilik hareketliliği ve kurumların/bireylerin farkındalığı ile işbirliğinin değişen yüzü halk kütüphanelerinde gerçekleşen etkinliklerin yelpazesini genişleterek yaratıcı aktivelere dönüşmesine olanak sunmuştur. Bu dönüşüm, etkinliklerin farklı konseptlerde düzenlenmesini ve farklı platformlarda ses getirmesini sağlamıştır. Özellikle en güçlü iletişim ağlarından biri olan sosyal medya ile katılımcılara ulaşmak ve paydaşları yönlendirmek etkinlik planlayıcıları için göz önünde bulundurulması gereken unsurlardan biridir (Akay, 2014, s. 65). Etkinlik yönetimi ile stratejik bir şekilde planlanan faaliyetler istenen hedefe ve amaca ulaşmada son derece önemlidir.

Paydaşlarca gerçekleşen işbirlikleri, iletişim ağının sürekli, aktif ve anlık oluşu, sosyal medyanın çok yönlü yapısı ve herkes tarafından erişilebilirliği ile görünürlüğünü

arttırır. Aradaki etkileşim bireyleri, grupları, kurumları veya toplulukları harekete geçirerek örümcek ağı gibi dağılımını hatta küreselleşmesini sağlar.

İşbirlikleri sonucu oluşan geri bildirimlerin de sosyal medya platformlarından aynı hız ve etki ile yayılması, paydaşların birliktelik hissini kuvvetlendirerek motivasyonu arttıracağı gibi yeni paydaşlara kapı açar, eksilerin giderilmesinde yol gösterici olur ve yeni atılımlar için güç kaynağı yaratır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. HALK KÜTÜPHANESİ

Toplumsal ve teknolojik gelişmelerle paralel olarak ilerleyen halk kütüphaneleri, benimsediği eşitlik ve adalet ilkesiyle toplumun her kesimine hitap eden hizmetler ve imkânlar sunmaktadır. Toplumu eğitim, kültür, sanat gibi çeşitli dallarda beslerken aynı zamanda yaşam boyu öğrenmeyi destekleyerek bireylerin yaratıcılık ve girişimcilik ruhunu da ortaya çıkarmaktadır.

3.1. Tanım

Halk kütüphanesi, Yılmaz'a göre (2005; s. 57) "bireylerin, eğitim, kültür, bilgi ve boş zamanlar ile ilgili gereksinimlerini hiçbir ayrım gözetmeksizin ve ücretsiz biçimde karşılayarak, bulundukları yörenin kalkınmasına katkıda bulunan toplumsal kuruluşlardır". Ersoy (1983, s. 1-2) ise halk kütüphanelerini, halkın bütün bilgi, beceri vs. gereksinimlerini karşılayarak eğitime destek veren "halk üniversitesi" olarak kabul etmiş ve "kadın-erkek, her yaşta, her seviyede ve her meslekten okuyucunun çeşitli konulardaki fikir ve ürünlerinden ücretsiz serbestçe yararlanmasını sağlayan, bölgesinin kültürel, sosyal ve teknik anlamda kalkınmasına yardımcı olan kurumlar" şeklinde tanımlamıştır.

IFLA/UNESCO 1994 yılındaki bildirisinde, "bilginin yerel kapısı olan halk kütüphanesinin, yaşam boyu öğrenme, bağımsız karar verme, bireysel ve sosyal grupların kültürel etkileşimi, gelişimi için temel bir koşul sağladığını" belirtmiştir. Yerel, bölgesel veya ulusal hükümet ya da başka bir topluluk organizasyonu aracılığı ile kurulan, desteklenen ve finanse edilen halk kütüphaneleri, toplumun tüm fertlerini ayırt etmeden,

onlara eşit bir şekilde sunduğu kaynaklardan yararlanma imkânı verirken bireyleri de bir araya getirerek iletişim kurmalarını sağlar (IFLA, 2001, s. 1).

Tanımlar genel olarak incelendiğinde, toplumlara göre şekillen halk kütüphanelerinin ortak özellikleri; eşitlik ve adalet vurgusu, kişi, dil, din ayrımı yapmaksızın toplumun tüm fertlerinin hizmetlerden faydalanması, eğitimsel ve kültürel faaliyetlerin yanında yaşam boyu öğrenmeyi desteklemesi, kamusal alan ve buluşma yeri ortamı yaratarak toplumun sosyalleşmesine katkı sağlamasıdır. Bunlara ek olarak, çağa göre şekillenen halk kütüphaneleri, mevcut yapısının biraz dışına çıkarak, aynı zamanda kültür kompleksi görevi de görmeye başlamıştır. Sözde kalan hizmetlerden ziyade aktif olarak gerçekleşen, büyükten küçüğe herkesin faydalanabileceği etkinliklerin düzenlendiği, insanların daha etkileşimli olduğu, fiziki, görsel etkinliklerin yer aldığı, yarışmaların organize edildiği ve bunların sadece kütüphanelerin değil diğer meslek gruplarının, bireylerin de katılımlarıyla, destekleriyle, sponsorluklarıyla gerçekleştiği tam manasıyla toplumsallaştığı bir alana dönüşmüştür.

3.2. Halk Kütüphanesinin Amaçları

Toplumun merkezinde yer alan halk kütüphaneleri gelişmişlik düzeyinin en güzel göstergesidir. Var oldukları sosyal yapıya göre şekillenseler de temel amaçları Ranganathan'a göre, yaşam boyu öğrenmeyi sürdürülebilir kılarak, bireylerde öğrenme isteğini aktif tutmak, kaynakları tarafsız ve herhangi bir politik yaklaşım gütmeden sunmak, güvenilir ve güncel bilgiler sunarak üretkenliği arttırmaktır (Nair, 1995, s. 9).

Keseroğlu'na göre;

> "ayrım gözetmeden kişilerin kendilerini eğitmelerine ve geliştirmelerine katkı sağlayacak bilgi, kültür, sanat ve eğitsel ihtiyaçları karşılamak, her türlü basılı kayıtlı görüş ve düşünce eserini sağlayarak tarafsız ve dengeli bir şekilde halka ulaştırmak, demokratik bir ortamda karşılıksız ve ücretsiz

> hizmet vermek, kütüphaneye erişemeyecek durumda/uzakta olanlara hizmet götürmek, kullanıcılarının boş zamanlarını olumlu bir şekilde geçirmelerine yardımcı olmak, yerel ve ulusal bilgi ağlarına dâhil olmak" (Keseroğlu, 1989, s. 48).

Öz'e göre (1997, s. 29), toplumsal kalkınmaya destek olmak amacıyla toplumsal bilinci kazandırmak ve kütüphanenin toplumsal değişim içindeki yerini ve önemini belirginleştirmektir.

IFLA'ya göre;

> "Rekreasyon ve eğlence de dahil olmak üzere eğitim, bilgi ve kişisel gelişim için bireylerin ve grupların ihtiyaçlarını karşılamak, onlara çeşitli medya, kaynak ve hizmetleri sağlamak; bireysel olarak geniş ve çeşitli bilgi, fikir ve görüşlere erişim sağlayarak demokratik bir toplumun gelişmesi ve korunması sağlamak" (IFLA, 2001, s. 2).

Aynı zamanda mevcut amaçların önüne geçerek kütüphanelerde gerçekleşen sosyal yenilikçi etkinliklerle, bireylerin vizyonlarını geliştirerek bireylerde yaratıcılık ve girişimcilik ruhu oluşturmak, insanlarla etkileşimde sürekliliği sağlayarak bireye maddi manevi katkı sağlamak ve özellikle toplumda yer alan dezavantajlı grupları topluma kazandırarak, eşit imkân sağlamak da halk kütüphanelerinin amaçları arasında yer almaktadır.

3.3. Halk Kütüphanesinin İşlevleri

Halk kütüphanesinin temel işlevi, hizmet sunduğu toplumun ihtiyaç duyduğu bilgiyi en hızlı ve doğru şekilde sunarak, eğitim ve kültür seviyesini arttırmaktır (Atılgan, 1991, s. 70). Aynı zamanda sunulan kaynakların korunmasını sağlamak ve bireylerin kişisel gelişimlerine katkı sağlayacak şekilde boş zamanlarını değerlendirmesine yardımcı olmaktır.

Her halk kütüphanesi bulunduğu bölgenin sosyo-kültürel ve ekonomik özelliğine göre değişkenlik gösteren, farklı kullanıcı gruplarına hitap eder. Mühim olan hizmet sunulan toplumu kazanmak, toplumun yapısına uygun veya ihtiyaç duydukları kaynakları, hizmetleri, teknolojileri en hızlı ve etkili şekilde sağlamaktır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 2012 yılında yayınlanan Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği madde 6(1)'e göre halk kütüphanelerinin işlevi aşağıda yer aldığı şekilde belirtilmiştir:

> "- Halkın bilgi edinme gereksinimini karşılar.
> - Bireysel ve yaşam boyu öğrenme çabalarını destekler.
> - Başta çocuklar olmak üzere, bölge halkında okuma kültürü ve kütüphane kullanma alışkanlığı yaratır ve güçlendirir.
> - Toplumun bilgi okur-yazarlığı becerisi kazanmasını ve geliştirmesini sağlar.
> - Her düzeyde örgün ve yaygın eğitimi destekler.
> - Çocuk ve gençlerin zihinsel yaratıcılıklarını geliştirmelerini destekler ve bu yönde fırsatlar sağlar.
> - Öncelikle bulunduğu bölge olmak üzere, toplumun kültürel ve sosyo-ekonomik kalkınmasına destek sağlar.
> - Toplumda kültürel mirasa, sanata ve bilime karşı duyarlılık oluşturur ve bu bilincin geliştirilmesini sağlar.
> - Somut olmayan yerel kültür mirasının toplanması, düzenlenmesi, korunması, kullandırılması ve geleceğe aktarılmasına katkı sağlar ve sözlü geleneği destekler.
> - Kültürler arası diyalogu geliştirmeye katkı sağlar." (Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği, 2012).

Belirtilen maddelerin bireyi ve toplumu kazanmaya yönelik olduğu açıkça anlaşılmaktadır. Ancak bu işlevler sosyal yenilik kavramı ile birlikte kullanıldığında, iç içe geçtiğinde vücut bulmaktadır. Kütüphaneler sosyal yenilik kavramını benimsediğinde toplumla daha çok bütünleşecektir. Bireylerin yaşam boyu öğrenme becerisi bu iki kavram birlikte kullanıldıkça etkin olur. Ne kadar çok bireye, topluma dokunursa toplumsal fayda ve gelişim o kadar çok olur. Bireylerin farkındalıkları arttıkça talepler ve işbirlikleri de artar. Sosyal yenilik ve halk kütüphaneleri birlikte var oldukça anlamlanır ve işlevsellikleri etkili olur.

3.4. Halk Kütüphanesinin Görevleri

Halk kütüphanelerinin amaçlarına sağlıklı bir şekilde ulaşmak ve işlevlerini etkili bir şekilde yerine getirmek için birtakım sorumlulukları bulunmaktadır. IFLA'ya göre halk kütüphanelerinin temel görevleri şu şekildedir:

> "- Küçük yaşlardan itibaren çocuklarda okuma alışkanlığının yaratılması ve güçlendirilmesi,
> - Bireysel ve kendi kendine eğitimi desteklemenin yanı sıra her düzeyde örgün eğitimi destekleme,
> - Kişisel yaratıcı gelişim için fırsatlar sağlama,
> - Çocukların ve gençlerin hayal gücünü ve yaratıcılığını harekete geçirme
> - Kültürel miras bilincinin oluşumu, sanatsal, bilimsel başarı ve yeniliklere değer vermeyi artırma,
> - Bütün gösteri sanatlarının kültürel anlatımlarına erişimi sağlama,
> - Kültürlerarası diyalogu geliştirme ve kültürel çeşitliliği hoş görme,
> - Sözlü geleneği destekleme,
> - Vatandaşların, topluluk bilgisinin her türüne erişimini garanti etme,
> - Yerel girişimci, dernek ve çıkar gruplarına uygun bilgi hizmetlerini sağlama,
> - Bilgi ve bilgisayar becerilerinin geliştirilmesini kolaylaştırma,
> - Tüm yaş grupları için edebi etkinlikleri ve programları destekleme ve ayrıca gerekli olursa bu etkinlikleri başlatma"dır (IFLA, 2007, s. 150-151).

Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 2012 yılında yayımlanan Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği madde 7'ye göre halk kütüphanelerinin görevi aşağıda yer aldığı şekilde belirtilmiştir:

> "- Amacı doğrultusunda kütüphane materyali seçer, sağlar; kütüphanecilik teknik ve yöntemlerine uygun olarak düzenler ve kullanıcıların hizmetine sunar.
> - Kütüphane materyalini kütüphane dışında kullanılmak üzere ödünç verir.
> - Kullanıcılar tarafından aranan, ancak kütüphanede bulunmayan materyali sağlar ya da kullanıcıları bu materyalin bulunduğu kütüphanelere yönlendirir.
> - Bulunduğu bölgenin kültürel, sosyal, tarihi ve ekonomik yapısı ile ilgili yerel derme oluşturur ve hizmete sunar.
> - Yerel girişimcilere ve yerel ekonomik gruplara bilgi gereksinmelerini karşılayacak bilgi hizmetlerinin organizasyonunu yapar.
> - Kullanıcı rehberliği ve danışma hizmeti verir.
> - Gerçek ve tüzel kişiler tarafından kurulmuş veya kurulacak olan halka açık özel kütüphanelerin teknik iş ve işlemlerine rehberlik eder.

- Tüm yaş grupları için sanatsal, bilimsel, eğitici ve kültürel etkinlikler düzenler, mevcut etkinliklere katılım ve destek sağlar.
- Kütüphane hizmetlerini geliştirmek ve yaygınlaştırmak amacıyla, çevresindeki diğer kamu kurumları, yerel yönetimler, eğitim, öğretim, kültür-sanat, sivil toplum kuruluşları ve gönüllü kişilerle işbirliği yapar.
- Yerleşik kütüphane hizmetinden yararlanamayan yerleşim birimlerine gezici kütüphane aracı ile hizmet götürür.
- Engelli, hasta, yaşlı ve eve bağımlı kişiler için uygun hizmetler sunar.
- Kadınlara yönelik pozitif ayrımcılığı desteklemek amacıyla özel hizmetler sunar.
- Derleme işlerini, yürürlükteki derleme mevzuatı hükümlerine göre yürütür.
- Yürürlükteki mevzuat doğrultusunda kütüphane hizmeti ile ilgili diğer görevleri yerine getirir." (Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği, 2012).

Yukarıda belirtilen görevler sosyal yenilikçi yaklaşımı harekete geçirecek nitelikte olup Kültür Bakanlığı'nın destekleriyle kütüphanelerde uygulanmaktadır.

3.5. Halk Kütüphanelerinin Yapısal Unsurları

Toplumsal ve teknolojik yeniliklerle sürekli değişim ve dönüşüm içinde olan halk kütüphanelerini şekillendiren unsurlar kullanıcı, derme, personel, bütçe ve bina olmak üzere beş temel başlıktan oluşmaktadır.

3.5.1. Kullanıcı

Toplumun merkezinde yer alan halk kütüphanelerinin varoluş sebebi olan kullanıcılar, çocuklar, gençler, yaşlılar, engelliler, hükümlüler gibi birbirinden tamamen farklı niteliklere sahip bireylerden oluşmaktadır. ALA'ya göre okuyucu, "kütüphanenin hizmet vermek için hedeflediği grubun üyeleri ile kütüphane dermesi ve hizmetini fiilen kullanan diğer kişilerdir" (Yılmaz, 1995, s. 45). Kullanıcı potansiyelinin genişliği sunulan hizmet çeşitliliğini de arttırmakta ve her gruba farklı stratejilerle yaklaşılmaktadır. Kütüphaneler potansiyel kullanıcı gruplarını tanımalı ve verilen hizmetlerin yeterliği

konusunda geri dönüşler alarak belirli aralıklarla kullanıcı eğitimleri düzenlemelidir. Bu doğrultuda kullanıcıların ilgi ve ihtiyaçlarına göre verilen hizmetler de geliştirilmelidir. Halk kütüphanelerinin toplumsal değeri hizmet verdiği kullanıcı sayısının çokluğu doğrultusunda artar.

3.5.2. Derme

Kullanıcıyı halk kütüphanesine bağlayan en önemli unsur dermenin çeşitliliğidir. Derme ne kadar geniş yelpazede geliştirilse kullanıcının memnuniyet ve ziyaret sıklığı da aynı ölçüde artar. Okuyucu potansiyeli ve çeşitliliği göz önüne alındığında basılıdan, süreli yayına, elektronik kaynağa, e-kitap okuyucuya kadar halk kütüphanelerinde her türden içerik yer almaktadır. Aynı zamanda bu kaynaklar kullanıcı gruplarının özelliğine göre de yapılandırılmıştır.

Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği madde 12(1)'e göre halk kütüphanelerinin derme standartları aşağıda yer aldığı şekilde belirtilmiştir:

> "- Bir kütüphanenin hizmete açılabilmesi için gerekli olan materyal sayısı yerleşim yerinin nüfusu ölçü alınmak suretiyle, üç kişiye bir kitap düşecek şekilde belirlenir. Ancak derme sayısı 5.000'in altında olamaz.
> - Dermenin en az 1/3'ü çocuklara yönelik materyalden oluşur.
> - Kütüphanede en az on dergi ve en az iki gazete kullanıcının hizmetine sunulur.
> - Gezici kütüphane dermesi en az 2.000 materyali kapsar ve her yıl güncellenir." (Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği, 2012).

Yönetmelik kapsamında belirtilen derme standartlarında daha çok niceliğe önem verildiği gözlemlenmektedir. Başarılı bir derme için nitelik nicelikten önce gelir. Bu bağlamda kütüphanelerde kitap sayısı değil kullanıcı gruplarının ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik derme geliştirilmelidir. Oluşturulan derme eğiticiliğinin yanı sıra boş zamanı değerlendirme, eğlendirme işlevlerini de içermelidir.

3.5.3. Personel

Dermenin kullanıcıya tanıtılması ve sunulmasında kütüphane personelinin ve özellikle kütüphanecilerin rolü çok büyüktür. Personelin; bilgili, alanında uzman, iletişimi kabiliyeti yüksek, insan ilişkileri kuvvetli, anlayışlı, işbirliğine açık, güler yüzlü gibi birtakım özelliklere sahip olması önemlidir. Özellikle işbirliği ağının geniş olması, kütüphanenin hizmet eksiklerinin giderilmesinde, kütüphanede topluma katkı sağlayacak sosyal yenilikçi etkinliklerin düzenlenmesinde, bireylerin örtük bilgilerini geliştirecek uzmanlarla bir araya gelmesini sağlayabilir.

Halk kütüphanelerinde görev yapan personelin nitelikleri şunlardır:

- *Nitelikli kütüphaneciler:* Kaynak ve bilgi gereksinimlerini analiz etme, hizmet gelişimi için politikalar oluşturarak uygulama, materyallerin seçimi ve teknik işlemleri gerçekleştirme.
- *Kütüphane yardımcıları:* Kaynakların rafa yerleştirilerek raf düzenin sağlanması, raf okuma işlemlerini gerçekleştirmek, sekreterlik işlemleri, dosyalama.
- *Uzman personel:* Kütüphanecilikten ziyade, bilgi işlem, finans, pazarlama gibi konularda kendi alanında uzman kişilerdir.
- *Destek personeli:* Temizlik, güvenlik gibi kütüphane hizmetlerinin düzgün işlemesine katkı sağlar (IFLA, 2001, s. 63-64).

Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği madde 13(1)'e göre halk kütüphanelerinin personel ilke ve standartları, daha çok nicelik ve çalışanların eğitimleri ile ilgilidir:

> "- Her il ve ilçe halk kütüphanesinde bir müdür ile en az bir müdür yardımcısı bulunur.
> - Her kütüphanede en az bir kütüphaneci bulunur.

- Kütüphanede görevlendirilecek kütüphaneci sayısı toplam personel sayısının 1/3'ü oranında olmalıdır.
- Her il halk kütüphanesinde en az iki memur, bir ambar memuru, bir teknisyen, bir kaloriferci, eğer gezici kütüphane aracı varsa bir şoför bulunur.
- Şube halk kütüphanelerinde her 10.000 kişi için bir kütüphaneci, iki memur, bir hizmetli görevlendirilir. Gezici kütüphanede en az bir kütüphaneci veya memur ile şoför bulunur.
- Yerel yönetimlerle işbirliği sonucu açılan kütüphanelerde, Bakanlıkça personel atanıncaya kadar yerel yönetimler tarafından tam zamanlı çalışan en az ortaöğretim mezunu bir personel görevlendirilir." (Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği, 2012).

Halk kütüphanelerinde görev yapan personelin nicelikleri elbette önemlidir, fakat nitelik olarak ilgili personel, alanında uzman, gelişime ve geliştirmeye, bir şeyleri değiştirmeye açık ve istekli olmalıdır. Kullanıcı gruplarını gözlemleyerek onların ihtiyaçları doğrultusunda hizmet sunmalı, yeni fikir ve önerilere açık olmalıdır.

3.5.4. Bütçe

Kütüphanelerin temel ihtiyaçlarını karşılamak ve sürekliliğini sağlamak için belli bir maddi kaynağa ihtiyacı vardır. Kütüphane dermesi sağlanan bütçe ile doğru orantılıdır. Yeşiltaş'a (2000, s. 31-32) göre, paranın sağlanması ve harcanması örgüt türüne/kurumun yapısına göre değişim göstermektedir. Bu maddi kaynaklar devletten ya da bağlı bulunduğu kurumdan sağlanan genel fonlar, bağışlar ve kütüphane içinden sağlanan gelirlerdir. Kütüphanenin etkili, ekonomik ve etkin çalışması için yaşamsal önem taşıyan bütçenin, kütüphane yöneticisi tarafından önceden belirlenen öncelikler doğrultusunda, stratejik ve kütüphane politikasına uygun biçimde planı yapılmadır. (IFLA, 2001, s. 75). Halk kütüphaneleri yöneticileri ve kütüphaneciler, bütçelerini etkin kullanmalı ve temel ihtiyaçların yanı sıra sosyal yetkinlik kapsamında da uygulamalar yapmalıdır. Sosyal yetkinliğin sağlanması hususunda gerçekleştirilecek işbirlikleriyle bütçe sıkıntısı aşılarak kullanıcılara daha etkin hizmet verilebilir

3.5.5. Bina

Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği madde 13(1)'e göre halk kütüphanelerinin bina standartları:

> "- Bakanlıkça yaptırılacak kütüphane binalarının yer seçiminde nüfusun en az 50.000 olma koşulu aranır. Bakanlıkça yaptırılacak kütüphane binalarının alan büyüklüğü şube kütüphaneleri için en az 500 m2, merkez kütüphaneler için en az 1.200 m2 olmalıdır.
> - Bina yapımı için uygulanacak proje seçiminde nüfus, iklim koşulları, bölgenin tarihi ve mimari dokusu, eğitim ve gelişmişlik düzeyi dikkate alınır.
> - Kütüphane binası, yerleşim bölgesinin merkezinde ya da en fazla üç km. uzaklıkta ve kolay ulaşılabilir bir yerde olmalıdır.
> - Binanın kütüphane hizmetleri açısından amaç ve standartlara uygun olması sağlanır.
> - Kütüphane binaları, engelli kullanıcıların kütüphane hizmetlerinden tam olarak yararlanmalarını sağlayacak şekilde tasarlanır." (Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği, 2012).

Öncelikle hizmet anlayışı gereği halk kütüphanelerinin rahat ulaşım sağlanan, herkesin kolaylıkla ve güven içerisinde gidebileceği bir yerde inşa edilmesi gerekir. Bireylerin kendini rahat hissettiği, özgürce hareket edebildiği, yeterli konforlu alanların sağlandığı mekânlar olmalıdır. Kütüphanenin noksan kaldığı yerde paydaşlarla işbirliğine gidilerek, ihtiyaçlar karşılanabilir. Örneğin, şehir içerisindeki güzel sanatlar fakülteleriyle işbirliği içerisinde çalışılarak çocuk bölümü, çocuklar için ilgi çekici hale getirilebilir.

Açıklanan beş yapısal unsur kütüphaneler bazında değerlendirildiğinde, birtakım eksikliklere sahip olabilir. Sosyal yenilikçi yaklaşım ve işbirliği doğrultusunda mevcut eksiklikler, yetersizlikler, sıkıntılar, aşılamayan ekonomik sorunlar tamamen giderilemese de üstesinden gelinebilir. Bu amaçla işbirliği neticesinde firmaların sponsorluklarıyla çeşitli teknolojik ekipman sağlanabilir, kamu kurum ve kuruluşlarla hizmet skalası genişletilebilir ve çeşitlilik arttırılabilir veya toplum gönüllüleri tarafından kütüphane kullanıcılarının ihtiyaçları giderilebilir.

3.6. Halk Kütüphanelerinde Sunulan Hizmetler

Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 2012 yılında yayınlanan Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği'ne göre halk kütüphanesinde sunulan hizmetler:

> "*Teknik Hizmetler*, kütüphane dermesine eklenecek materyalin seçimi, sağlanması, kaydedilmesi, katalog ve sınıflama işleminin gerçekleşmesi, uygun yer numarasına göre raflara yerleştirilmesi, ihtiyaç duyulan kaynağın ciltlenmesi veya kaynağın geçerliliğinin olmaması durumunda ayıklanma ve düşüm işlemenin gerçekleşmesi aşamalarıdır.
> *Okuyucu Hizmetler*i, kütüphane kullanıcıları veya kütüphaneler arası ödünç verme işlemleri, bilgi gereksinimi karşılamaya yönelik danışma hizmeti, kaynak kullanımı konusunda kullanıcı rehberliği, halkla ilişkiler, eğitici ve kültürel faaliyetler, kütüphane haftasında yönelik etkinlikler, gezici kütüphane hizmeti, bireylerin yoğun oldukları yerlere hizmet sağlama, engelli, eve bağımlı ve kadınlara verilen hizmetler ve İnternet erişim hizmetleridir." (Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği, 2012).

Değişen çağ ile birlikte halk kütüphanelerinin de sunduğu hizmetler daha kullanıcı odaklı olarak güncellenmeye ve gelişmeye başlamıştır. Özellikle sosyal yenilik kavramı ile kullanıcıların yaş ve ihtiyaçları doğrultusunda yeni uygulamalar geliştirilmiştir. Mevcut kaynakların yetersizliği kütüphanecileri yaratıcılığa ve işbirliklerine teşvik etmiştir. Gerçekleşen işbirlikleri kullanıcıların memnuniyetini arttırarak kütüphanecileri maddi ve manevi olarak rahatlatmaktadır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. SOSYAL YENİLİK YAKLAŞIMININ HALK KÜTÜPHANESİNDEKİ YERİ VE İŞBİRLİĞİ

Sosyal yenilik, kullanıcıları veya toplumu gözlemleyerek onların ihtiyaçlarını, bu ihtiyaçların nasıl değiştiklerini anlamalarını ve çözüm odaklı yaklaşılarak sorunun giderilmesini sağlar. Her sosyal yenilik, bir sonraki yenilik hareketini hazırlar. Halk kütüphanelerinin geleceği için stratejik önem teşkil eden bu yaklaşım aynı zamanda kütüphanelerin misyon, vizyon ve amacı ile doğrudan ilişkilidir. Böyle bir alanda halk kütüphanelerinin varlığını devam ettirebilmesi, görevlerini etkin, etkili bir şekilde yerine getirmesi, toplumun her türlü gereksinim duyduğu eğitimsel, gelişimsel ve kültürel bilgiyi, faaliyeti, etkinliği ve uygulamaları gerçekleştirmesi büyük önem taşımaktadır.

Sosyal yenilik, toplumu sürekli iyileştirme ve ilerlemeye götüren sürdürülebilir olan ve sosyal süreç gerektiren bir uygulamadır. Bireysel ve grup düzeylerinde gerçekleşen bu uygulamalar, insanların kendilerini daha iyi ifade etmelerini, yeni yollar yaratmalarını, var olmalarını ve sorunlarına cevap bulmalarına yardımcı olur.

Halk kütüphaneleri, değişim yaratmada, problem çözmede ne kadar dışa dönük olursa o kadar yerinde karar verir ve isabetli seçimler yapar. Böylelikle halk kütüphanelerinin toplumda yarattıkları etki ve ilgi düzeyi veya topluma sundukları hizmet, ürettikleri ile doğru orantılı olarak artar. Bu bağlamda sosyal yeniliğin halk kütüphanelerine sunduğu faydalar şu şekilde ifade edilebilir:

- Kütüphane politikalarının uygulanmasına ve yeniden gözden geçirilmesine hizmet eder.
- Toplumda benimsenen kütüphane imajını olumlu yönde etkiler.

- Kütüphanelerinin görünürlüğünün arttırır.
- Kütüphanecileri ve kütüphaneleri sürekli değişim ve gelişim içinde tutar.
- Hizmetleri, kütüphanecileri daha etkin, etkili ve verimli kılar.
- Kütüphane hizmetlerini kuvvetlendirir.
- Kullanıcı, kütüphaneci ve toplumun diğer aktörleri arasında sosyal bir iletişim ortamı kurulmasını sağlar.

4.1. Neden Halk kütüphanesinde Sosyal Yenilikçi Yaklaşım?

Sosyal yenilik, toplumsal dönüşüme ışık tutan bir yaklaşım olmakla birlikte, bu yolda gerçekleşen işbirliği ile bireyler arasındaki ilişkilerin kuvvetlendirilmesinde büyük öneme sahiptir. Bu yaklaşım çerçevesinde gerçekleşen işbirliklerinin sadece halk kütüphanelerine değil kullanıcılara hatta paydaşlara da olumlu katkı sağladığını varsayabiliriz. Bu kapsamda halk kütüphanelerinde sosyal yenilik çalışmalarının benimsenmesine yön veren nitelikleri şu şekilde sıralanabilir:

- Sunduğu sosyal yenilikçi hareketlerin toplumda fırsat eşitliği yaratması,
- Dezavantajlı bireylerin topluma kazandırılması, uyum sağlaması ve toplumda değerli olduğunu hissetmesi,
- Herhangi bir sosyal statü farkı gözetmeksizin herkesin yenilikçi hareketlerden faydalanabilmesi,
- Toplumsal bütünleşme ve işbirliğini arttırması,
- Bireylerin örtük bilgilerini paylaşma ihtiyacının doğması ve bu fikrin yayılması,
- Bireylerde topluma ait olduğu hissini uyandırması,
- Demokratikleşme sürecini hızlandırması,
- Toplumda sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması,

- Her yaştan bireyin kişisel gelişimine katkıda bulunması,
- Kullanıcının kendini daha değerli hissetmesi,
- Gerçekleşen eylemlerle bireyleri entelektüel açıdan geliştirmesi,
- Kültür-sanat kavramlarının genç yaşta aşılanması veya bireylerde bu sevginin oluşturulması. Kültürel kalkınmanın desteklenmesi,
- İşbirliklerle bireylerde girişimcilik hissinin uyandırılması,
- Yeni iş olanakları yaratarak bireylere maddi ve manevi kazanç getirmesi.

4.2. Sosyal Yenilik Yaklaşımında İşbirliğinin Yeri

Sosyal yenilik, ekonomi ve yönetim çalışmalarının çok ötesine geçen ve pazarın ürün ve hizmetlerine odaklanmanın yanında, fikir teklifinden uygulanmasına kadar insan yaratıcılığını da vurgulayan çok disiplinli ve çok oyunculu bir yenilik alanıdır (Ziegler, 2017, s. 389). Aynı zamanda değerlerin ve hedeflerin uyumlaştırılması, karşılıklı güven, bağlılık ve köprü niteliğinde sektörler arası işbirliğinin temelini de göstermektedir. Hükümeti, şirketleri ve hepsinden önemlisi sivil toplumu dahil ederek sosyal, çevresel ve ekonomik anlamda sorunların çözümü ve toplumsal gelişmenin sürdürülebilirliğini sağlar.

Sosyal yenilik yaklaşımının benimsenmesinden önce işbirlikleri, bireysel veya toplumsal katkıdan ziyade genellikle belli bir yapıyı, kurumu, örgütü ilgilendirecek şekilde, daha çok kurumsal amacı desteklemek için oluşturuluyordu. Sosyal medyanın da etkisi ile işbirliği yüzünü topluma çevirdi. Zaman içinde bireyler, kurumlar, gönüllüler sosyal ilerleme hakkında büyük fikirleri hayata geçirmek için güçlerini birleştirirken, bu ortaklıkları desteklemek için yeni platformlar (sosyal medya hesapları, bloglar, Youtube kanalları gibi) oluşturdular.

Sosyal yenilik, işbirlikçi bir kavram olarak şu üç özelliği içerir (Ziegler, 2017, s. 397-398):

- *İçsel olarak karmaşık ve çeşitli şekillerde tanımlanabilen (sosyal-yenilik) sıfat-isim şeması*, birincildir. İşbirliği için alan oluşturarak teorik ve pratikte disiplinlerin ve aktörlerin, uygulamacıların alanını belirler veya genişletir.
- *Yenilik,* var olan veya yeni bir nesneye, örneklere yönelen çift yönlü bir referanstır. Bir ürün veya fikir olduğu gibi uygulama da olabilir.
- *Değerlendirme*, her yenilik türüne göre değişim gösterir. Yenilik konularının açıklığa kavuşturulması gerekir (kimlerin dahil olduğu, varsayımların, hedeflerin ne yönde olduğu ve maksimum ulaşılmak istenen düzeyin ne olduğu şeklinde).

Ağırlıklı olarak sosyal yeniliğin kâr amacı gütmeyen sektöre özgü olduğu gibi bir düşünce vardır. Fakat bu hareket, siyaset ve hükümet (örneğin, yeni halk sağlığı modelleri, eğitimsel gelişmeler), pazarlar (örneğin, açık kaynaklı yazılım veya organik gıda), hareketler (örneğin, adil ticaret) ve akademi (örneğin, pedagojik çocuk bakımı modelleri) ve sosyal işletmeler (evsizler için mikrokredi ve dergiler) tarafından yönlendirilebilir (Mulgan ve diğerleri, 2006, s. 4). Başarılı sosyal yeniliklerin çoğu, pilot uygulamayla küçük ölçekte başlayarak, gelişerek büyür ve diğer kesimlere de dokunarak yeni fikirlerle yaygınlaşır. Böylelikle sosyal hedeflere ulaşmada herkes halkanın bir parçası olur.

Sosyal Yenilikçilik dört farklı sektörde uygulanabilir (Caulier-Grice ve diğerleri, 2012, s. 27-29):

- **Kâr amacı gütmeyen sektör**, üçüncü sektör olarak da adlandırılır. Ağırlıklı olarak sosyaldir, özel veya kamu sektörleri tarafından karşılanmayan hizmetlerin sunulması ile ilgilenir. Sosyal ihtiyaçların karşılanmasına yönelik

birçok öncü yaklaşımın kaynağıdır. Bütçeleri büyük ölçüde hibelere dayanmaktadır.

- **Kamu sektörü**, pazarın yetersiz kaldığı hizmetleri sağladığı için temel olarak sosyaldir ve diğer sektörlerin her biri için düzenlemeleri belirler. Kamu sektörünün yapısı birçok yönden risk almaya ve başarısızlığa karşı düşük toleranslı olduğu için yeniliğe pek uygun olmayabilir. Ancak büyük bütçelere erişimi, büyük organizasyonel ve kapasite kaynakları, değişim için politika ve düzenleme kolları ve uygulama ağları ile en sistematik değişimi yaratacak araçlara sahiptir. Hükümetler ayrıca, sosyal girişimcilerin, işletmelerin, kâr amacı gütmeyen kuruluşların ve diğerlerinin faaliyet gösterdiği koşulları da şekillendirir. Hükümetlerin diğer sektörlerde yenilikçiliği sağlamak ve teşvik etmek için kullandıkları çeşitli politikalar ve finansman araçları vardır. Bunlar, yeni düzenleyici ve yasal çerçeveler, yeniliğin teşvik edilmesi için bir araç olarak uygun vergi düzenlemesi ve yenilikçi hizmetlerin alımı ve işletmeye alınmasıdır. Böylelikle farklı işbirliklerini harekete geçirerek gerekli çalışmalar başlatılır.

- **Özel sektör,** ağırlıklı olarak sosyal yenilikçilikle ilgilenmez. Ancak sosyal yenilik, sosyal girişimler, sosyal işletmeler, adil ticaret gibi hareketler ve sınırlı olarak kurumsal sorumluluk uygulamaları yoluyla özel sektörden ortaya çıkmıştır. Giderek de daha önemli bir rol almaktadır.

- **Enformel sektör**, sivil, dini ve diğer topluluk grupları tarafından üstlenilen gönüllülük esasına dayanarak sosyal ihtiyaçları karşılamak için çalışan bireylerin, ailelerin ve toplulukların faaliyetlerini içerir. Bu, karşılıklı destek

ve bakım, gönüllülük, gayrı resmi grup ve dernek üyelikleri ortak eylem ve sosyal hareketleri içerir. Toplumsal üretime katkısı ile kritik bir sosyal yenilik kaynağıdır.

Dört sektörün her birinin kendi içinde kuralları, gelenekleri ve ilkeleri vardır. Dolayısıyla kaynaklarını elde etme süreçleri ve çıktılarını sunmaları farklıdır. Bu nedenle, her bir alt sektörde sosyal yeniliği, toplumsal değişimi desteklemede kilit rol oynayan süreçleri, kurumları ve koşulları analiz etmek önemlidir.

Mulgan ve diğerleri (2006, s. 20), sosyal değişimi, "arılar" ve "ağaçlar" olarak adlandırdığı ittifaklara dayandırmaktadır. Arılar, yeni fikirleri olan ve mobil, hızlı ve çapraz tozlaşabilen küçük organizasyonlar, bireyler ve gruplardır. Ağaçlar ise yaratıcılıkta zayıf ama genellikle uygulamada iyi olan ve esneklik sağlayan şeylerin gerçekleşmesi için bir ölçeğe sahip olan hükümetler, şirketler veya STK'lar gibi büyük organizasyonlardır. Her yapının farklı işleyişi olsa da sektörler arasındaki sınırlar kesin ve keskin değildir, belli bir esnekliği bulunmaktadır. Her ikisinin de birbirine ihtiyacı vardır.

4.3. İşbirliğinin Halk Kütüphanesindeki Yeri ve Önemi

Sosyal yenilikler sıkla geliştikçe sektörler arası hareketlilik artmaktadır. Her yenilik farklı işbirliklerini geliştirir. İşbirliğinde yer alan kişiler ne kadar çok ve aktif olursa hareketlilik de o ölçüde çeşitlenir ve yaygınlaşır.

Toplumsal sorunların çözümü ve birlikte yaşam kalitesinin arttırılması için kaynakları birleştirmek, birlikte çalışmak ve birlikte yenilik yapmak çok önemlidir. Sosyal girişimciler, kar amacı gütmeyen kuruluşlar, kurumlar, STK'lar ve gönüllülük esası güden herkes için heyecan ve mutluluk verici bir hareket olan sosyal yenilik, aynı

zamanda bireyi ve toplumu zinde tutan, topluma fayda sağlayan bir olgudur. Çok sayıda disiplini ortak bir paydada buluşturur.

Sosyal yenilik, mal ve hizmet sunmanın farklı şekillerini ve bunların yeniden yapılandırılmasını içererek sivil toplum, pazar ve devlet arasındaki ilişkilerin çok sektörlü işbirliğine odaklanmaktadır (Ziegler, 2017, s. 397-398). Bu işbirliği aynı zamanda halk kütüphanelerinde bireyler için sosyal öğrenme sürecini başlatarak zamanla yaşam boyu öğrenme faaliyetine dönüşür.

Halk kütüphanesinin misyonu sadece kitapların dolaşımını değil, aynı zamanda yaşam boyu öğrenmeyi de desteklemektir. Ersoy ve Yılmaz'a göre (2009, s. 807) yaşam boyu öğrenme "*resmi bir özellik taşısın ya da taşımasın iş ile ilgili, bireysel ya da toplumsal açıdan bilgi ve beceri geliştirme amaçlı yaşam boyu gerçekleştirilen hem bir amaca yönelik hem de rastgele öğrenme etkinliklerinin tümüdür*". Bireyin çocukluktan itibaren sahip olduğu kazanım ve yetilerinin, hayatı boyunca zihinsel ve sosyal değişim sürecini içermesidir (Sharples, 2000, s. 178). Yaşam boyu öğrenme birey merkezlidir ve okul dışı öğrenmeyi de destekleyerek her türlü sosyal ve kültürel gelişimi güçlendirir. Yaşam boyu öğrenmenin amacını Güleç, Çelik ve Demirhan (2012, s. 37) "*öğrenmede fırsatlar yaratarak bireylerin kişisel gelişimlerini sağlamak, toplumsal bütünleşmeyi gerçekleştirmek ve ekonomik büyümeyi sağlamak*" şeklinde ifade etmektedir.

Bireylerin bağımsız öğrenme becerilerini geliştirmeleri konusunda çeşitli işbirlikleriyle bireylere imkânlar sunarak destek olan halk kütüphaneleri bütünleştirici ve geliştirici yapısı ile yaşam boyu öğrenmenin mihenk taşıdır.

Öğrenme daha etkileşimli ve işbirliğine dayalı geliştikçe, halk kütüphaneleri sosyal öğrenme alanları haline gelmiştir ve her zaman çözülmesi gereken bir sorun olduğu, keşfedilecek şeyler yapmanın daha iyi yollarının bulunduğu da unutulmamalıdır (Anthony, 2014).

İşbirliği çerçevesinde yaratıcılık, eleştirel düşünme, problem çözme ne kadar önemliyse disiplinler arası iletişim, bilgi-fikir akışı da o ölçüde değerlidir. Güncel yenilik düşüncesi, farklı bilgi türlerinin önemini de vurgulamaktadır. Kişisel bilgi işbirliği için değerlidir. "Know- how", belirli eylemleri gerçekleştirme becerileri ve "know-who", ne yapacağını bilen ve nasıl yapılacağı hakkında bilgi, "know-what" ve "know-why" kadar önemli olduğu anlaşılmaktadır. Başka bir ifadeyle, örtük bilginin, deneyim ve karşılıklı öğrenmeden elde edilen bilginin "kodlanmış" bilgi kadar önemli olduğu anlaşılmaktadır (Goldenberg, 2004, s. 2). Bireylerin birikimlerini paylaşması bir başkası için ışık olabilir.

İşbirliği, sorunların giderilmesinde farklı disiplinlere uygulama imkânı tanıdığı için tamamlayıcı ve bütünleştirici bir unsurdur. Aynı zamanda sosyal yenilik çalışmalarının derinliğine ve çeşitliliğine katkı sağlarlar. İşbirlikçiler, ne kadar kuvvetli olursa halk kütüphanelerinde sunulan hizmet de o kadar başaralı, değerli ve bir sonraki için örnek niteliğinde olur.

Sosyal yenilik hareketinden önce, halk kütüphanelerinde işbirliği denildiğinde akla toplumsal sorunların üstesinde gelinmesine katkı sağlamak yerine, kütüphanelerinin mevcut sorunları (insan kaynakları, derme yetersizliği, çalışma saatleri, …) üzerine çözüm üretmek için yapılan çalışmalar geliyordu. Çoğunlukla yapılan işbirlikleri de ya belli bir standardizasyonu sağlamak için camiada yer meslektaşlar arasında ya da bölgesel, yöresel kapsamda gerçekleşiyordu.

Kütüphanenin beş unsuru (bina, derme, personel, bütçe, kullanıcı) yetersiz kaldığında hizmetler de eksik kalmaktadır. Her ne kadar topluma hizmet felsefesi güdülse de yapılan çalışmalar daha çok kütüphaneler ve personel odaklı olmaktadır. Sunulan hizmetler küçük bir çerçevede kaldığında hizmetlerden ancak genellikle kütüphaneyi sıklıkla kullanan bireyler haberdar olabilmektedir.

Kütüphane personelinin özellikle kütüphanecilerin hayal ettikleri hizmetleri daha etkili ve verimli bir şekilde sunması işbirlikleriyle sağlanabilir. İşbirliği, halk kütüphanelerinin temel misyonlarından biri olan okuma alışkanlığının kazandırılmasında, ödünç alınan kitap sayısının artmasında ve buna bağlı olarak materyal kullanımının yoğunlaşmasında kütüphanelere katkı sunabilir. Aynı zamanda etkinlik yönetimi ve işbirliği etkileşimi sayesinde finansal sorunların üstesinden gelerek toplumun her kesimini araştırma geliştirmeye teşvik etme olanağı doğar. Bu bağlamda halk kütüphanelerinde gerçekleşen birlikte çalışabilirliğin faydalarını maddi ve toplumsal olarak iki grup olarak ele alabiliriz:

İşbirliklerinin maddi yararları:

- Kütüphanelerin maddi kaygısını azaltır.
- Finansman desteği ile materyal sağlanmasına ya da dijitalleştirme gibi yeni hizmetlerin oluşturulması için kaynak yaratılması olanağı sağlar.
- Kütüphanelerin ekonomik sorunlarına çözüm niteliği sunar.
- Sponsorluk veya gönüllülük esasıyla istenen etkinlik/uygulama gerçekleşir.
- Fon sağlanmasında ve altyapının kuvvetlendirilmesinde itici güç olur.

İşbirliklerinin toplumsal yararları:

- Yenilikçi hizmetler geliştirmek için temel motivasyon kaynağıdır.
- Kütüphanecileri güvende hissettirir, her şeyin üstesinden gelinebileceği hissini güçlendirir.
- Zihinleri uyanık tutarak sürekli güncelliği ve modernliği sağlar.
- Fayda sağlama amacı güdüldüğünden paydaşlara ve kütüphanecilere kendilerini daha iyi hissettirir.

Vasin ve diğerlerine göre (2017, s. 39) işbirliğinin faydaları şu şekildedir:

- Kütüphanelerde ve toplumda sürdürülebilir büyüme ve yenilikçi kalkınmayı destekleyerek araştırma ve geliştirme hızını ve etkinliğini arttırır.
- Paydaşlar her sosyal sorunların çözümüne katkı sağlayacak projelere katılabilir.
- Kamu-özel ortaklıkları ve çalışmaları yaygınlaşır, toplumun karşılaştığı sorunlar hakkında kamu bilinci artar.
- Yeni sosyal yenilik biçimlerinin oluşturulmasını teşvik eder.
- Disiplinlerarası taban girişimlerinin oluşturulmasında vatandaşların ve toplulukların yoğun katılımını teşvik eder.

Bütün bunların doğrultusunda daha fazla işbirliği geliştirmek için göz önünde bulundurulması gerekenleri şöyle özetleyebiliriz:

- Bireylerin fikirlerini sunmasına ve uygulanmasına olanak sağlamak,
- Aynı konuyla ilgili varlıkları bir araya getirmeye özen göstermek,
- Birlikte çalışabilirliği cazip hale getirmek,
- İşbirliğine teşvik için gerekli desteği sağlamak, gerektiğinde danışmanlıkta bulunmak, yönlendirmek,
- İşbirliği neticesinde geri bildirim almak ve geri bildirim sonunda gerekli işlemleri yapmak.

4.4. Kültür Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Önderliğinde Düzenlenen Sosyal Yenilik Etkinlikleri

Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı Kütüphane ve Yayımlar Genel Müdürlüğü'nün önderliğinde ortaya çıkan sosyal yenilik işbirliği ile halk kütüphanelerinin hizmet çerçevesinin boyutu tamamen değişmiştir. Mevcut kaynakların

yetersizliği göz önüne alınarak, eksiklikler gönüllülük esasına dayanan işbirliğince giderilmeye çalışılmıştır. Paydaşlar arttıkça sunulan hizmetler gelişmeye, etkisi artmaya ve yankılanmaya başlamış, bireylerin farkındalıkları ve haberdarlıkları artmıştır. Önce eğitici şekilde başlayan etkinlikler daha sonra bireyleri kazanmaya, bilinçlendirmeye, eşitliği sağlamaya yönelik hazırlanmıştır. İşbirliği alanının genişlemesi kullanıcıların eksiklerinin giderilmesinde büyük bir rol oynamıştır.

2-28 Temmuz 2018 tarihleri arasında Ankara Adnan Ötüken İl Halk Kütüphanesi pilot proje ile başlayan sosyal yenilik etkinlikleri, Ankara'daki diğer ilçe halk kütüphaneleri ve hatta diğer illerde yer alan halk kütüphanelerine de yayılarak tarih aralıkları esnetilerek çocuklara, gençlere ve ebeveynlere katkı sağlamak amacı ile 100'ün üzerinde etkinlik gerçekleştirilmiştir. Etkinlikler sonucunda kütüphane kullanımının arttığı gözlemlenmiştir[1].

Proje ile başlayan etkinlik kış döneminde de uygulanmıştır. Etkinliklerin çeşitliliği hakkında bilgi vermek amacıyla Tablo 3'te KYGM tarafından düzenlenen etkinlerin bir kısmı yer almaktadır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, t.y.).

Tablo 3. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Etkinlikleri

Etkinlik Türü	**Etkinlik Adı**
Bilgilendirme	Türk Kızılayı Temel İlk Yardım Eğitimi (Çocuk-Yetişkin)
	Kanser Nedir? Hangi Taramaları Nerede Yaptırabilirsiniz?
Diğer	Gilika Atölyesi ile "Öğreten Oyunlar" Etkinliği
	Kitaplarımın Oyuncakları (4-6 yaş)
	Sanat Atölyesi-Sevgi Ağacı Resim Etkinliği
	Yaşar Cengiz Çınar ile "Keçe Atölyesi" (7-16 yaş)
	Kolaj Kitap Fabrikası (5-6 yaş)
	Lego Robotik Eğitimi
	Ressam Robot Atölyesi
	Kitaplarımı Onarıyorum Atölyesi
	Sanat Atölyesi-Keçeden Sihirli Şapka Yapma Etkinliği
	Aile Oyunları

[1] Bu bilgi, Mart 2019 tarihinde KYGM bünyesinde Reklam Uzman olarak görev yapan H. Betül Yılmaz ile görüşme sonucunda elde edilmiştir.

	Yazıyı Kim İcat Etti?
	Origami Saati (Çocuklara Yönelik)
	Kitapların Melodisi (Çocuklar)
	Hayalimdeki Kartpostal Etkinliği
	Sanat Mask Atölyesi (Çamurdan)-Çocuklara yönelik
	Kitap Kardeşliği Eğitimi (12-16 yaş)-Çocuklara okuma alışkanlığı kazandırmak ve kitap bağışında bulunmalarını özendirmek.
	Örgü Kulübü (Çocuklara ve yetişkinlere yönelik)
Kitap Okuma Saati	Okuma Grubu
Kurs	Örgü Kulübü
Kütüphane Tanıtımı (oryantasyon)	Kütüphanede Oryantiring (8-12 yaş)
Masal Okuma Saati	Çocuklarla Masal Okuma Saati Etkinliği
	Masal Saati-Aslanı Dinliyoruz
Seminer	Akademisyen Anne ile Hayallere Yolculuk Okuyorum, Gelişiyorum
	3D Yazıcı Teknolojileri Anlatımı
	Okuma Teknikleri Eğitimi
	Kendi Hayatının Lideri Ol
	Ömer AKAY ile “Kendini Keşfetme Yolculuğu”
	Kanserin Aile Üzerindeki Etkileri (18 yaş ve üstü)
	Mutlu muyuz? (11-17 yaş)
	Tuğba Çelebi ile “Bırak Hayatın Alt Üst Olsun” Semineri
	Okuma Grubu Etkinliği
	Tuğba Çelebi ile “Çocuk Resimle Konuşur, Yarının Sanatçısı Bugün Senin Evinde” Etkinliği
	Yurtdışı Eğitim Staj Gönüllü Çalışma Fırsatları
	Bir Kitabın Yayın Yolculuğu
	Bilgi Okuryazarlığı Semineri
	Akran Zorbalığı (7-9 yaş)
	Çocuğun Canı Hep Oyun İster
	Çocuklarda Diş Taraması Semineri
	Temel Robotik Eğitimi (14-18 yaş)
	Qoney Nefes Koçları ile Nefes Farkındalık Semineri (10 yaş ve üstü) Ebeveyn Katılımlı
	Girişimcilik Eğitimi (11-17 yaş)
	Gökten Üç Elma Düştü (Çocuk-Yetişkin)
	Çocuk Cinsel İstismar Eğitimi (Yetişkinlere yönelik)
Sergi	Esengül İnalpulat ile Ebru Atölyesi
Söyleşi	Söyleşi: SevdedaysBlogger
	Senin Masalın Ne? Yetişkinlere Yönelik Çocuklara Masal Anlatma Teknikleri Nasıl Olmalıdır?
Şenlik	Sokakta Sanat Var (6-16 yaş)
	Babamla Kamp Yapmayı Öğreniyoruz
	Down Sendromlular ile Aile Oyunları
	Ekmeğin Hikâyesi

	Eğlence Maratonu (Çocuk Oyunları)
	Böcek Şenlik Okulu-Böceklerle Ekolojik Eğitim
Tören	Doğa Dostu Kütüphane (Kütüphane Bahçesine Ağaç Dikim Töreni)
Video Gösterisi	Aile Film Saati
	Film Okumaları (3 Idiot)
	Aile Film Saati-Çocuk ve yetişkinlerin birlikte izleyebileceği film gösterileri.
Yarışma	Koridor Oynuyoruz

Bilgi sadece eğitimsel olarak düşünülmemelidir. Bireyin gelişmişliği kültürel gelişmişliğinin bir parçasıdır. Yukarıda bahsi geçen etkinliklerin bireye sağladığı ve sağlayacağı katkı çok açıktır. Bu tür uygulamalar yeni veya mevcut toplumsal sorunların çözümüne katıda önemli bir adımdır.

Sosyal yeniliğin somut sonuçlar doğurması hem kamu yetkilileri hem de sosyal girişimciler için cazip bir kavram haline gelmektedir. Sosyal öneme sahip sorunların ve endişelerin ele alınması işbirlikçilerin bu konudaki hassasiyeti ve duyarlılığını artırmaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

Çalışmanın Altıncı Bölümü'nde, araştırmanın amacı ve hedefleri göz önüne alınarak sosyal yenilik çerçevesinde halk kütüphanesi ile işbirliğinde bulunan paydaşların profilleri, işbirliklerinin kapsamı, işbirliğine teşvik eden faktörler, işbirliğine bakış açıları, sosyal yenilik kavramı hakkındaki düşünceleri, işbirliğinin sürdürülebilirliği anket tekniğinden elde edilen veriler analiz edilerek açıklanmaya çalışılmıştır.

Uygulamanın Kültür Bakanlığı KYGM tarafından pilot olarak ele alınması ve erişim kolaylığından dolayı Ankara'da bulunan halk kütüphaneleri ile işbirliğinde yer alan paydaşların görüşlerine başvurulmuştur.

Paydaşların her birinin farklı kurum veya kuruluşlarda yer alması veya bireysel olarak katılım sağlamalarından dolayı zaman ve erişim sıkıntısının önüne geçmek için çevrimiçi anket olan Google Survey platformundan yararlanılmıştır.

Anket, 10 adet çoktan seçmeli ve açık uçlu, 13 adet kapalı uçlu olmak üzere toplam 23 sorudan oluşmaktadır. Ayrıca bazı sorularda katılımcılara yöneltilen sorulara katılım durumlarının derecelendirilebilmesi için 5'li likert ölçeğinden yararlanılmıştır. Bu ölçek ile katılımcıların kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum şeklinde kendilerine en yakın ifadeleri işaretlenmesi istenmiştir.

5.1. İstatiksel Analiz

Araştırma verilerinin değerlendirilmesi SPSS 20.0 kullanılarak yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre bulgular arasında farklı bağlamlarda ilişki kurulmaya çalışılmış ancak, örneklemin küçüklüğünden dolayı ilişki düzeyleri çoğunlukla anlamsız çıkmıştır.

Araştırmanın tanımlayıcı verileri frekans (sıklık), ortalama, standart sapma ve yüzde ile değerlendirilmiştir. Birden fazla seçeneğin aynı anda işaretlendiği anket maddelerinde frekans (sıklık) değerleri hesaplanmıştır. Verilerin normallik sayıltıları kontrol edilip, verilerin normal dağılmadığı sonucuna ulaşıldığı ve örneklem sayısı küçük olduğu için nonparametrik testlerin kullanılması uygun görülmüştür. Kategorik değişkenler arasındaki ilişkiler incelenirken çapraz tablolardan ve Ki-Kare testinden faydalanılmıştır. Gruplar arasında farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla Mann-Whitney U testi ve Kruskal Wallis testi kullanılmıştır. Tüm testlerde p değerinin 0,05 veya daha küçük olması anlamlı kabul edilmiştir.

5.2. Katılımcıların Özellikleri

Ülkemizde Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğünün atılımları ile halk kütüphanelerimizde uygulanmaya başlanan, toplumun bütün kesimlerine her açıdan ulaşmayı amaçlayan sosyal yenilik hareketliliği kapsamında yer alarak işbirliğinde bulunan paydaşlar, Ankara ili ile sınırlandırılmış olup toplam 45 kişiden oluşmaktadır. Evreni oluşturan 45 kişiye KYGM aracılığı ile ulaşmaya çalışılmış, ankete katılım 33 kişi tarafından gerçekleşmiştir.

Uygulamada yer alan katılımcıların işbirliğine göre profillerine ilişkin bilgileri Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4. Paydaşların İşbirliği Profillerinin Dağılımı

	İşbirliği profili	
	n	**%**
Bireysel (Alanında Uzman)	**21**	**63,6**
Sivil Toplum Kuruluşu	2	6,1
Kamu Kurumu	6	18,2
Üniversite (Akademisyen)	2	6,1
Özel Kuruluş	2	6,1
Toplam	**33**	**100,1***

*Yuvarlama hatasından dolayı toplam %100'den farklıdır.

Tablo 4'te görüldüğü üzere, işbirliği profiline göre 33 katılımcının 21'i bireysel (%64), 2'si sivil toplum kuruluşu (%6), 6'sı kamu kurumu (%18), 2'si üniversite (akademisyen) (%6) ve 2'si özel kuruluş (%6) olarak belirlenmiştir.

Bu dağılımlara dikkat edildiğinde bireysel katılımın diğer profillere göre daha etkin olduğu gözlenmiştir.

5.3. Paydaşların (işbirliğinden önce ve halk kütüphanesi haricinde) Sosyal Yardım Amaçlı Ekinliklere Katılım Durumu

Tablo 5'te işbirliği profilinde yer alan paydaşların daha önce (halk kütüphanesi haricinde) sosyal yardım amaçlı etkinliklere katılım sağlayıp sağlamama durumuna göre dağılımı verilmektedir. Paydaşların 26'sı daha önce sosyal yardım amaçlı etkinliklere katılım sağlamış, 7'si hayır" yanıtını vermiştir. Yapılan Ki-Kare testi sonucunda işbirliği profilleri ile daha önce (halk kütüphanesi haricinde) sosyal yardım amaçlı etkinliklere katılım sağlayıp sağlamama durumu arasında istatiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 5. İşbirliği Profili ile Bu Profillerin Daha Önce (Halk Kütüphanesi haricinde) Sosyal Yardım Amaçlı Ekinliklerine Katılım Durumu Arasındaki İlişki

		Daha önce (Halk Kütüphanesi haricinde) sosyal yardım amaçlı etkinliklere katılım sağlama durumu		
		Evet	**Hayır**	**Toplam**
İşbirliği profili	**Bireysel (Alanında Uzman)**	**17**	**4**	**21**
	Sivil Toplum Kuruluşu	2	0	2
	Kamu Kurumu	4	2	6
	Üniversite (Akademisyen)	2	0	2
	Özel Kuruluş	1	1	2
Toplam		**26**	**7**	**33**

5.4. Paydaşlar ile Halk Kütüphanesinde Gerçekleştirilen Sosyal Etkinlik Sayısının İlişkisi

Tablo 6'da işbirliği profilinin halk kütüphanesinde gerçekleştirilen sosyal etkinlik sayısına göre dağılımı verilmektedir. Bireysel katılımcıların 3'ü 1 kez, 4'ü 2 kez, 14'ü 3 ve üzeri kez halk kütüphanesinde sosyal etkinlik gerçekleştirmiştir. Sivil toplum kuruluşu katılımcılarının 1'i 2 kez, 1'i 3 ve üzeri kez; kamu kuruşu çalışanlarının 6'sı 3 ve üzeri kez; üniversite çalışanlarının 1'i 1 kez, 1'i 3 ve üzeri kez; özel kuruluşların 1'i 1 kez, 1'i 2 kez halk kütüphanesinde sosyal etkinlik gerçekleştirmiştir. Yapılan ki-kare testi sonucunda işbirliği profilleri ile daha önce (halk kütüphanesi haricinde) sosyal yardım amaçlı etkinliklere katılım sağlayıp sağlamama durumu arasında istatiksel bakımdan anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p<0,05$).

Tablo 6. İşbirliği Profili ile Halk Kütüphanesinde Gerçekleştirilen Sosyal Etkinlik Sayısı Arasındaki İlişki

		Halk kütüphanesinde gerçekleştirilen sosyal etkinlik sayısı			
		1	**2**	**3 ve üzeri**	**Toplam**
İşbirliği profili	**Bireysel (Alanında Uzman)**	**3**	**4**	**14**	**21**
	Sivil Toplum Kuruluşu	0	1	1	2
	Kamu Kurumu	0	0	6	6
	Üniversite (Akademisyen)	1	0	1	2
	Özel Kuruluş	1	1	0	2
Toplam		**5**	**6**	**22**	**33**

5.5. İşbirliği Sonrasında Katılımcıların Paydaşlara Sunduğu Geri Bildirim

Tablo 7'de işbirliği profilleri ile işbirliği sonrasında katılımcılardan geri dönüş alıp almama durumuna göre dağılımı verilmektedir. Paydaşların 31'i "işbirliği sonrasında katılımcılardan geri bildirim aldınız mı?" sorusuna evet, 2'si hayır yanıtını vermiştir. Yapılan ki-kare testi sonucunda işbirliği profilleri ile işbirliği sonrasında katılımcılardan geri dönüş alıp almama durumu arasında istatiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 7. İşbirliği Profilleri ile İşbirliği Sonrasında Katılımcılardan Geri Dönüş Alıp Almama Durumunun İlişkisi

		İşbirliği sonrasında katılımcılardan geri bildirim alma durumu		
		Evet	**Hayır**	**Toplam**
İşbirliği profili	**Bireysel (Alanında Uzman)**	**19**	**2**	**21**
	Sivil Toplum Kuruluşu	2	0	2
	Kamu Kurumu	6	0	6
	Üniversite (Akademisyen)	2	0	2
	Özel Kuruluş	2	0	2
Toplam		**31**	**2**	**33**

5.6. Paydaşların Etkinlik Sonucunda Edindikleri Katkı

Tablo 8'de işbirliği profilleri ile onların halk kütüphanesi ile gerçekleştirdiği etkinliğin kendilerine katkı sağlayıp sağlamama durumuna göre dağılımı verilmektedir. Katılımcıların 31'i "halk kütüphanesi ile gerçekleştirdiğiniz etkinlik size bir katkı sağladı mı?" sorusuna evet, 2'si hayır yanıtını vermiştir. Yapılan ki-kare testi sonucunda işbirliği profilleri ile onların halk kütüphanesinde gerçekleştirdiği etkinliğin katkı sağlayıp sağlamama durumu arasında istatiksel bakımdan anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 8. İşbirliğinde Yer Alan Profillerin Halk Kütüphanesinde Gerçekleştirdikleri Etkinliğin Kendilerine Katkı Sağlayıp Sağlamama Durumu Arasındaki İlişkisi

		Halk kütüphanesi ile gerçekleştirdiği etkinliğin paydaşlara katkı sağlama durumu		
		Evet	**Hayır**	**Toplam**
İşbirliği profili	**Bireysel (Alanında Uzman)**	**19**	**2**	**21**
	Sivil Toplum Kuruluşu	2	0	2
	Kamu Kurumu	6	0	6
	Üniversite (Akademisyen)	2	0	2
	Özel Kuruluş	2	0	2
Toplam		**31**	**2**	**33**

5.7. İşbirliği Profillerine Göre İşbirliği Kapsamları

Tablo 9'da paydaşlar ankette yer alan "işbirliğinizin kapsamı nedir?" sorusuna işbirliği profillerine göre verdikleri yanıtların frekansları (sıklıkları) yer almaktadır. Bireysel (alanda uzman) katılımcıların 14'ü en çok eğitim veya bilgilendirme yanıtını verirken, sivil toplum kuruluşundan katılımcılar, eğitim ve bilgilendirme ile sosyal yenilik yanıtını vermiş, kamu kurumu çalışanlarının da 5'i en çok eğitim veya bilgilendirme yanıtını vermiştir.

Genel olarak bakıldığında paydaşların en çok eğitim veya bilgilendirme yanıtını verdiği, daha sonra eğlence ve kişisel gelişim seçeneklerinin takip ettiği görülebilir. Tabloda yer alan diğer seçeneği "kitap okuma etkinliği" olarak belirtilmiştir. Paydaşlar bireyler üzerinde olumlu bir etki yaratmaya çalışarak sadece eğitim amaçlı değil her türlü alanda katılımcıları desteklemeye çalışmıştır.

Tablo 9. İşbirliği Profillerine Göre İşbirliği Kapsamları

	Eğitim veya Bilgilendirme	**Sosyal Yenilik**	**Yeni Bir Uygulama Tanıtımı**	**Eğlence**	**Kişisel Gelişim**	**Yeni bir Ürün Tanıtımı**	**Diğer**
	n	**n**	**n**	**n**	**n**	**n**	**n**
Bireysel (Alanında Uzman)	**14**	**3**	**1**	**8**	**6**	**-**	**2**
Sivil Toplum Kuruluşu	1	1	-	-	-	-	-
Kamu Kurumu	5	2	1	1	1	1	-
Üniversite (Akademisyen)	1	-	1	2	1	-	-
Özel Kuruluş	1	-	1	1	-	1	-

5.8. İşbirliği Profillerine Göre Sosyal Yenilik Kavramının Ne İfade Ettiği

Tablo 10'da paydaşların ankette yer alan "sosyal yenilik kavramı sizin için ne ifade ediyor?" sorusuna işbirliği profillerine göre verdikleri yanıtların frekansları (sıklıkları) yer almaktadır. Tablodan da anlaşılabileceği gibi bu soru için en yüksek değer 19 kişinin "toplumsal gelişimi destekleme" yanıtını verdiği bireysel işbirliği profiline ait olmuştur. Bu yanıt diğer paydaşlar için de farklı düzeylerde önceliğini korumuştur.

Bu sıklık, paydaşların bilinçli olarak topluma katkı sağlamayı amaçladıklarını, toplumsal değişime destek vermeyi önemsediklerini belirtmektedir.

Tablo 10. İşbirliği Profillerine Göre Sosyal Yenilik Kavramının Ne İfade Ettiği

	Ürün/Hizmet Geliştirme	İstihdam Yaratma	Yeni bir Uygulama Tanıtımı	Toplumsal Gelişimi Destekleme	Herhangi Bir Fikrim Yok	Diğer
	n	n	n	n	n	n
Bireysel (Alanında Uzman)	**5**	**2**	**1**	**19**	**-**	**-**
Sivil Toplum Kuruluşu	-	-	-	2	-	-
Kamu Kurumu	1	-	1	6	-	-
Üniversite (Akademisyen)	1	-	1	2	-	-
Özel Kuruluş	1	1	1	2	-	-

5.9. İşbirliği Profillerine Göre Halk Kütüphanelerinin Modern Toplumdaki Rolü

Tablo 11'de paydaşların ankette yer alan "halk kütüphanelerinin modern toplumdaki rolü sizce nedir?" sorusuna işbirliği profillerine göre verdikleri yanıtların sıklıkları yer almaktadır. Tabloda belirtildiği üzere işbirliği profillerinde bireysel katılımcılar ilk sırada yer almaktadır. Bireysel katılımcıların 20'si "yaşam boyu öğrenmeyi destekleme" yanıtını verirken, "eğitim" yanıtının da katılımcılar tarafından ikinci en sık (n=16) olarak verildiği tabloda görülmektedir.

Paydaşlar, toplumsal gelişimin bireylerden başladığını kabul ederek, eğitimin bireylerin yaşamının her anında belli bir süreklilikle yer alması gerekliliğinin önemini anlamışlardır.

Tablo 11. İşbirliği Profillerine Göre Halk Kütüphanelerinin Modern Toplumdaki Rolü

	Eğitim	Boş Zamanı Değerlendirme	Sosyalleşme	Eğlence	Toplumun Maddi Değer Üretmesine Katkı	Yaşam Boyu Öğrenmeyi Destekleme	Hepsi	Diğer
	n	**n**	**n**	**n**	**n**	**n**	**n**	**n**
Bireysel (Alanında Uzman)	**16**	**12**	**15**	**14**	**13**	**20**	**-**	**-**
Sivil Toplum Kuruluşu	1	1	1	1	1	2	-	-
Kamu Kurumu	6	4	4	4	4	4	-	-
Üniversite (Akademisyen)	2	2	2	2	2	2	-	-
Özel Kuruluş	1	-	-	-	-	2	-	-

5.10. Paydaşları Halk Kütüphanesi ile İşbirliğine Teşvik Eden Faktörler

Tablo 12'de paydaşların ankette yer alan "sizi halk kütüphanesi ile işbirliğine teşvik eden faktörler nelerdir?" sorusuna işbirliği profillerine göre verdikleri yanıtların sıklıkları yer almaktadır. Tabloda belirtildiği üzere işbirliği profillerinde bireysel katılımcıların 13'ü en sık olarak "güven duygusu" yanıtını verirken; "sosyal medya" ve "iletişim" sırasıyla ikinci ve üçüncü en sık yanıt olmak üzere tabloda yer almaktadır.

Halk kütüphanelerinin kamusal alanda yer alması, işleyişi ve sunduğu imkânlar neticesinde bireylerde belli bir güven duygusu yaratmıştır. Halk kütüphanesi ile işbirliğinde bulunmak bireylerde herhangi bir risk yaratmamakta tam tersi bireylere faydalı olarak kendini daha iyi hissetme imkânı sunmaktadır.

Sosyal medyanın itici gücü, bireylerde merak uyandırarak bireyleri halk kütüphanesi ile etkinlik yapmaya veya yapılan etkinliğe katılmaya yöneltmiştir.

Tablo 12. İşbirliği Profillerine Göre Halk Kütüphanesi ile İşbirliğine Teşvik Eden Faktörler

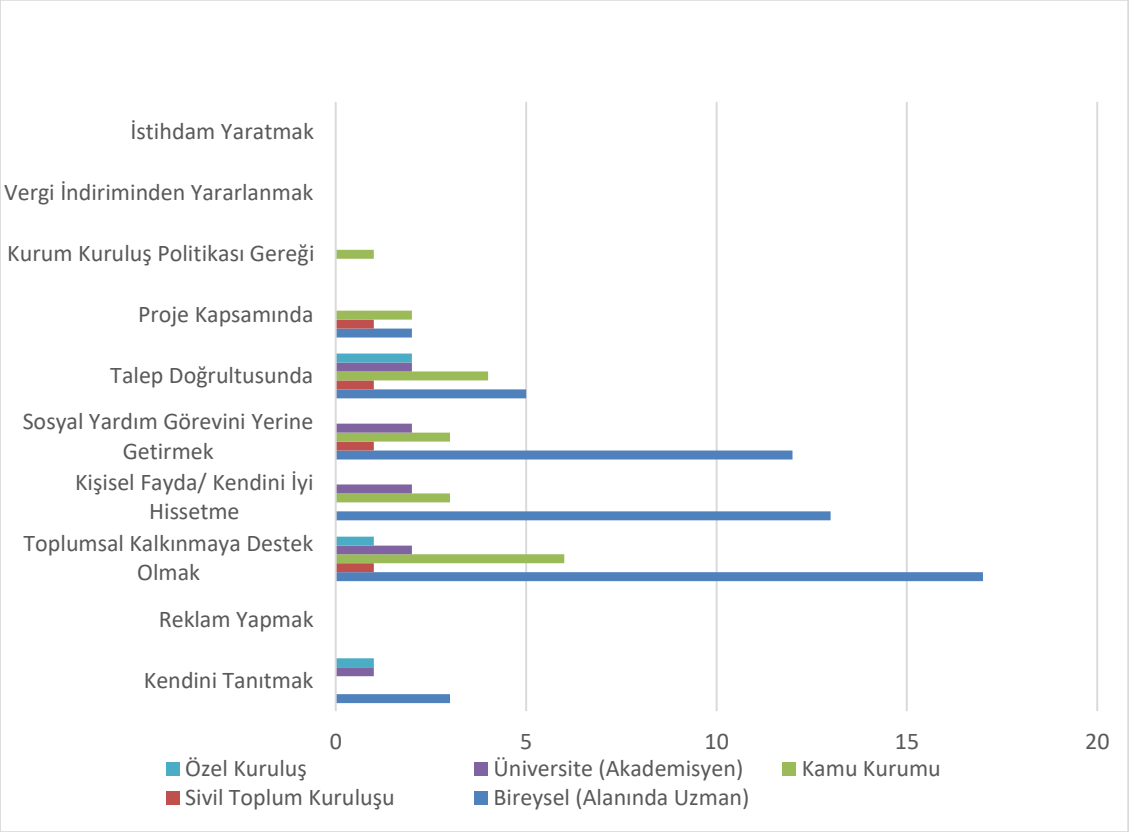
	Sosyal Medya	Güven Duygusu	Markalaşma İsteği	İletişim	Diğer
	n	n	n	n	n
Bireysel (Alanında Uzman)	**11**	**13**	**-**	**8**	**-**
Sivil Toplum Kuruluşu	-	1	-	2	-
Kamu Kurumu	2	3	1	5	-
Üniversite (Akademisyen)	1	2	-	2	-
Özel Kuruluş	1	1	-	-	-

5.11. İşbirliği Profillerine Göre Halk Kütüphanesi ile İşbirliği Yapma Nedenleri

Şekil 1'de paydaşların ankette yer alan "Halk Kütüphanesi ile işbirliği yapma sebebiniz nedir?" sorusuna işbirliği profillerine göre verdikleri yanıtların frekansları (sıklıkları) yer almaktadır. Tabloda da görüldüğü üzere işbirliği profillerinde ilk sırada yer alan bireysel katılımcıların 17'si en sık olarak "toplumsal kalkınmaya destek olma" yanıtını verirken; "kişisel fayda/kendini iyi hissetme" ve "sosyal yardım görevini yerine getirme" katılımcılar tarafından ikinci en sık verilen yanıtlar olarak tabloda yer almaktadır.

İşbirliğinde yer alan paydaşlar hem topluma bir şeyler kazandırmayı hem de bu tür etkinliklerle fayda sağlamının, birilerinin yüreğine dokumanın hazzı ile kendilerine katkı sağlamayı amaçlamışlardır.

Şekil 1: İşbirliği Profillerine Göre Halk Kütüphanesi ile İşbirliği Yapma Nedenleri

5.12. İşbirliği Profillerine Göre İşbirliği Sürecini Olumsuz Etkileyen Faktörler

Tablo 13'de paydaşların ankette yer alan "İşbirliği sürecinizi olumsuz etkileyen faktörler nelerdir?" sorusuna işbirliği profillerine göre verdikleri yanıtların sıklıkları yer almaktadır. Tabloda da görüldüğü üzere işbirliği profillerinde en sık olarak "diğer" yanıtı yer almaktadır. Diğer seçeneği katılımcılar tarafından "olumsuz bir durum bulunmadı" şeklinde ifade edilmiştir. Fakat "maddi kaynaklar ve kütüphane politikası" yanıtı da katılımcılar tarafından ikinci en sık verilen yanıt olarak tabloda yer almaktadır.

Paydaşların, işbirliği sürecinde ağırlıklı olarak herhangi bir sıkıntı yaşamadıklarını, fakat kütüphanenin politikasının yeninden gözden geçirilmesi gerekliliğini ve maddi olarak kütüphanelerinin biraz daha desteklenmeye ihtiyacı olduğunu varsayabiliriz.

Tablo 13. İşbirliği Profillerine Göre İşbirliği Sürecini Olumsuz Etkileyen Faktörler

	Kütüphanenin Politikası	Kurum/Firma Politikası	Özel Kullanıcı Gruplarının İhtiyaç ve Özellikleri	Maddi Kaynaklar	Teknolojik Aksaklıklar	Diğer
	n	**n**	**n**	**n**	**n**	**n**
Bireysel (Alanında Uzman)	**6**	**-**	**1**	**6**	**2**	**6**
Sivil Toplum Kuruluşu	-	-	-	1	-	1
Kamu Kurumu	-	-	2	2	2	1
Üniversite (Akademisyen)	-	-	-	-	-	2
Özel Kuruluş	-	-	2	-	-	-

5.13. İşbirliği Profillerine Göre İşbirliği Sonucunda Beklentiler

Tablo 14'te paydaşların ankette yer alan "İşbirliği sonucunda beklentiniz nedir?" sorusuna işbirliği profillerine göre verdikleri yanıtların sıklıkları yer almaktadır. Tabloda da görüldüğü üzere işbirliği profillerinde ilk sırada bireysel katılımcılar yer almaktadır. Bireysel katılımcıların 18'i en sık olarak "toplumda bilinç uyandırmak" yanıtını verirken, "kendini geliştirme ile ilgili fikir alışverişinde bulunmak" katılımcılar tarafından ikinci en sık verilen yanıt olarak tabloda yer almaktadır.

İşbirliğinde yer alan paydaşlar sunduğu hizmetlerle toplumsal farkındalık yaratmaya çalışarak aynı zamanda kendilerine de bir şeyler katmayı amaçlamışlardır.

Tablo 14. İşbirliği Profillerine Göre İşbirliği Sonucunda Beklentiler

	Müşteri Kazanma İsteği	Tanınmak	İşbirliği Sonunda Ürün ve Çıktı Alma İsteği	Kendini Geliştirme ile İlgili Fikir Alışverişinde Bulunmak	Toplumda Bilinç Uyandırmak	Sosyal Yardım	Diğer
	n	**n**	**n**	**n**	**n**	**n**	**n**
Bireysel (Alanında Uzman)	**1**	**2**	**2**	**11**	**18**	**4**	**1**
Sivil Toplum Kuruluşu	-	-	-	-	1	2	-
Kamu Kurumu	1	-	-	4	4	3	-
Üniversite (Akademisyen)	-	-	-	-	-	2	
Özel Kuruluş	-	1	-	1	2	2	-

5.14. İşbirliği Profillerinin İşbirliği Sürecindeki Motivasyonları

Tablo 15'de paydaşların ankette yer alan "İşbirliği sürecinde sizi motive eden faktörler nelerdir?" sorusuna işbirliği profillerine göre verdikleri yanıtların sıklıkları yer almaktadır. Tabloda da görüldüğü üzere işbirliği profillerinde bireysel paydaşlar ilk sırada yer almaktadır. Bireysel olarak işbirliğinde bulunan paydaşların 14'ü en sık olarak "katılımcı ve kütüphanecilerle sağlıklı iletişimin kurulması" yanıtını vermiştir. Ayrıca "halk kütüphanesinin uygun ortamı yaratması" bireysel paydaşlar tarafından ikinci en sık verilen yanıt olarak tabloda yer almaktadır.

Sağlıklı iletişimin ılımlı etkisi ve etkinlik alanın uygunluğu, işbirliğinde yer alan bireylerin faaliyetler süresince motivasyonunu olumlu yönde etkilemiştir.

Tablo 15. İşbirliği Profillerine Göre İşbirliği Sürecinde Ankete Katılanları Motive Eden Faktörler

	Halk kütüphanesi tarafından maddi manevi gerekli desteğin sağlanması	**Katılımcılardan ve kütüphanecilerden beklenen ilginin karşılanması**	**Katılımcı ve kütüphanecilerle sağlıklı iletişimin kurulması**	**Halk kütüphanesinin uygun ortamı yaratması**	**Diğer**
	n	**n**	**n**	**n**	**n**
Bireysel (Alanında Uzman)	**11**	**13**	**14**	**12**	**-**
Sivil Toplum Kuruluşu	1	1	2	1	-
Kamu Kurumu	3	4	4	6	-
Üniversite (Akademisyen)	2	2	2	2	-
Özel Kuruluş	1	-	1	1	-

5.15. İşbirliği Profillerine Göre Paydaşların Katılımcılardan Aldığı Geri Bildirim

Tablo 16'da paydaşların, ankette yer alan "Katılımcılar destek verdiğiniz etkinlik sonrasında size ne tür geri bildirimde bulundular?" sorusuna işbirliği profillerine göre verdikleri yanıtların sıklıkları yer almaktadır. Tabloda da görüldüğü üzere bireysel işbirliği ilk sırada yer almaktadır. Bireysel işbirliğinde bulunan paydaşların 15'i en sık olarak "Aynı Etkinliğin Tekrar Talebi" yanıtını verirken, "yeni etkinlik talebi" yanıtı da katılımcılar tarafından ikinci en sık verilen yanıt olarak tabloda yer almaktadır.

Etkinliğe katılan bireylerin gerçekleşen işbirliğinden memnun olduğu ve aynı etkinliklerin veya yeni etkinlerin düzenlenmesi konusunda istekli olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 16. İşbirliği Profillerine Göre Paydaşların Katılımcılardan Aldığı Geri Bildirim

	Aynı etkinliğin tekrar talebi	Yeni etkinlik talebi	Yeni etkinlikte görev alma isteği	Herhangi bir geri dönüş olmaması	Diğer
	n	**n**	**n**	**n**	**n**
Bireysel (Alanında Uzman)	**15**	**10**	**7**	**2**	**-**
Sivil Toplum Kuruluşu	2	1	-	-	-
Kamu Kurumu	5	4	2	-	-
Üniversite (Akademisyen)	1	-	-	-	1
Özel Kuruluş	2	-	1	-	-

5.16. İşbirliği Profillerine Göre Halk Kütüphanesi ile Gerçekleştirilen Etkinliğin Paydaşlara Ne Tür Bir Katkı Sağladığı

Tablo 17'de paydaşların ankette yer alan "Halk Kütüphanesi ile gerçekleştirdiğiniz etkinlik size ne tür bir katkı sağladı?" sorusuna işbirliği profillerine göre verdikleri yanıtların sıklıkları yer almaktadır. Tabloda da görüldüğü üzere işbirliği profillerinde bireysel katılımcılar ilk sırada yer almaktadır. Katılımcıların 18'i tarafından en sık olarak "Kişisel Motivasyonun Artması" yanıtının verildiği görülmektedir.

İşbirliğinde yer alan paydaşların kişisel motivasyonun artması kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlayarak işbirliği girişimlerini de olumlu etkilemektedir.

Tablo 17. İşbirliği Profillerine Göre Halk Kütüphanesi ile Gerçekleştirilen Etkinliğin Paydaşlara Ne Tür Bir Katkı Sağladığı

	Kişisel motivasyonun artması	Kendini daha iyi hissetme	Yeni proje uygulama isteği	Yeni işbirlikleri girişimi	İnsanları teşvik etme	Herhangi bir etki yaratmaması	Diğer
	n	**n**	**n**	**n**	**n**	**n**	**n**
Bireysel (Alanında Uzman)	**18**	**16**	**12**	**10**	**11**	**-**	**1**
Sivil Toplum Kuruluşu	1	2	1	-	2	-	-
Kamu Kurumu	4	4	6	4	3	-	-
Üniversite (Akademisyen)	2	2	2	2	2	-	
Özel Kuruluş	-	-	1	2	1	-	-

5.17. Likert Maddelerin Ortalama Standart Sapmaları

Tablo 18'de çalışmada yer alan likert tipindeki soruların ortalama ve standart sapmaları yer almaktadır. 33 katılımcının verdikleri yanıtlara göre, "Halk Kütüphanelerinde gerçekleşen sosyal etkinliklerin desteklenmesine katılıyor musunuz?" sorusunun ortalaması 4,85, standart sapması 0,36, "Halk Kütüphanelerinde gerçekleşen etkinliklerin dezavantajlı grupları topluma kazandırdığına katılıyor musunuz?" sorusunun ortalaması 4,67, standart sapması 0,77, "Halk Kütüphanesinde gerçekleştirdiğiniz etkinliğin beklentinizi karşıladığına katılıyor musunuz?" sorusunun ortalaması 4,52, standart sapması 0,75, "Halk Kütüphanesinde sunduğunuz etkinliklerin katılımcılara katkı sağladığına katılıyor musunuz?" sorusunun ortalaması 4,79, standart sapması 0,41 olarak belirlenmiştir. "Halk Kütüphanesinde gerçekleşen bu etkinliklerin sosyal sorunlara alternatif çözüm yarattığına katılıyor musunuz?" sorusunun ortalaması 4,33, standart sapması 0,89, "Halk Kütüphanesinde tekrar sosyal etkinlik yapmak fikrine katılıyor

musunuz?" sorusunun ortalaması 4,88, standart sapması 0,33, "Meslektaşlarınızı veya çevrenizdeki insanları Halk Kütüphanesi ile işbirliğine teşvik etmeye katılıyor musunuz?" sorusunun ortalaması 4,82, standart sapması 0,39, "Kütüphanecilerin işbirliğinizden memnun kaldığına katılıyor musunuz?" sorusunun ortalaması 4,70, standart sapması 0,68 olarak bulunmuştur.

Likert tipinde hazırlanan bu 8 soruda 1 "Kesinlikle Katılmıyorum", 5 "Kesinlikle Katılıyorum" anlamına gelmektedir. Soruların ortalama ve standart sapmaları incelendiğinde hepsinin 5'e yakın olduğu ve işbirliğinde yer alarak ankete katılım sağlayan bütün profillerin olumlu tutuma daha yakın olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 18. Likert Tipi Sorularının Ortalama ve Standart Sapmaları

	n	Ortalama	Standart Sapma
Halk Kütüphanelerinde gerçekleşen sosyal etkinliklerin desteklenmesine katılıyor musunuz?	33	4,85	,364
Halk Kütüphanelerinde gerçekleşen etkinliklerin dezavantajlı grupları topluma kazandırdığına katılıyor musunuz?	33	4,67	,777
Halk Kütüphanesinde gerçekleştirdiğiniz etkinliğin beklentinizi karşıladığına katılıyor musunuz?	33	4,52	,755
Halk Kütüphanesinde sunduğunuz etkinliklerin katılımcılara katkı sağladığına katılıyor musunuz?	33	4,79	,415
Halk Kütüphanesinde gerçekleşen bu etkinliklerin sosyal sorunlara alternatif çözüm yarattığına katılıyor musunuz?	33	4,33	,890

Halk Kütüphanesinde tekrar sosyal etkinlik yapmak fikrine katılıyor musunuz?	33	4,88	,331
Meslektaşlarınızı veya çevrenizdeki insanları Halk Kütüphanesi ile işbirliğine teşvik etmeye katılıyor musunuz?	33	4,82	,392
Kütüphanecilerin işbirliğinizden memnun kaldığına katılıyor musunuz?	33	4,70	,684

5.18. Halk Kütüphanesine Gerçekleştirilen Etkinlik Sayılarına Göre Halk Kütüphanesi ile Gerçekleştirilen Etkinliğin Paydaşlara Sağladığı Katkı

Tablo 19'da halk kütüphanesinde gerçekleştirilen sosyal etkinlik sayıları verilmektedir. 33 katılımcının 22'si (%66.7) 3 ve üzeri sosyal etkinlik gerçekleştirirken, 6'sı (%18.2) 2 kez ve 5'i (%15.1) 1 kez sosyal etkinlik gerçekleştirmiştir.

Tablo 19. Halk Kütüphanesinde Gerçekleştirilen Sosyal Etkinlik Sayıları

	n	**%**
1	5	15,1
2	6	18,2
3 ve üzeri	**22**	**66,7**
Toplam	**33**	**100,0**

Tablo 20'de katılımcıların ankette yer alan "Halk Kütüphanesi ile gerçekleştirdiğiniz etkinlik size ne tür bir katkı sağladı?" sorusuna halk kütüphanesinde kaç etkinlik gerçekleştirdiklerine göre verdikleri yanıtların sıklıkları yer almaktadır. Tabloda da görüldüğü üzere 3 ve üzeri etkinlik gerçekleştiren katılımcılar en çok "kendini daha iyi hissetme" yanıtını verirken, 2 etkinlik gerçekleştiren katılımcılar en çok "kişisel motivasyonun artması" yanıtını vermiştir.

Tablo 20. Halk Kütüphanesi ile Gerçekleştirilen Etkinlik Sayısı ile Etkinliğin Paydaşlara Sağladığı Katkı

	Kişisel motivasyonun artması	Kendini daha iyi hissetme	Yeni proje uygulama isteği	Yeni işbirlikleri girişimi	İnsanları teşvik etme	Herhangi bir etki yaratmaması	Diğer
Halk Kütüphanesinde Gerçekleştirilen Etkinlik Sayısı	**n**	**n**	**n**	**n**	**n**	**n**	**n**
1	3	3	3	3	2	-	-
2	5	3	2	2	4	-	1
3 ve üzeri	**17**	**18**	**17**	**12**	**13**	**-**	**-**

3 ve üzeri etkinlik gerçekleştiren paydaşların gerçekleştirdikleri etkinliklerin kendilerine olumlu his uyandırarak kişisel motivasyonlarını arttırdığı ve buna bağlı olarak da yeni proje uygulamaya daha istekli oldukları sonucuna varılmıştır.

ALTINCI BÖLÜM

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Toplumsal kalkınmanın en büyük destekçilerinden biri olan halk kütüphaneleri, sosyal yenilik yaklaşımı ile toplumun bütününe hitap ederek toplumsal gelişim hareketliliğini uyandırmaya başlamıştır. Fakat halk kütüphanelerinin imkân ve olanakları göz önüne alındığında bunu tek başına gerçekleştirmesi pek kolay değildir. Ancak farklı alanlardaki uzmanlarla işbirliğine giderek bu hareketliliği daha sağlıklı, yaygın, etkin ve sürekli bir şekilde gerçekleştirebilir. İşbirliği sürecinin başlangıcından itibaren paydaşların işbirliğine bakış açısı hizmet ve çeşitlilik açısından oldukça önemli ve değerlidir.

Çalışmanın kuramsal içeriğini oluşturmak için betimleme yöntemi ve literatür taraması; halk kütüphanesi ile işbirliğinde yer alan paydaşların görüşlerini öğrenmek için ise anket tekniğinden yararlanılmıştır.

Çalışmanın temel amacı, halk kütüphanelerinin sosyal kalkınma için toplumun bütün kesimlerini bir araya getirerek işbirliğine dayalı bir modelin izlenebileceğini ortaya koymaktır. Bu kapsamda, halk kütüphanesi ile işbirliğinde bulunan paydaşların, işbirliğine karşı sergilemiş oldukları istek, tutum, eğilim ve işbirliğinin sürdürülebilirliği yönündeki görüşleri derlenerek paydaşların halk kütüphanelerine ve sosyal yenilik kavramına yönelik bakış açılarının öğrenilmesi hedeflenmiştir. Bu doğrultuda çalışmanın temel hipotezleri şunlardır:

- Halk kütüphanelerinin öncü rol üstelenebileceği sosyal dönüşüm hareketi, toplumun farklı kesimleri (STK'lar, üniversiteler, kamu kurum ve kuruluşları vs.) tarafından desteklenirse toplumun bütününü kapsayarak eş güdüm içinde yürütülecektir.

- Halk kütüphaneleri sosyal dönüşüm hareketinin temel aktörlerinden biridir. Bu dönüşüm sürecinde işbirliği toplumunun bütün kesimlerini kapsarsa daha yaygın, daha etkili ve daha sürdürülebilir nitelikte gerçekleşecektir.
- Sosyal medya, farklı kesimlerin birlikte çalışabilirliğine olanak sunarsa sosyal kalkınmanın desteklenmesinde halk kütüphanelerinin öncü rol üstlenmesine hizmet edecektir.

Anket sonuçları ve elde edilen bulgular neticesinde hipotezlerin doğrulandığı kanıtlanmıştır:

- KYGM tarafından gerçekleştirilen etkinlikler çerçevesinde halk kütüphaneleri ile işbirliğinde bulunan paydaşlar "Bireysel, STK, Kamu Kurumu, Üniversite ve Özel Kuruluş" olmak üzere çeşitlilik göstermektedir. Paydaşlar profil özelliklerine göre incelendiğinde birbirinden farklı iş ve işleyişe sahiptir. Etkinliklerde bulunan katılımcıların çocuk, genç ve yetişkin olmak üzere farklı yaş gruplarında dağıldığını görmekteyiz. Hipotezimizde de belirtildiği gibi söz konusu etkinlikler gerek paydaş gerekse katılımcılar olarak toplumun farklı kesimlerini eşgüdümsel bir yapıda bir araya getirmiştir. Bu sayede ortaya çıkan sinerji ile bir sosyal dönüşüm hareketi başlatılmıştır.
- Toplumla iç içe olan halk kütüphaneleri edindikleri vizyon ve misyonla sürekli bir değişim içindedir. Halk kütüphanelerinin toplumsal yapının merkezinde yer alması toplumun her yaştaki bireyi ile etkileşimine olanak sağlamıştır. Halk kütüphanelerinde gerçekleşen işbirlikleri incelendiğinde, etkinliklerin belli aralıklarla yapılarak süreklilik içerdiği görülmektedir. Etkinliklerin sadece eğitim amaçlı değil, bireylerin topluma kazandırılmasını hatta bireye ekonomik katkı sağlamayı da amaçlamaktadır. Bunun sonucunda da katılımcılar gerçekleşen etkinliğin yanı sıra yeni etkinlik talebinde

bulunmaktadır. Hipotezimizde de belirtildiği gibi halk kütüphaneleri büyükten küçüğe, toplumun bütün kesimlerini kapsayan işbirlikleri ile sosyal dönüşüm hareketinin temel taşlarından biridir.

- İşbirliğinde yer alan paydaşların ve halk kütüphanelerinin yapısı incelendiğinde sosyal medyanın tamamen birbirinden farklı özelliklere sahip bu grupları bir araya getirdiği görülmektedir**.** İki farklı yapının ortak amaç için bir araya gelmesi sosyal dönüşüm için uygun bir ortam hazırlamaktadır. Farklı içeriklerdeki işbirliklerinin çeşitliliği, farklı yaş gruplarına ve farklı kesimlerdeki bireylere hitap etmektedir. Bu bireylerin hiçbirinin halk kütüphanesi kullanıcısı olması beklenmeksizin etkinliklere katılabilmesi mümkün olabilmektedir. Sosyal medyanın toplumun bütün kesimlerini kucaklayan bir dijital platform olması halk kütüphanelerinin toplumla organik bir bağ kurması için fırsat yaratmıştır. Hipotezimizde de belirtildiği üzere farklı alanların birlikteliği ve etkinliklerin tüm kesimlere hitap etmesi sosyal dönüşümün gerçekleşmesinde büyük rol oynamaktadır.

Araştırmada elde edilen anket bulgularıyla ulaşılan sonuçları şu şekilde ifade edebiliriz:

Bulgularda bireysel işbirliğinin daha ön planda ve bireylerin bu konuda daha istekli olduğunu görmekteyiz. Alanında uzman bireylerin katkısı elbette yadsınamaz ve işbirliklerinin sürekliliği çok değerlidir. Fakat her kurum veya kuruluşun sunduğu hizmet ve bireylerde bıraktığı etki farklıdır. Profil çeşitliliği ile hizmet çeşitliliği doğru orantılıdır. Aynı zamanda bu çeşitlilik yaş gruplarını da etkilemektedir. Dolayısıyla farklı alanlarda işbirlikleri için kütüphanecilerin, kullanıcı guruplarının özellikleri, gereksinimleri ve istekleri doğrultusunda biraz daha girişken olması beklenmektedir. Ayrıca, işbirliği kapsamında yer alan paydaşların özellikle üniversite ve özel kuruluş

profillerinin, etkinlik yapma konusunda hevesli olduğu, fakat sosyal yenilik farkındalığının yetersiz olduğu, STK'ların da belli bir sosyal yenilik farkındalığına sahip olduğu, fakat etkinlik konusunda isteksiz ve yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bireylerin ortak bir amaca hizmet etmesindeki başarı, karşılıklı anlayış ve sağlıklı iletişimle ortaya çıkmaktadır. İşbirliğinde bulunan paydaşların da kendini rahat ifade edebildiği bir sosyal ortam ve iletişim kanalına sahip olabilmesinin, işbirliği motivasyonunu arttırarak sürekliliğinin sağlanmasında etkin bir rol oynadığı söylenebilir. Nitekim halk kütüphanelerinin insanlar üzerinde bıraktığı olumlu etkisi ve köklü bir kurumsal yapıya sahip olması, bireylerde güven duygusu yaratarak onları işbirliğine teşvik etmektedir. Bu sonuç, halk kütüphanesi olgusunu, geleneksel anlam da taşıdığı misyonun bir çıktısı olarak kuşaktan kuşağa aktarmaktadır. Bugün yaşanan süreçte ise yeni medya bu misyona artı değerler yükleme potansiyeli sağlamaktadır.

Yeni medyanın, kütüphanelere sosyal medyada aktif rol üstlenme fırsatı sunması, bu kültür kurumlarını bir adım daha öne çıkararak yeni bir konuma taşımaktadır. Halk kütüphaneleri giderek kültür kurumu olmalarının ötesinde bireylerin toplumsal dönüşümde yerini almasını sağlayan, yaşam boyu öğrenmeyi destekleyen sosyal yenilik merkezi haline gelmektedir. Sosyal medya bireylerin gündelik hayatlarında kendini ifade ettiği vazgeçilmez bir sanal yaşam alanıdır. Halk kütüphaneleri için de sosyal medya bu kurumların kendilerini ve hizmetlerini toplumun tüm katmanlarına sınırsız tanıtım olanağı bulduğu bir alandır. Bu olanak sayesinde toplumun tüm kesimleri ile etkileşim hareketi yaygınlık kazanarak hızla büyümektedir. Bu sosyal hareket belki de fiziksel olanakların da üstünde güç birliği ve sinerji barındırmaktadır. Bunun en güzel örneklerinden biri olan KYGM önderliğinde kurulan "kutuphanedeyim" platformudur. Platform, sosyal medya hesabı ile sadece halk kütüphaneleri arasında değil, bireysel veya kamusal iletişimde güçlü bir ağ oluşturarak bütünleştirici bir etki yaratmıştır. Halk

kütüphanelerinde sunulan hizmetlerin veya gerçekleşen etkinliklerin "#kutuphanedeyim" etiketi (hashtag) ile paylaşılması halk kütüphanelerinin görünürlüğünü arttırarak etkinliğin yayılmasını ve bireylerde farkındalık oluşmasını sağlamıştır. Bu farkındalık kişileri gönüllü olarak etkinlik yapma girişimine teşvik etmiştir.

Halk kütüphanelerinde işbirlikleriyle gerçekleşen etkinliklerin sonucunda katılımcıların olumlu geri bildirimi ve paydaşların memnuniyeti aynı etkinliğin devamlılığını sağlarken, yeni etkinlikler için de kapı açmaktadır. Aynı zamanda etkinliğe katılan bireylerin yeni etkinliklerde aktif olma isteği etkileşimli bir etki yaratırken etkinliklerin sürdürebilirliği açısından da oldukça önemlidir.

İşbirliğinde, katılımcılara katkı ne kadar önemliyse, işbirliğinde bulunan paydaşların tatmini de aynı derecede önemli ve değerlidir. Paydaşların motivasyonlarının yüksek olması kendilerini daha iyi hissetmelerinin yanı sıra yeni projelerin geliştirilmesi, her türlü işbirliğine açık olması, etrafında yer alan bireyleri projelerine dahil etmesi ve her şeyden önce işbirliğinin sürdürülebilirliğini sağlama açısından çok etkilidir.

İşbirliğinde yer alan ve özellikle daha öncesinde sosyal yardım amaçlı etkinliklere katılan paydaşların, kütüphanenin talebi dışında kendi istekleri ile etkinlik düzenleme talebinde bulundukları göz önüne alındığında işbirliklerinin gerçekten gönüllülük esasına dayandığını anlayabiliyoruz. Aynı zamanda bu paydaşların halk kütüphanesinde birden fazla etkinlik gerçekleştirmesi halk kütüphanelerinin modern toplumdaki yerinin sadece eğitim olmadığını, toplumun sosyalleştiği, eğlendiği, hatta maddi değer üretme imkânı sunduğu bir yer olduğunu kabul ettiklerini ve bu doğrultuda topluma fayda sağlama amacı güdülerek sosyal yenilik anlayışını benimsediğini görebiliyoruz.

Paydaşların işbirliği kapsamlarının ortak özelliği, eğitim ve bilgilendirme amaçlı olmakla birlikte kişisel gelişim ve eğlenceyi de barındırmaktadır. Bazı gruplar için bu tatmin edici olabilir, fakat herkesin aynı ekonomik güce sahip olmadığı düşünüldüğünde,

bu dengeyi kurmak amacıyla toplumun bütününe hitap etmek, onların birtakım bilgi gereksinimlerini veya merakını gidermek için kapsam çeşitliliğini arttırmak önemlidir.

Halk kütüphanesi ile işbirliğinde bulunan paydaşların sunmuş oldukları etkinliklerin kendi beklentilerini karşılaması, katılımcılara katkı sağladığını düşünmeleri, her türlü grubun topluma kazandırıldığına inanmaları ve bu doğrultuda sosyal sorunlara alternatif çözüm ürettiğini hissetmeleri, etkinlik yaptıkları yerlerde görev yapan kütüphanecilerin etkinlikten memnun olmaları gibi olumlu düşünceleri, onların çevrelerindeki bireyleri de halk kütüphaneleri ile işbirliğine teşvik ederek işbirliğinin sürdürülebilirliğini sağlamaktadır.

Halk kütüphaneleriyle işbirliği sürecini ağırlıklı olarak olumsuz etkileyen bir durum bulunmamaktadır. Fakat bulgular göz önüne alındığında, maddi yetersizliğin ve kütüphane politikalarının işbirliği sürecinde bir takım sıkıntılar yarattığı sonucuna varılmıştır. Bununla beraber KYGM, halk kütüphanelerindeki kaynaklarının sınırlılığına rağmen sosyal yenilik yaklaşımını benimseyerek işbirliği ile mevcut olanaklarını genişletmiştir. KYGM'nin böyle bir politikayı hayata geçirmesi aynı zamanda halk kütüphanelerini de bu dönüşüm sürecine girdiğini göstermektedir.

Çalışma neticesinde elde edilen bulgular ve sonuçlar doğrultusunda sunulan önerileri şu şekilde sıralayabiliriz:

KYGM'nin önderliğinde, Ankara'da yer alan halk kütüphanelerinde çeşitli disiplinlerin birlikte çalışabilirliği ile gerçekleşen işbirlikleri, sosyal yenilik hareketliliği kapsamı içerisinde yer almaktadır. Müdürlüğün bu öncü girişimi bu kapsamda Türkiye'de yer alan halk kütüphanelerini ayağa kaldırmada bir adım olmalıdır. Halk kütüphanelerine sosyal yeniliğin önemi ve topluma sağladığı katkının ne kadar önemli olduğu aşılanmalıdır. KYGM, belli periyotlarda bu konuyla ilgili seminerler düzenlemeli ve kütüphanecilere gerekli eğitim desteğini sağlamalıdır. Sosyal yenilik kavramı halk

kütüphaneleri tarafından yeterince özümsenmeli ve daha sonra toplumda yaygın hale getirilerek sürdürülebilirliğini sağlamak ve KYGM'nin de yükünü hafifletmek adına halk kütüphanelerinde görev yapan kütüphaneciler tarafından da aktif olarak belirli aralıklarla bu tür etkinlikler organize edilmelidir.

Halk kütüphanelerinde görev yapan kütüphaneciler, kullanıcıların gereksinim ve ihtiyaçlarını gözlemleyerek, bu doğrultuda istekli olmalı, işbirliği arayışına girmeli, hatta belli aralıklarla KYGM tarafından bu konuyla ilgili olarak kütüphanecilere girişimcilik veya fon bulma konusunda eğitim desteği sağlanmalıdır.

Belirli periyotlarla KYGM başkanlığında halk kütüphanecilerinin bir araya gelerek konunun önemi ve işbirliğinin çeşitlenmesi ile ilgili olarak zaman zaman toplantılar düzenlediği bilinmektedir. Bu toplantıların çerçevesi genişletilerek farklı platformlarda yer alan kütüphaneciler de yer almalıdır. Gerektiğinde işbirliği yapılacak veya potansiyel olarak değerlendirilen paydaşlar da davet edilerek onların da konu ile ilgili fikir ve önerileri alınabilir, uygun görüldüğünde hayata geçirilebilir.

Etkinliğin gerçekleştiği kütüphanelerde görev yapan kütüphaneciler etkinliğin sürekliliği için istekli olmalı ve paydaşlara karşı daha ılımlı yaklaşarak gerek kişisel gerekse kurumsal bazda iyi bir intiba uyandırmaya dikkat etmelidir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği yeniden gözden geçirilerek, halk kütüphanelerinin hizmet yelpazesi genişletilmeli ve sosyal yenilik yaklaşımı hizmet politikası içerisinde yer almalıdır.

Üniversitelerin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümlerinde okuyan öğrencilerin geleceğin kütüphanecileri olduğu göz önüne alındığında, ders müfredatları sosyal yenilik kavramını da içine alacak şekilde yeniden güncellenmelidir ki kütüphaneciler belli bir bilinç ve farkındalıkla göreve gelsinler.

Üniversiteler ile bir araya gelinerek akademik personelin veya üniversitelerde yer alan toplulukların belirli aralıklarla sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi adına halk kütüphanelerinde etkinler düzenlemesi için teşvik edilebilir.

Bireyleri, kurum veya kuruluşları işbirliğine teşvik etmek adına KTB tarafından işbirliğinde yer alan paydaşlara onurlandırıcı bir takım hediyeler (kitap, teşekkür belgesi, vs.) sunulabilir.

Yurt dışında sosyal yenilik hareketliliğinde bulunan halk kütüphaneleri ile iletişime geçilerek fikir alışverişinde bulunulmalı, uygun görülen etkinlikler kütüphanelerimizde yeniden gözden geçirilerek gerçekleştirilmelidir.

Yenilikçi hareketlerde bulunun kurumlar veya okullarla işbirliğine gidilerek onların yenilikçi hareketlerine dâhil olunabilir ve bu yolla halk kütüphanelerinin de bu hareketlilik içinde olduğu daha geniş kitlelere gösterilebilir.

Özel müze, tiyatro veya sanat galerileri ile görüşülerek kütüphanenin aylık olarak belirlediği, özellikle ekonomik açıdan yetersiz kullanıcıların kültürel ve sanatsal faaliyetlerine katkıda bulunmak ve entelektüel gelişimlerini desteklemek adına ilgili yerleri ziyaret edilmesi sağlanabilir.

Paydaşlarla gerçekleştirilen işbirliği süreçlerinin olumsuz yönde etkilenmemesi için gerekli teknik destek ilgili halk kütüphaneleri tarafından sağlanmalı ve özel kullanıcı gruplarının ihtiyaç ve özellikleri göz önünde bulundurulmalıdır.

Özel kuruluşlarla iletişim kuvvetlendirilerek ihtiyaç duyulan konu hakkında daha yoğun talepte bulunulabilir (örneğin, Dron tanıtımı ve kullanımı gibi) ve bu şekilde işbirliğinin sürekliliği sağlanabilir.

Ankara Kalkınma Ajansı bünyesinde kurulan TechAnkara Girişimcilik Merkezi ile iletişime geçilerek halk kütüphanelerine yönelik projelerin geliştirilip uygulanması konusunda talepte bulunulabilir.

KYGM'nin koşul ve olanakları çerçevesinde bugün benimsenen politikanın yukarda sıralanan girişim önerileriyle geliştirilip uygulanmasıyla halk kütüphanelerinde oluşturulan sosyal dönüşüm hareketinin, toplumsal işbirliğini kuvvetlendirip bireylere biz duygusunu aşılayarak toplumsal gelişime güçlü bir kimlik kazandıracağı inancındayız.

KAYNAKÇA

Akay, R. A. (2014). Etkinlik yönetimi uygulamalarında yaratıcı rekabet ve sosyal medyanın entegrasyonu, *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication, 4 (4)*, 55-70. Erişim adresi: http://www.tojdac.org/tojdac/VOLUME4-ISSUE4_files/tojdac_v04i405.pdf

Andrew, C. ve Klein, J.L. (2010). *Social innovation : What is it and why is it important to understand it better*. Québec, Canada: Cahiers du Centre de recherche sur les innovations sociales (CRISES) Collection Étudesthéoriques. Erişim adresi: https://crises.uqam.ca/upload/files/publications/etudes-theoriques/CRISES_ET1003.pdf

Anthony, C. A. (2014). *Innovation in public libraries*. Erişim adresi (30 Ocak 2019): http://publiclibrariesonline.org/2014/02/innovation-in-public-libraries/

Atılgan, D. (1991). Eğitim ve kütüphane. *Türk Kütüphaneciliği, 5(2),* 69-72. Erişim adresi: http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/view/1233/1227

Bedwell, W., Wildman, J., Diazgranados, D., Salazar, M., Kramer, W. ve Salas, E. (2012). Collaboration at work: An integrative multi level conceptualization. *Human Resource Management Review, 22(2), 128-145.* Erişim adresi: https://ac.els-cdn.com/S1053482211000544/1-s2.0-S1053482211000544-main.pdf?_tid=e04112c3-e976-4658-b191-c3910e6cc7c8&acdnat=1548760987_84c9091dddf6c7559cf7aec19d8b9aba

Cahill, G. (2010). Primer on social innovation: a compendium of definitions developed by organizations around the world. *The Philanthropist, 23(3),* 259-272. Erişim adresi: https://mcconnellfoundation.ca/wp-content/uploads/2017/07/Primer-on-Social-Innovation.pdf

Conger, D.S. (2002). *Social inventions*. Kanata, ON, Canada: The Innovation Journal. Erişim adresi: http://www.innovation.cc/books/social-inventions-isbn.pdf

Caulier-Grice, J., Davies, A., Patrick, R. ve Norman, W. (2012). Defining social innovation. A deliverable of the project: 'The theoretical, empirical and policy foundations for building social innovation in Europe' (TEPSIE) European Commission – 7th Framework Programme, European Commission, DG Research, Brussels. Erişim

adresi: https://youngfoundation.org/wp-content/uploads/2012/12/TEPSIE.D1.1.Report.DefiningSocialInnovation.Part-1-defining-social-innovation.pdf

Eren, H. (2010). *Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Yenilikçilik Kapasitelerinin Teknolojik Yenilikçilik Eğilimlerine Etkisini Ölçmeye Yönelik Bir Model Önerisi,* (Doktora Tezi). YÖK veri tabanından erişildi (Erişim numarası: 348804).

Ersoy, O. (1983). Halk kütüphaneleri. *Türk Kütüphaneciliği Derneği Bülteni, 32(1)*, 1-4. Erişim adresi: http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/view/2867/2800

Ersoy, A ve Yılmaz, B. (2009). Yaşam boyu öğrenme ve Türkiye'de halk kütüphaneleri. *Türk Kütüphaneciliği Derneği, 23(4),* 803-834. Erişim adresi: http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/view/536/529

Garcia, D. ve Dorothy, M. (2014). *Collaboration between sectors for social innovation: The refugee housing unit case* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Linköping University Department of Management and Engineering, Linköping. Erişim adresi: http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:729066/FULLTEXT01.pdf

Goldenberg, M. (2004). *Social innovation in Canada how the non-profit sector serves Canadians and how it can serve them better* (Research Report W.25). Ottawa, Ontario, Canada: Canadian Policy Research Networks Inc.(CPRN). Erişim adresi: http://www.urbancentre.utoronto.ca/pdfs/elibrary/CPRN_Non-Profit-Sector-in-C.pdf

Güleç, İ., Çelik, S. ve Demirhan, B. (2012). Yaşam boyu öğrenme nedir? Kavram ve kapsamı üzerine bir değerlendirme. *Sakarya University Journal of Education, 2(3)* ,34-48. Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/suje/issue/20631/219952

Halaç, D. S., Eren, H., ve Bulut, Ç. (2014). Sosyal yenilikçilik: Bir ölçek geliştirme. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 32(1),* 165-190. Erişim adresi: http://dergipark.gov.tr/download/article-file/88687

Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği. (2012, 11 Ocak). *Resmi Gazete* (Sayı: 28170). Erişim adresi: http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/01/20120111-18.htm

Haugh, H. (2005). A Research agenda for social entrepreneurship. *Social Enterprise Journal 1(1),* 1-12. Erişim adresi: https://www.emeraldinsight.com/doi/abs/10.1108/17508610580000703

Heiskala, R. ve Hämäläinen, T. J. (2007). *Social innovation or hegemonic change? Rapid paradigm change in Finland in the 1980s and 1990s*, 80-94. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/290794862_Social_innovation_or_hegemonic_change_Rapid_paradigm_change_in_finland_in_the_1980s_and_1990s

Hogue, T., Iyechad, T., Bergstrom, A. ve Clark, R. (2014). Collaboration framework: Addressing community capacity. Erişim adresi: http://www.uvm.edu/crs/nnco/collab/framework.html

IFLA (The International Federation of Library Associations and Institutions) / United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (1994). *Public Library Manifesto*. Erişim adresi: https://www.ifla.org/publications/iflaunesco-public-library-manifesto-1994

IFLA (The International Federation of Library Associations and Institutions / United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization). (2001). The Public Library Service: IFLA/UNESCO Guide lines for Development. Hazırlayan P. Gill. München: Saur (IFLA Publications 97). Erişim adresi: https://www.ifla.org/files/assets/hq/publications/archive/the-public-library-service/publ97.pdf

IFLA (The International Federation of Library Associations and Institutions). (2007). *Halk Kütüphanesi Hizmeti: Gelişim için IFLA/UNESCO İlkeleri*. P. Gill ve diğerleri (Yay. Haz.). B. Yılmaz (Çev.). İstanbul: TKD İstanbul Şubesi.

Ilgen, D. R., Hollenbeck, J. R., Johnson, M., ve Jundt, D. (2005). Teams in organizations: from input–process–output models to IMOI models. *Annual Review of Psychology, 56, 517–543*. Erişim adresi: https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/15709945

İslamoğlu, A. H. ve Alnıaçık, Ü. (2016). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Beta Basım.

Kaplan, S. (1995). *Bilimsel Araştırma Teknikleri ve İstatistik Yöntemleri*. Ankara: Bilim Yayıncılık.

Kaplan, A.M. ve Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of social media. *Business Horizons*, 53(1), 59-68. Erişim adresi: http://michaelhaenlein.eu/Publications/Kaplan,%20Andreas%20-%20Users%20of%20the%20world,%20unite.pdf

Keseroğlu, H. S. (1989). *Halk kütüphanesi politikası ve Türkiye Cumhuriyeti'nde durum*. İstanbul: Türk Kütüphaneciler Derneği İstanbul Şubesi Yayınları.

Koç, O. (2010). Toplumsal sorunlarla mücadelede bir kaldıraç olarak sosyal inovasyon ve sosyal girişimcilik açısından önemi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 5(2),* 208-211. Erişim adresi: http://dergipark.gov.tr/download/article-file/81597

Lasker, R., Weiss, E. ve Miller, R. (2001). Partnership synergy: a practical framework for studying and strengthening the collaborative advantage. *Milbank Quarterly, 79(2),* 179–205. Erişim adresi: https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/1468-0009.00203

Marshall, E.M. (1995). *Transforming the way we work: The power of the collaborative workplace.* New York, USA: AMACOM Books.

Mulgan, G., Tucker, S., Wilkie, N., Ali, R., Davis, F. ve Liptrot, T. (2006). *Social silicon valleys- a manifesto for social innovation: What it is, why it matters, how it can be accelerated*. London, UK: The Young Foundation. Erişim adresi: https://youngfoundation.org/wp-content/uploads/2013/04/Social-Silicon-Valleys-March-2006.pdf

Mumford, M. D. (2002). Social innovation: Ten cases from Benjamin Franklin. *Creativity Research Journal, 14(2),* 253–266. Erişim adresi: https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1207/S15326934CRJ1402_11

Naim, M. F. ve Lenka, U. (2017). The impact of social media and collaboration on Gen Y employees engagement, *International Journal of Development Issues*, *16(3),* 289-299, Erişim adresi: https://doi.org/10.1108/IJDI-04-2017-0041

Nair, R. R. (1995). *Public Library Purpose*, 6-17. New Delhi, India: EssEss Publications. Erişim adresi: http://eprints.rclis.org/8000/1/1995Purpose.pdf

Organization for Economic Cooperationand Development (OECD, 2003). *Non-profit sector and evaluation: The state of play in Quebec*, 221-238. Erişim adresi http://www.oecd.org/leed-forum/publications/The%20Non-profit%20Sector%20in%20a%20Changing%20Economy.pdf

Öz, Z. O. (1997). *Toplumsal değişme sürecinde halk kütüphanelerinin yeri ve yeniden organizasyonu için bir model önerisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara. Erişim adresi: http://www.bby.hacettepe.edu.tr/yayinlar/dosyalar/41.pdf

Pavan, E., Diani, M. ve Padovani, C. (2011). *Social media for social innovation towards a multi-hlayered analytic framework*. AAAI Publications, Fifth International AAAI Conference on Weblogs and Social Media. Erişim adresi https://www.aaai.org/ocs/index.php/ICWSM/ICWSM11/paper/viewFile/3863/4382

Peltekoğlu, F. B. (2012). *Halkla İlişkiler Nedir?*. İstanbul: Beta Yayım Dağıtım

Phills, J. A., Deiglmeier, K. ve Miller, D. T. (2008). Rediscovering social innovation. *Stanford Social Innovation Review,* 34-43. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/242511521_Rediscovering_Social_Innovation

Pot, F. ve Vaas, F. (2008). Social innovation, the new challenge for Europe. *International Journal of Productivity and Performance Management, 57(6),* 468-473. Erişim adresi: https://www.emeraldinsight.com/doi/pdfplus/10.1108/17410400810893400

Schumpeter J.A. 1934. *The Theory of Economic Development: An Inquiry into Profits, Capital, Interest, and the Business Cycle*. Cambridge: Harvard University Press.

Sharples, M. (2000). The design of personal mobile technologies for lifelong learning. *Computers & Education, 34(3-4),* 177-193. Erişim adresi: https://doi.org/10.1016/S0360-1315(99)00044-5

Thomson, A. M. ve Perry, J. L. (2006). Collaboration processes: Inside the black box. *Public Administration Review, special issue*. Erişim adresi: http://www.indiana.edu/~jlpweb/papers/Collaboration%20Processes_Inside%20the%20Black%20Box_Thomson%20%26%20Perry_PAR_2006%20Supplement.pdf

Tanimoto, K. ve Doi, M. (2007). Social innovation cluster in action: A case study of the San Francisco Bay Area. *Hitotsubashi Journal of Commerce and Management, 41(1),* 1-17. Erişim adresi: https://hermes-ir.lib.hit-u.ac.jp/rs/bitstream/10086/14619/1/HJcom0410100010.pdf

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü (t.y.). Earsiv.gov.tr: Etkinlikler. Erişim adresi: http://www.earsiv.gov.tr/Etkinlikler.aspx

The Young Foundation. (2010). Study on social innovation: A paper prepared by the Social Innovation eXchange (SIX) and the Young Foundation for the Bureau of European Policy Advisors. Erişim adresi: https://youngfoundation.org/wp-content/uploads/2012/10/Study-on-Social-Innovation-for-the-Bureau-of-European-Policy-Advisors-March-2010.pdf

Thom, N. (1990). Innovation management in small and medium-sized firms. *Management International Review, 30(2),* 181-192. Erişim adresi: https://www.jstor.org/stable/40228018?seq=1#page_scan_tab_contents

Ünlü Kurt, S. (2018). *Yeşil etkinlik yönetimi ve yaklaşımlar: Planlama ve yaklaşımlar*. Konya: Eğitim Yayınevi. Erişim adresi: http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=e011xww&AN=2015348&site=ehost-live

Vasin, S. M., Gamidullaeva, L. A. ve Rostovskaya, T. A. (2017). The challenge of social innovation: Approaches and key mechanisms of development. *European Research*

Studies Journal, 20(2B), 25-45. Erişim adresi: https://www.ersj.eu/repec/ers/papers/17_2_B_p2.pdf

Vitulli, R. ve Montemurro, P. (2013, Eylül). *Perspectives for Foundation European Union and social innovation*. World Foundations Conference, (23-24 Eylül/September 2013). 241-247. Erişim adresi: http://acikerisim.fsm.edu.tr:8080/xmlui/handle/11352/1887?show=full#sthash.AtBkugIP.dpbs

Yeşiltaş, K. (2000). *Kütüphanelerde bütçe yönetimi ve bir örnek: Koç Üniversitesi Kütüphanesi bütçe yönetim sistemi analizi* (Yüksek lisans). İstanbul Üniversitesi, İstanbul. Erişim adresi: http://bbytezarsivi.hacettepe.edu.tr/jspui/bitstream/2062/425/1/180.pdf

Yılmaz, B. (1995). *Ankara'da halk kütüphanesi kullanımı: Sosyo-ekonomik çözümleme* (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara. Erişim adresi: http://bbytezarsivi.hacettepe.edu.tr/xmlui/handle/2062/568

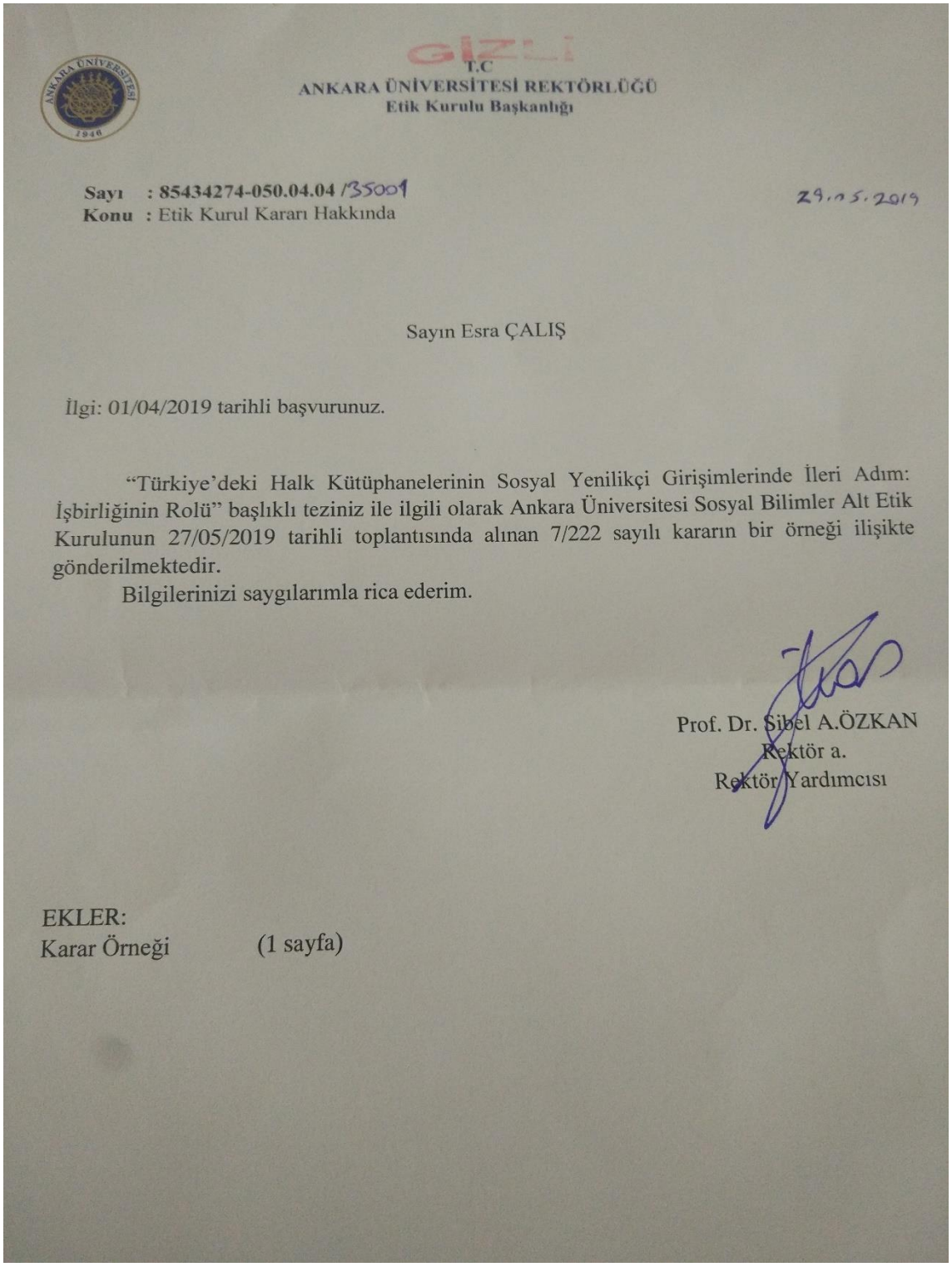
Yılmaz B. (2005). Türkiye'de kamu yönetiminin yeniden yapılandırılması süreci ve halk kütüphaneleri. *Türk Kütüphaneciliği, 19(1),* 56-77. Erişim adresi: http://www.tk.org.tr/index.php/TK/article/view/23/25

Zapf, W. (1989). Uber soziale innovationen. *Soziale Welt*, 40(1/2), 170-183.

Ziegler, R. (2017). Social innovation as a collaborative concept. *Innovation: The European Journal of Social Science Research, 30(4),* 388–405. doi: 10.1080/13511610.2017.1348935

EKLER

EK 1: Ankara Üniversitesi Etik Kurul Karar Örneği

GİZLİ

T.C
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Kurulu Başkanlığı

Sayı : **85434274-050.04.04** /35001
Konu : Etik Kurul Kararı Hakkında

29.05.2019

Sayın Esra ÇALIŞ

İlgi: 01/04/2019 tarihli başvurunuz.

"Türkiye'deki Halk Kütüphanelerinin Sosyal Yenilikçi Girişimlerinde İleri Adım: İşbirliğinin Rolü" başlıklı teziniz ile ilgili olarak Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Alt Etik Kurulunun 27/05/2019 tarihli toplantısında alınan 7/222 sayılı kararın bir örneği ilişikte gönderilmektedir.

Bilgilerinizi saygılarımla rica ederim.

Prof. Dr. Sibel A.ÖZKAN
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

EKLER:
Karar Örneği (1 sayfa)

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ALT ETİK KURULU
KARAR ÖRNEĞİ

Karar Tarihi	**: 27/05/2019**
Toplantı Sayısı	**: 07**
Karar Sayısı	**: 222**

222- Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgi ve Belge Yönetimi Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi **Esra Çalış**'ın "Türkiye'deki Halk Kütüphanelerinin Sosyal Yenilikçi Girişimlerinde İleri Adım: İşbirliğinin Rolü" başlıklı tezi ile ilgili 22/04/2019 tarih ve 5/160 sayılı karar doğrultusunda yaptığı düzeltmeler Kurulumuzca incelendi.

Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgi ve Belge Yönetimi Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi **Esra Çalış**'ın "Türkiye'deki Halk Kütüphanelerinin Sosyal Yenilikçi Girişimlerinde İleri Adım: İşbirliğinin Rolü" başlıklı tezinin, araştırma protokolüne uyulması ve etik onay tarihinden itibaren geçerli olması koşuluyla uygulanmasının etik açıdan uygun olduğuna oy birliği ile karar verildi.

ASLININ AYNIDIR
27/05/2019

Prof. Dr. Muharrem ÖZEN
Ankara Üniversitesi
Etik Kurulu Başkanı

EK 2: Anket

Sosyal Yenilik Çerçevesinde Halk Kütüphanesi ile İşbirliğinde Bulunan Paydaşların İşbirliğine Yönelik Görüşlerini Değerlendirme Anketi

Sayın Katılımcı,
Bu anket Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Yüksek Lisans öğrencisi Esra Çalış tarafından "**Türkiye'de Halk Kütüphanelerinin Sosyal Yenilikçi Girişimlerinde İleri Adım: İşbirliğinin Rolü"** konulu tez kapsamında hazırlanmıştır. Anketin amacı, katılımcıların Halk Kütüphanelerinde gerçekleşen sosyal yenilik ve işbirliği ile ilgili tutum, eğilim ve farkındalıkları hakkında bilgi toplamaktır. İsimleriniz ve yanıtlarınız tamamen gizli tutulacaktır. Anket sorularına vereceğiniz yanıtlar İşbirliğinin amacını ve topluma sağladığı etkiyi ortaya çıkaracak aynı zamanda farkındalığı arttıracaktır.
*Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.
*" Diğer ", seçeneğini işaretlediğinizde lütfen belirtiniz.
*Dezavantajlı grup; düşük gelirli gruplar, her açıdan yeterli imkâna sahip olamayanlar, kırsal kesimlerde yaşayanlar, mahkumlar, göçmenler vs. gibi toplum tarafından dışlanan kesimi ifade etmektedir.

1. İşbirliği profiliniz nedir?

    a) Bireysel
    b) Sivil Toplum Örgütü
    c) Kamu Kurumu
    d) Üniversite
    e) Özel Kuruluş
    f) Özel Araştırma Kuruluşu
    g) İnstagram fenomeni

2. İşbirliğinizin kapsamı nedir?

    a) Eğitim veya bilgilendirme
    b) Yeni bir ürün tanıtımı
    c) Yeni bir uygulama tanıtımı
    d) Eğlence
    e) Kişisel gelişim
    f) Sosyal yenilik
    g) Diğer :……..

3. Sosyal Yenilik kavramı sizin için ne ifade ediyor?

    a) Ürün/hizmet geliştirme
    b) İstihdam yaratma
    c) Yeni bir uygulamanın tanıtımı
    d) Topluma fayda sağlama

e) Diğer:……..

4. Halk kütüphanelerinin modern toplumdaki rolü sizce nedir?

a) Eğitim
b) Boş zamanı değerlendirme
c) Sosyalleşme
d) Eğlence
e) Toplumun maddi değer üretmesine katkı
f) Yaşam boyu öğrenmeyi destekleme
g) Hepsi
h) Diğer:……..

5. Daha önce (Halk Kütüphanesi haricinde) sosyal yardım amaçlı etkinliklere katılım sağladınız mı?

a) Evet
b) Hayır

6. Halk kütüphanesinde kaç kez sosyal etkinlik gerçekleştirdiniz?

a) 1
b) 2
c) 3 ve üzeri

7. Sizi Halk Kütüphanesi ile işbirliğine teşvik eden faktörler nelerdir?

a) Sosyal medya (blog, instagram vs.)
b) Güven duygusu
c) Markalaşma isteği
d) İletişim (mesleki toplantı vs.)
e) Diğer:……..

8. Halk Kütüphanesi ile işbirliği yapma sebebiniz nedir?

a) Kendini tanıtmak
b) Reklam yapmak
c) Topluma fayda sağlamak
d) Kişisel fayda/haz duyumu/kendini iyi hissetme
e) Sosyal yardım görevi yerine getirmek
f) Talep doğrultusunda (kütüphanenin)
g) Proje kapsamında
h) Kurum/kuruluş politikası gereği
i) Vergi indiriminden yararlanmak
j) İstihdam sağlamak
h) Diğer:……..

9. İşbirliği sürecinizi olumsuz etkileyen faktörler nelerdir?

a) Kütüphanenin politikası
b) Kurum/Firma politikası
c) Özel kullanıcı gruplarının ihtiyaç ve özellikleri
d) Maddi kaynak
e) Teknolojik aksaklıklar
i) Diğer:……..

10. İşbirliği sonucunda beklentiniz nedir?

a) Müşteri kazanma isteği
b) Tanınmak
c) İşbirliği sonunda ürün veya çıktı alma isteği
d) Kendini geliştirme ile ilgili fikir alışverişinde bulunmak
e) Toplumda bilinç uyandırmak
f) Sosyal yardım
j) Diğer:…….

11. İşbirliği sürecinde sizi motive eden faktörler nelerdir?

a) Halk kütüphanesi tarafından maddi manevi gerekli desteğin sağlanması
b) Katılımcılardan ve kütüphanecilerden beklenen ilginin karşılanması
c) Katılıcımalarla sağlıklı iletişimin kurulması
d) Halk kütüphanesinin uygun ortamı yaratması
e) Diğer…….

12. İşbirliği sonrasında katılımcılardan geri bildirim aldınız mı?

a) Evet
b) Hayır

13. Katılımcılar destek verdiğiniz etkinlik sonrasında size ne tür geri bildirimde bulundular?

a) Aynı etkinliğin talebi
b) Yeni etkinlik talebi
c) Yeni etkinliğe dair fikir sunma
d) Yeni etkinlikte görev alma isteği
e) Herhangi bir geri dönüş olmaması
f) Diğer……...

14. Halk Kütüphanesi ile gerçekleştirdiğiniz etkinlik size bir katkı sağladı?

a) Evet

b) Hayır
c) Kararsızım

15. Halk Kütüphanesi ile gerçekleştirdiğiniz etkinlik size bir katkı sağladı?

a) Kişisel motivasyonun artması
b) Kendini daha iyi hissetme
c) Yeni proje uygulama isteği
d) Yeni işbirlikleri yaratma
e) İnsanları teşvik etme
f) Herhangi bir etki uyandırmaması
g) Diğer:……..

Aşağıda yer alan sorularda size en yakın olanı işaretleyiniz.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
16. Halk Kütüphanesinde gerçekleştirdiğim etkinlik beklentimi karşıladı					
17. Halk Kütüphanesinde sunduğum etkinlikler katılımcılara katkı sağladı.					
18. Halk Kütüphanelerinde gerçekleşen sosyal etkinlikleri destekliyorum.					
19. Halk Kütüphanelerinde gerçekleşen etkinlikler dezavantajlı grupların topluma					

kazandırılmasına katkı sağlar.					
20. Halk Kütüphanesinde gerçekleşen etkinlikler sosyal sorunlara alternatif çözüm yaratır.					
21. Halk Kütüphanesinde tekrar sosyal etkinlik yapmak isterim.					
22. Meslektaşlarımı veya çevremdeki insanları Halk Kütüphanesi ile işbirliğine teşvik ederim					
23. Kütüphaneciler işbirliğimden memnun kaldı.					

ÖZET

Toplumsal gelişmişliğe katkı sunarak toplumun odağında yer alan halk kütüphaneleri, yalnızca bireylere değil, geleceğe de ışık tutarak değişen ve gelişen dünya ile birlikte sürekli güncellenmekte ve geleneksel işlevlerinin yanı sıra yeni hizmetler sunma ihtiyacı doğmaktadır. Bu noktada ortaya çıkan sosyal yenilik hareketi, bireylerin kütüphaneler aracılığı ile eşit imkanlara sahip olması veya kendi imkanları ile sahip olamayacağı ürün ve uygulamalardan sosyal medya aracığıyla haberdar olması ve böylece toplumsal eşitsizliğin üstesinden gelerek bireylerin sosyal kabulüne katkı sağlamaktadır.

Halk kütüphanelerinin genel bütçe ve kaynakları göz önüne alındığında bu misyonu tek başına gerçekleştirmesi oldukça güçtür. Bu durum kütüphanenin geleceğe yönelik hedeflerini yerine getirmesini geciktirmektedir. Oysaki paydaşlarla gerçekleşen işbirlikleri bireyleri kucaklayarak toplumsal güvenin ve bütünlüğün sağlanması açısından önem taşımaktadır. Bu bağlamda araştırmamızın amacı, sosyal yenilik yaklaşımının halk kütüphanelerindeki önemine dikkat çekerek, bu doğrultuda gerçekleşen etkinliklerde işbirliğinde bulunan paydaşların konuyla ilgili farkındalıkları ve eğilimlerini öğrenmektir. Aynı zamanda işbirliğinin ve etkinliklerin görünürlüğünde ve sürdürebilirliğinde sosyal medyanın etkisi hakkında bilgi edinmektir. Araştırma kapsamında ortaya konan hipotez araştırma problemleri ile doğrulanmış ve bu süreçte betimleme ve anket tekniğinden yararlanılmıştır.

Araştırma sonucunda paydaşların işbirliği ve işbirliğinin sürdürülebilirliği konusunda istekli oldukları anlaşılmıştır. Gerçekleşen işbirliği kapsamlarının sosyal yenilik yaklaşımını da içine alan toplumsal katkı sağlamaya yönelik olduğu öğrenilmiştir. Aynı zamanda bu işbirliği ile düzenlenen etkinliklerin, iletişim ve sosyal medya ağı ile

yaygınlaşıp görünürlüğünün artmasında ve devamlılığın sağlanmasında olumlu bir katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Sosyal yenilik, halk kütüphaneleri, halk kütüphanelerinde işbirliği, sosyal medya.

ABSTRACT

Public libraries, which are at the center of the society by contributing to social development, are constantly updated not only to individuals but also to the future, with the changing and developing world, and the need to offer new services besides traditional functions. The social innovation movement that emerged at this point contributes to the social acceptance of individuals by being aware of the products and applications that they cannot have with their own means through social media and through social media and thus overcoming social inequality.

Considering the general budget and resources of public libraries, it is very difficult to realize this mission alone. This situation is delaying the library's fulfillment of its future goals. However, cooperation with stakeholders is important in terms of ensuring social trust and integrity by embracing individuals. In this context, the aim of our research is to draw attention to the importance of social innovation approach in public libraries and to learn about the awareness and tendencies of the stakeholders who cooperate in these activities. At the same time, to learn about the impact of social media in the visibility and sustainability of cooperation and activities. The hypothesis revealed in the study was confirmed by research problems and descriptive and survey technique was used in this process.

As a result of the research, it was understood that the stakeholders were keen on the cooperation and cooperation. It has been learned that the scope of cooperation is aimed at providing social contribution including social innovation approach. At the same time, it has been concluded that the activities organized with this cooperation make a positive contribution to increasing the visibility and sustainability of the communication and social media network.

Keywords

Social innovation, public libraries, collaboration in public libraries, social media.

ÖZGEÇMİŞ

Esra Çalış, 01.01.1988 tarihinde Mersin'in Silifke ilçesinde doğdu. Lisans eğitimini 2005-2011 tarihleri arasında Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümünde tamamladı. 2012-2014 yılları arası TCDD'de arşiv memuru olarak görev yaptı. 2014 yılında görevinden istifa ederek Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesine Kütüphaneci olarak atandı ve halen orada görev yapmaktadır. Temel ilgi alanları yan flüt, piyano ve resimdir.